

C:\Users\Plazma\Desktop\300\Svandrlik_Miroslav-Sexbomba_na_doplňkovou_půjčku.pdb

PDB Name: Svandrlik Sexbomba na doplňkovou
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 22.10.2007
Modification Date: 22.10.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Miroslav Švandrlik
Sexbomba na doplňkovou půjčku

Pět mandelů povídek

Obsah

PRVNÍ MANDEL
DÍTĚ HLAVA RODINY
ZELENÁ KARKULKA
ALENKA A BÁBOVIČKY
KŘIVÉ ZUBY
PEPÍČKU, PEPÍČKU!
STARŠÍ BRÁCHA
NOVÁK JE NOVÁK
V NOVÉ RODINĚ
RAFINOVANÉ DÍTĚ
TATÍNEK JDE PŘÍKLADEM
KOMULKOVY STAROSTI
ZDROJE INSPIRACE
ZVÍDAVÝ VILÉM
NATRHOVÁNÍ ŽAKETU
PODEZŘELÝ JE UČITEL
PROMIŇTE, OMYL!
DRUHÝ MANDEL
RODINA - ZÁKLAD STÁTU
LABE JMÉNEM MAŘENA
LÁSKA
JEDEN Z NÁPADŮ MÉ ŽENY
DIVNÁ RODINA
POHLAVEK V GARSONCE
VYSOCE PERSPEKTIVNÍ MANŽELSTVÍ
VYČÍTAT JE RIZIKO!
TÁTO, VEM SI LŽÍCI!
MANŽELKA A BRTÁŇ Z OLBRAMOVIC
VÍŠ, CO U MNE JSI?
SEXBOMBA NA DOPLŇKOVOU PŮJČKU
PŘEDVÁNOČNÍ HOUBAŘ
DÁŠENKA A DIOGENES
KOUPACÍ KOMPLEX
MUŽ POD POSTELÍ
TŘETÍ MANDEL
LIDÉ KOLEM NÁS
VYDŘIDUCH
NEBEZPEČNÝ PODNÁJEMNÍK
INSPIRACE
DUO
VEJCE NATVRDO
JUPITER JDE ULICÍ
KOZEL JAKO TRADICE

BÁBOVKA A STRIPTÝZ
ZVÍŘE HLEDÁ KRÁSKU
JANIŠTA A DESDEMONA
NÁVŠTĚVY ZA KUROPĚNÍ
PŘÍPADNÉ MILENKY
SOUSED KARBUNÁT
UŠKRCENÁ LABORANTKA
ALKOHOLIK BREBERA
ČTVRTÝ MANDEL
MEZI NEBEM A ZEMÍ
PŘELUDY A VADLEJCH
STRAŠLIVÉ DOZNÁNÍ
LÉČKA NA STRÝCE
POVÍDKA O ZAVINÁČÍCH
KONFLIKT S VIRTUOSEM KAČABOU
BOJ S MYSTIKEM
OKNO DO HŘBITOVA
ČARODĚJNICE
DRUHÝ SVĚDEK
SOCHA
KVEDLAČKA S PROTEKČÍ
HADÍ MUŽ
VRAŽDA SLEČNY ŠVEJDOVÉ
DOKONALÁ VRAŽDA
OHNIVÝ KROCAN
PÁTÝ MANDEL
PŘÍJEMNÝ PODZIM
KDEŽE JE NAIVNÍ DĚTSTVÍ
CHLAPÁK PEPA UJEČEK
PŘÍLEŽITOSTNÝ REVMATIK
NÁMĚT NA ROMÁN
ČTENÍ PRO BABIČKU
KOFRDOVÉ
KDYŽ JE DĚDA NA TVAROHU
CO S CHUDOU HOLKOU
ŠTAFLE
JO JO
PYGMEJSKÁ DÍVKA
LEPŠÍ VDOVCI
TVRDOHLAVÝ KMET ČRHOLA
DĚDA SE NEDÁ
ZCELA IDEÁLNÍ DĚDEČEK
HUMOR O LIDECH A PRO LIDI

PRVNÍ MANDEL
DÍTĚ HLAVA RODINY

ZELENÁ KARKULKA

Vypravěčem se člověk buď rodí, nebo se jím stává. Já jsem se jím stal, když můj syn Jáchym počal konzumovat kromě krupicové kaše i pohádky. Byl posluchačem náročným, zvědavým a na nové poznatky z Říše neskutečna přímo chamtivým. Zato nesnášel, když se příběhy opakovaly.

Jelikož nejsem Šeherezáda, ale zámečník, musel jsem šest nebo sedm pohádek, které ovládám, rozličně měnit, vylepšovat a pustošit za pomoci vlastní fantazie. Tak vznikl Děd Vševěd a sedm trpaslíků, O Dlouhém, Širokém, Měsíčníku a Větrníku, Šípková Růženka a dvanáct měsíčků, a dokonce jsem byl tak zvrhlý, že jsem půvabnou Sněhurku nechal sníst ježibabou z perníkové chaloupky. Ježibaba byla nasycena, leč Jáchym nikoliv. Oči mu žhnuly, když vzrušeně šeptal: "Ještě pohádku! Ještě pohádku!"

"No dobrá," řekl jsem. "Byli jednou rodiče a ti měli děvčátko, kterému dali jméno Karkulka."

"Červená Karkulka!" zvolal zklamaně Jáchym. "To znám! Buď potká v lese vlka, nebo jde se Šmidrou na Skleněný vrch pro živou vodu!"

"Mýlíš se!" odvětil jsem rozhodně. "Tohle nebyla Červená Karkulka, ale Zelená Karkulka. Vše, co na sobě měla, bylo zelené, jako tráva. Šatičky, botičky i čepeček."

"Měla babičku?" otázal se Jáchym hlasem detektiva.

"Ovšem," přikývl jsem, "a tato babička žila na ostrově, uprostřed velkého jezera. Když jí Zelená Karkulka nosila v neděli dopoledne něco na zub, musela se k ní plavit na kajaku."

"To tedy nemohla potkat vlka -" vyhrkl syn, jehož zájem zcela nepochybně vzrostl.

"Taky že ho nepotkala!" odvětil jsem, "ale když už se na svém kajaku blížila k ostrovu s babiččinou chaloupkou, vynořil z vody hlavu obrovský krokodýl. Samozřejmě se začal vyptávat na babičku."

"A proč jednoduše nepřevrhl kajak a nesežral Zelenou Karkulku?" otázal se Jáchym, "babička by se po ní jistě sháněla, došla by k jezeru a potom by mohl sežrat i ji."

"To nebylo možné ze dvou důvodů," řekl jsem. "Předně krokodýl je neinteligentní plaz, který nemá tvé kombinační schopnosti. A za druhé se na jeho střetnutí se zelenou Karkulkou díval porybný Inocenc."

"To jsem ještě neslyšel, že by krokodýl měl strach z porybného!" zahučel nespokojeně Jáchym.

"Tak to slyšíš teď!" vybuchl jsem, "a nepřerušuj mě, nebo přestanu vyprávět! Zelená Karkulka dojela k ostrovu, vystoupila z kajaku a donesla babičce potraviny. Babička poděkovala, pozdravovala rodiče a pravila, že se těší na příští neděli. Chudák stařenka nepočítala se zlým krokodýlem. Ten ji totiž příští neděli časně ráno spolkl, oblékl se do jejích šatů..."

"Nebyly mu malé?" přerušil mě syn. "Takový krokodýl měří čtyři až šest metrů, zatím co šestimetrovou babičku jsem ještě ne viděl!"

"Tys toho vůbec viděl málo!" zlobil jsem se, "tahle babička byla šestimetrová a šaty byly krokodýlovi akorát. Zejména květovaný čepce mu velice slušel. Přestrojený krokodýl si lehl do postele a čekal na Zelenou Karkulku. Ta přišla krátce po deváté a řekla: "Jaké máš divné uši, babičko!"

"Krokodýl nemá žádné uši!" upozornil mě Jáchym, "cožpak jsi nikdy nebyl v zoologické zahradě?"

"Tenhle krokodýl byl ušatý!" děl jsem neústupně. "Ještě ušatější než netopýr! Byl to zcela zvláštní druh krokodýla. Řekl Zelené Karkulce, aby si nevšímal jeho uší a přistoupila k posteli. Ale Karkulka si všimla jeho podivných zubů."

"Holka měla postřeh!" utrousil Jáchym, "a co porybný Inocenc?"

"Ten se píchnu o větveno a usnul!" zařval jsem a bouchl pěsti do stolu. "Karkulka pocákala krokodýla mrtvou vodou, babička se proměnila v prince Bajaju. Vzali se spolu, dostali půl království se sedmi havrany a žili spokojeně až do smrti. Pak zazvonil zvonec a pohádka byl konec. Jestli máš nějaké připomínky, dostaneš pár pohlavků!"

Jáchym připomínky neměl. Jen zahučel cosi v tom smyslu, že tahle pohádka byla skoro tak dobrá, jako když Popelka zvolala Hrncečku vař! a utopila všech dvanáct měsíčků v krupicové kaši.

ALENKA A BÁBOVIČKY

Ten příběh se prakticky neměnil, probíhal navlas stejně. Den co den. A přece jsem mu přihlížel s jistým napětím, ne-li zvědavostí. Na písku před výstavnou vilkou si hrálo děvčátko. Mělo kyblíček, lopatičku a dělalo si bábovičky. S nevšední pilí a vytrvalostí. Netroufám si tipovat kolik těch báboviček bylo.

Kolem dvanácté hodiny se v prvním patře vily otevřelo okno a v něm se objevila pohledná, usměvavá dáma.

"Alenko!" zazpívala. "Dušičko moje, pojd' se napapat! Už mám oběd! Dobroučkou polívčičku!"

Děvčátko ani nehnulo brvou. Zpěvavý hlas mu nestál ani za letmý pohled vzhůru. Bábovičky byly důležitější.

Minulo pět, možná deset minut. Pak se dáma v okně objevila znovu. Už se neusmívala, ale tvářila se pohoršeně.

"Álo!" pronesla zvýšeným hlasem, "sedíš si na uších? Říkala jsem ti, že oběd je na stole!"

Děvčátko ani tentokrát nereagovalo. Oběd ani dáma v okně je nezajímaly. Soustředěně dělalo další bábovičky.

Minulo dalších pět minut. Dáma se vřítla na scénu, div nevypadla z okna. Z očí jí šlehal plameny hněvu.

"Aleno!" vykřikla. "Kolikrát tě mám volat? Polévka už bude studená! Uvědom si, že nejsem tvůj otrok!"

Děvčátko zůstalo klidné, ba netečné. Dělalo si bábovičky a v této chvíli to považovalo za nejdůležitější věc v životě. Pak se dáma v okně objevila po čtvrté. Vypadala strašně. Oči měla vykulené, šermovala rukama jako při ochotnickém divadelním představení a nezaujatý pozorovatel by snadno uvěřil, že je nepřítel.

"Ty děvko!" rozečela se hystericky. "Ty neposlušná potvoro! Jdu si pro tebe s rákoskou a těš se, co jich schytáš!"

Teprve nyní Alenka usoudila, že je načase vzít dámu na vědomí. Roztomile se usmála, odložila kyblíček s lopatičkou a pomalu, ba téměř důstojně opouštěla své bábovičky. Šla se napapat polívčičky a udělat mamince radost. Tak tomu bylo každý den a nabízené představení jsem nikdy nevynechal. Díky němu se teď v ženách vyznám daleko lépe než předtím.

KŘIVÉ ZUBY

Mému synovi Tomášovi narostly křivé zuby. Na rozdíl od manželky mi to nikdy nevadilo, ale rozhovorům na toto téma jsem se bohužel nemohl vyhnout.

"S těmi zuby musíme něco udělat," tvrdila Irena, "protože chlapce hyzdí. Když je cení, vypadá brutálně!"

"Ani bych neřekl!" oponoval jsem. "Spíše se mi zdá, že vypadá zajímavě. Není to tuctový typ!"

"To tedy není," ušklíbala se, "takhle křivé zuby neuvidíš celé týdny! Co když z toho bude mít mindráky?"

"Prosím tě!" žasl jsem. "Ze zubů? Ten je na ně náhodou pyšnej! Cení je na kamarády, a proto je středem pozornosti a všeobecného zájmu."

"Jinými slovy: dělá klukům kašpara!" konstatovala. "Zatím to plně nechápe, ale co až si to uvědomí? Začne mít zájem o děvčata a jeho krivozubost mu bude bránit v úspěšném navazování známostí!"

"Žádná škoda," rozhodl jsem. "Aspoň se nám brzy neožení. Ale jeho zuby mohou sehrát i pozitivní roli. Co když bude tihnout k umění? S takovými křivými zuby se může stát předním českým komikem. Já sám se mu směju, až se popadám za břicho: "

"Protože ses cynik!" zlobila se. "Tobě by nevadilo, ani kdyby tvůj syn měl tři nohy! Ale já ti řeknu proč. Z lenosti!" Nechápal jsem, ale ona své nařčení okamžitě upřesnila: "Je přece jasné, že křivý chrup lze srovnat. Existují odborníci, kteří se podobnými problémy intenzivně zabývají. Jenomže ty se obáváš, že by ti vyvstaly další povinnosti! Nechceš chodit s klukem k doktorovi, to je to!"

"Nechci," připustil jsem, "ale ne z lenosti. Mně se křivé zuby líbí. Ty jsi proti nim, tak si je běž narovnat: "

"Všecko já!" zaječela. "Jsem tu holka pro všecko! Ale já na sobě dříví štípat nenechám, to si nemysli! Zažádám o rozvod!"

"Já zažádám o rozvod," řekl jsem, "protože jsi hysterická!"

"Hysterická?" pištěla. "Ostatně, proč ne? Když žiji vedle flegmatika, psychopata a krkavčího otce, tak mám na to právo!"

Kdosi zazvonil.

Vyměnili jsme si s manželkou pohledy a ona otevřela dveře. Na chodbě stál Tomášův kamarád Ladislav.

"Tomáš je na středisku," oznámil nám rozechvělým hlasem.

"Proboha!" vykřikla Irena. "Co se mu stalo?"

"Narazil na kole na kandelábr," pravil chlapec, "a vyrazil si zuby."

Bylo jasné, že naše manželství zůstane zachováno.

PEPÍČKU, PEPÍČKU!

Stmívalo se. Bylo to klidné, romantické stmívání, jakoby vystřižené ze starého Pečírkova kalendáře. Ze všech stran dýchala pohoda a na obloze se spolu mazlily baculaté obláčky, které v záři zapadajícího slunce vypadaly jako kynuté knedlíky s tvarohem namočené v rajské omáčce. Srdce starých trapperů jihla i při natírání okapů, jejich manželky dojatě kropily záhony špenátu a děti plny dychtivého očekávání snášely chřastí na večerní táborák. Podvečer voněl dálkami a tajemnými přísliby, osadní zpěvák Bavlka ladil kytaru a nad rybníkem se rozkřičeli rorýsi.

"Kde je Pepíček?" otázal se pojednou majitel chaty Aljaška Václav Bušler. "Už jsem ho neviděl dobrou hodinu!"

"Já jsem lakovala trpaslika," odpověděla jeho žena Markéta, "a nechtěla jsem Pepíčka pomatlat. Víš přece, jak rád strká nos do barev! Protože jsem netoužila po tom, aby vypadal jako tenkrát při malování předsínky, poslala jsem ho za tebou!"

"To jsi celá ty!" řekl otec, "jako bys nevěděla, že pracuji s ostrými nástroji! Když vyřezávám totem, nemohu současně sledovat temperamentní dítě. Ostatně, lepší je pomatlaný Pepíček, než pořezaný, pobodaný nebo jinak zraněný!"

"Teď ale není Pepíček pomatlaný ani pořezaný," konstatovala matka, "protože není vůbec! Toulá se někde bez dozoru a kdo ví, jaké ho napadají myšlenky! Jen si vzpomeň jak viděl v televizi lesní požár a nebýt hajného Kozderky, zapálil nám celou rekreační oblast!"

"To je pravda," zahučel otec. "nebo jak viděl film o plavení dřeva a naházal nám do potoka všechny sedačky!"

"Ale nejhorší bylo," děla Bušlerová, "když se zhlédl v demolici starých budov a chtěl vyhodit do povětří chatu.

Naštěstí je ještě malý a nevěděl čím."

"V každém případě je třeba kluka najít," rozhodl otec Bušler, "aby neudělal nějaký nový malér! Včera se podezřele zajímal o zloděje aut, takže jsem ho upozornil na těžké následky, jestli ukradne někomu koloběžku a rozmontuje na součástky!"

Manželé byli zcela zajedno a začli po zmizelém Pepíčkově intenzivně pátrat. To ovšem nebylo ani trochu jednoduché. Děti, zabývající se taháním větví, chlapce ani nespatrily. Chataři na naléhavé otázky rodičů pouze vrtěli hlavami. Ani vdova Brunclíčková, která měla povědomost o všem, co se v rekreační oblasti šustlo, nemohla tentokrát dodat spolehlivou informaci.

"Snad neběžel k rybníku!" zděsil se otec Bušler. "Nedávno ho v televizi zaujal pořad o akvabelách, a když si uvědomím, že neumí udělat ani jediné tempo..."

"Ten film o žabích mužích se mu taky moc líbil!" vykřikla žena. "Celé dva dny potom strkal hlavu do sudu s dešťovou vodou!"

Rodiče se rozběhli k rybníku, který se jmenoval Hvězda, ačkoliv svým tvarem připomínal spíše roztrhaný lívanec. Břeh byl téměř pustý, neboť v tuto dobu již vystartovaly ze svých základů desetitisíce komárů a jejich znervózňující pištění vtisklo nepříjemnou atmosféru širokému okolí jinak poklidné vodní hladiny. U vody seděl pouze náruživý rybář Políčko. Ani on neměl rád bodavý hmyz, zejména ne v nepřiměřeném množství, ale možnost hodnotného úlovku ho částečně smiřovala s drobnými útrapami. Představa, že jednoho dne ponese osadou tříkilového kapra, ho natolik vzrušovala, že za ni ochotně platil opuchlými tvářemi.

"Pane Políčko," vyrušil ho Bušler, "neviděl jste tady našeho Pepíčka?"

"Odpoledne mi navrhoval, abych dělal německou ponorku," zavřel rybář, "že by mě torpédoval a potopil pod hladinu. Prý viděl něco takového v televizi. Jistě chápete, že jsem toho hodného chlapečka musel zklamat!"

"Pochopitelně," souhlasil Bušler. "To byste si sám plašil kapry. Ale co Pepíček? Nedělal nakonec tu ponorku sám?"

"S takovým úmyslem mě neseznámil," řekl Políčko, "a v mé blízkosti se o to nepokusil. Rybník je ovšem prostorný a stát se tu může ledacos."

To byl nesmírně pravdivý postřeh, neboť z jednoho cípu Hvězdy nebylo vidět, co se děje v druhém.

"Snad nedošlo k nejhoršímu!" vzdychala Bušlerová. "Každý tvor má přece pud sebezáchovy!"

"Jen si vzpomeň, jak chtěl Pepíček seskočit z šestnáctého patra s otevřeným deštníkem! Zachránili jsme ho v posledním okamžiku! To bylo po tom filmu o výsadbářích."

"Máš pravdu," přikývla matka. "Musíme něco udělat. A sami na to rozhodně nestačíme!"

"Piskejř stále prohlašuje, že chataři mají být jako jedna rodina," vzpomněl si otec. "Tak ať to nyní prokáže. Jestli to myslí vážně, musí se chovat aktivně a pro Pepíčka něco udělat!"

Piskejř byl podsaditý muž v kostkované košili, který se považoval za šerifa osady. Nikdo mu to nevymlouval, neboť šlo o funkci neplacenou, málo významnou a širokou veřejností neuznávanou. Piskejř se ovšem nikam nehnul bez nablýskané hvězdy na hrudi, stále čekal na svou životní příležitost. Doufal, že poklidnou chatařskou kolonii jednoho dne přepadnou lupiči nebo alespoň rozzuřený divočák a on bude moci před tváří všech prokázat své kvality. Nyní konečně vyšla jeho hvězda. Vyplašení rodičové seznámili Piskejře se situací a ten začal okamžitě jednat.

"Teď se ukáže," pravil, "jestli dovedeme všichni táhnout za jeden provaz! Jde-li o tak závažnou věc, jakou je ztráta dítěte, neměl by mezi námi být nikdo, kdo by se nezapojil do záchranné akce! Nyní svolám celou osadu!"

Skutečně se mu to podařilo. Ne že by jeho autorita byla tak bezmezná, ale chatařská kolonie obvykle vezme zavděk jakýmkoli povyražením či vzrušením, které se jí nabídne. Je-li den k užívání a večer slibuje pouze sentimentální písně u táboráku nebo televizní program, není divu, že se osadníci rádi chápou každé příležitosti ke zdravé změně. A tentokrát to opravdu stálo za to.

"Přátelé!" obrátil se k lidu Piskejř s gestem potulného kazatele. "Nastal den, který lze nazvat dnem pravdy! Dnes máme příležitost ukázat, jací opravdu jsme, neboť zde stojíme tváří v tvář události mimořádného významu. V naší osadě zmizelo dítě. Zarmoucení rodiče se po něm pídili, hledali, avšak milovaného Pepíčka nenalezli. Kdo ví, kde je mu konec. Snad zaběhl do lesa a zabloudil. Možná spadl do nějaké jámy, kde nyní kvílí se zlomenou nohou. I jiné možnosti se nám nabízejí. Kdyby Pepíčka hledali pouze rodiče, naděje na úspěch by byla malá. Ale když se do toho dáme všichni, najdeme chlapce buď živého nebo mrtvého!"

"Raději živého!" vykřikla Bušlerová. "Ono úplně stačí, jestli si zlomil tu nohu!"

"Uděláme vše, co je v našich silách," řekl Piskejř, "ale slibovat nelze nic. Jestliže Pepíček dodýchal, co proti tomu můžeme podniknout? Ale nepropadejme pesimismu a dejme se do hledání!"

"To není jen tak," ozval se Marhousek, "protože taková akce vyžaduje systém. Někdo musí veškerou hledačí činnost organizovat!"

"No právě!" zajásal Piskejř. "Než jste se tu sešli, všechno jsem pečlivě promyslel. Z dětí vytvoříme čtyři sbory, které rozestavíme na všechny světové strany, každý sbor bude v desetivteřinových intervalech křičet: Pepíčku! Pepíčku!, aby chlapec v případě, že bloudí, znovu získal orientaci."

"Já bych mohl troubit na fanfárku," nabídlo se dítě Emanuel. "Ta je slyšet daleko a hajný Kozderka mi už kvůli tomu chtěl dát dvakrát pár pohlavků!"

"Taky by se dalo bubnovat na kastroly!" navrhlo dítě Alois. "Takový randál nepřeslechne nikdo!"

Tato mladistvá iniciativa byla přijata s pochopením.

"Dobře," přikývl Piskejř. "Tímhle to můžete vylepšit. Ale hlavně volat Pepíčku, Pepíčku! Dospělé rozdělíme na muže a ženy. Podle fyzického fondu a věku jim určíme úkoly. Ženy prohlédnou osadu a její bezprostřední okolí. Nahlédnou do každé kolny, jámy, strouhy..."

"A taky do žumpy!" vyhrklo dítě Emanuel. "Třeba se Pepíček utopil v žumpě!"

Matka Bušlerová pronikavě zakvílela a zalomila rukama.

"Neboj se!" zašeptal otec. "Nic takového v televizi nedávali a Černou kroniku Pepíček nečte!"

"V každém případě je třeba postupovat s krajní zodpovědností," tvrdil Piskejř, "a nic neponechat náhodě. My, muži, se rozdělíme do několika skupin a pročešeme les. Jestliže se cele zaměříme na daný úkol, není možné, abychom Pepíčka nenašli!"

"A co táborák?" ozvalo se zklamaně dítě Zuzana, "ten se dnes nezapálí?"

"Ale zapálí!" uklidnil ji šerif. "Jenomže to nebude táborák, nýbrž orientační oheň! Plameny musí šlehat vysoko k obloze, aby byly viditelné z veliké dálky! Ale teď už je na čase zahájit samotnou akci, neboť se pořádně smrklo a ty bestie komáři kousou jako pardálové!"

S tímto názorem všichni souhlasili. Velkorysá akce Pepíček byla zahájena na široké základně a její promyšlenost svědčila o mimořádných organizačních schopnostech šerifa Piskejře.

Lid rekreantský se rozběhl na všechny strany, aby splnil ně

kdy zdánlivě dílčí, ale možná právě ty nejdůležitější úkoly.

K ztemnělému nebi vyšlehly mohutné plameny orientačního ohně a z desítky dětských hrdel se ozývalo naléhavé fortissimo: Pepíčku, Pepíčku! Kolem osady se rozblikaly baterky, lucerničky i ozdobné kahance, aby usnadnily namáhavé hledání pohřešovaného dítěte.

"Znamenitě!" mml si ruce Piskejř. "Nyní se kolektiv utuží a osada přestane být pouhým náhodným shlukem sobeckých jedinců. Po takové události jsem dávno toužil!"

Nadšený šerif ale nepočítal s obtížemi. Jestliže se domníval, že hledání ztracence proběhne klidně a bez komplikací, hluboce se mýlil. Zvládnutí úkolu se ukázalo být nad síly mnoha ochotných a obětavých účastníků. Jako první se zranila chatařka Drahobejlová, která hledajíc Pepíčka v dřevníku, pořezala se o kosu. Když s výkřikem uskočila, spadl jí na hlavu dvoukilový samorost, podobající se údajně krokodýlovi. Při dalším úhybném pohybu narazila Drahobejlová nosem na ponk a posléze se posadila do kýble se zelenou barvou. Na volné prostranství se vypotácela ve velice dezolátním stavu.

Osadnice Srkošová vnikla razantně do kolny, ale venku byla v rekordním čase, neboť sáhla právě do vosího hnízda. Její ječení bylo tak pronikavé, že na okamžik přehlušila i skandování Pepíčku, Pepíčku!

Vdova Brunclíčková, která věděla o všem, neměla kupodivu tušení o jímce za chatou manželů Kalousových a zapadla do ní až po krk. Když se posléze vydrápala na souš, neměla na Pepíčka ani pomyslení a dokonce proklela do pátého kolena i šerifa Piskejře.

Také muži měli toho pohnutého večera těžké ztráty. Obézní občan Blůza zakopl v lese o svítivý pařez a padl ústy na jeho nesvítivého druha, což znamenalo dva vyražené zuby, shodou okolností oba řezáky.

O hajného Kozderku, který neměl o záchranné akci nejmenší tušení, se při neutuchajícím řevu "Pepíčku, Pepíčku!" pokusil srdeční kolaps. Krátce před ztrátou vědomí požádal zdrcený myslivec veškerou lesní zvěř o prominutí jménem civilizovaného a kulturního lidstva.

Chatař Kopejtko se chytil do pytláckého oka a v domnění, že ho drží Hejkal nebo jiný lesní muž, propadl panice do té míry, že se veřejně vyznal ze svého dosud utajovaného idealistického pojmání světa.

Majitel srubu Žihany se v rákosí rybníku Hvězda popral s labutákem, utrpěl těžké zranění křídly i zobákem a jen stěží se spasil útekem.

Starý mládenec Luník uklouzl po kamení a málem se utopil v potoce, ve kterém bylo sotva patnáct centimetrů vody.

Mezi dětmi, stále neúnavně skandujícími "Pepíčku, Pepíčku!", došlo k několika mírným ochraptěním a jednomu závažnějšímu případu nedomykavosti hlasivek. Ztráty na zdraví byly hrozné, ale ztracené dítě jako by zmizelo ze světa. Matka Bušlerová pobíhala zoufale kolem táboráku a křičela, že jestliže dojde k nejhoršímu, skočí do plamenů a skoncuje s tímto životem. Otec Bušler ponuře hleděl do země a tvrdil, že nic strašnějšího až do této chvíle nezažil. Šerif Piskejř ošetřoval raněné a děkoval jim za obětavou nezištnou spolupráci a tvrdil, že nakonec všechno nějak dopadne.

Taky dopadlo. Uprostřed všeobecného zmatku a počínajícího zoufalství se zčistajasna objevil Pepíček. Vyšel z chaty Aljaška, kde byl schován v podkroví a se zájmem sledoval své vlastní hledání. Jak se však ukázalo, nebyl s ním ani trochu spokojen. Ba dalo by se říci, že jím byl přímo zklamán.

"Tohle nebylo žádné pořádné hledání ztraceného dítěte!" ohrmul opovržlivě rtíky. "Když jsem to viděl v televizi, byli nasazení psi a nad krajinou létaly vrtulníky. A vy jste akorát křičeli Pepíčku, Pepíčku!"

STARŠÍ BRÁCHA

Vejnar má staršího bráchu, který se děsně vytahuje. Tento bratr se učí zahradníkem a hodí se rovněž k vyhrožování. "Kdo z vás na mne sáhne," chlubí se Vejnar, "tomu brácha nařeže, že z něho nic nezbyde!"

Vejnarův brácha je střední postavy, pije pivo a kouří cigarety. Také žvýká žvýkačku a o holkách říká, že to jsou buchty, které jsou pod jeho úroveň. Než by se s nimi zahazoval, raději se baví s Lojzou Pikandlem o fotbale, nebo si s ním jde poslechnout nějaké nové odvazy. Ale jde z něho hrůza, pročez si to nikdo z hochů nechce s Vejnarem rozházet. Každý s ním kamarádí a dělá jako by byl bůhvíco.

Staršího bráchu má i Markalous, ale nikomu jím ne vyhrožuje, protože je námořníkem. To dá rozum, že když je na Kubě nebo v Indii, nemůže nikomu z nás nabančit. Přesto i tohoto staršího bráchu Markalousovi závidíme a hovořil o něm i učitel Mrkévka, který prohlásil, že Markalous starší po návratu z ciziny provede v naší třídě besedu o tropických krajích. Takovou besedu by Vejnar starší provést nemohl, protože z našeho města dosud nevytáhl paty a krom toho mluví huhňavým hlasem. V prání to nevádí, avšak v besedě ano.

Kletečkův starší brácha za mnoho nestojí a závidíme mu ho velice. Je očním lékařem, nepere se a ve volném čase hraje na housle. Nedovede se bavit o ničem jiném než o brejlích, nebo věhlasných hudebnících. Kletečkovi občas daruje knihu, ale takovou, kterou Kletečka nečte a nikdo si ji od něho nechce půjčit. Je vždy poučná a ušlechtilá, avšak o takové věci není mezi hochy zájem.

To jsou všichni starší bráchové v naší třídě. Ještě závidíme Kotáskovi starší sestru, neboť už je rozvedená a prodává v lahůdkářství grilovaná kuřata, někdy nám dá kosti a my je házíme psům, čímž si je nakloňujeme, aby nás nepokousali. Mladší bráchy a sestry nikdo nikomu nezávidí, to dá rozum. Ledaže by hráli ve filmu, ale něco takového se v naší třídě nevyskytuje.

Mně nezávidí nikdo a to je velká škoda, protože mám starší bráchy dva. Jenomže je ještě nikdo nikdy neviděl. Na toho prvního platí táta výživné až někam do Ostravy a na druhého do Jindřichova Hradce. Jmenují se Franta a Honza, ale to je všecko, co o nich vím. Táta říká, abych se nepletl do věcí, kterým nerozumím, že jeho předešlá manželství byla omylem a že sám jednou poznám, zač je toho loket.

Možná, že poznám. Ale jisté je, že zrovna teď nemám po ruce staršího bráchu, který by se mě zastal třeba proti Pexidrovi nebo Mihulemu. A vůbec se nemám kým chlubit, protože nemám rád dlouhé vysvětlování a trapasy. Takže si raději nechám líbit, když se mi Radosta posmívá, že jsem rozmazlený jedináček!

NOVÁK JE NOVÁK

Nechápu, jak si to ti lidé představují. Novák, který se stal předloni otcem mého syna Jana, rozhodl se vychovávat ho po dobrém. Kluka, který po dvou jogurtech vybil celou školní družinu. Vždyť přece musí vidět, že je celý po mně, a já už jsem dvakrát seděl pro ublížení na těle. Dokud jsem šéfoval rodině, poslouchal Honza jako hodiny. Teď už je to prý horší. Přišla za mnou Vendulka Nováková, Honzova matka. Moje třetí nebo čtvrtá žena.

"Lojzo," zabřečela do kapesníku, "tenhle náš holomek mě přivede do blázince, ne-li do hrobu! Já si zoufám a Novák jako pedagog úplně zkrachoval."

"To neumí kluka seřezat?" podivil jsem se, "nebo snad nemá po ruce řemen?"

"Novák by dítě nikdy neuhodil," vzlykala, "protože to je proti jeho zásadám. On tvrdí, že je třeba Honzu vychovávat přesvědčováním a osobním příkladem. Taky se v tomto směru ustavičně vzdělává. Čte pedagogické časopisy, poslouchá rozhlasové relace a závěry si píše do notesu. Už koupil čtvrtý, protože tři předešlé mu Honza spálil, předtím z nich ale předčítal dlouhé pasáže svým kamarádům, aby jim dokázal, jaký je Novák blbec."

"A není?" zeptal jsem se poťouchle.

"Ovšem že ne!" řekla poněkud uraženě Vendulka. "Prostě to není brutální typ a používá nejmodernější výdobytky pedagogických věd. Odhodlal se i k přiměřeným trestům. Zakázal například Honzovi dívat se na večerníček. Načež Honza vzal kladivo a roztřískal televizor."

"Je po mně," přikývl jsem, "s ničím se nemaže!"

"Jeho agresivita vzrůstá," stěžovala si Vendulka, "a bojím se nedaleké budoucnosti. Správcové Kudrnáčové nastavil na schodišti nohu, takže se i s kbelíkem skutálela do přízemí. Ve škole se pere, na učitelku, píšící na tabuli, hází kaštiny a po poštovní doručovatelce střílel prakem!"

"No dobrá," zavrčel jsem, "máš s klukem problémy. Ale proč jsi vlastně přišla za mnou?"

"Protože jsi jeho otec," vysvětlila mi, "a měl by ses na jeho výchově trochu podílet. Kdybys k nám jednou za čtrnáct dní zašel na oběd a Honzu pořádně seřezal..."

Zavrtěl jsem hlavou.

"Kdepak, Vendulko," odmítl jsem její nabídku. "Nebudu tahat horké kaštiny z ohně za nějakého Nováka. Když neumí zmydlit kluka, je to jeho problém, a ne můj. Ostatně tys kvůli výpraskům přece ode mne utekla!"

"Protože jsi řezal nejen Honzu," řekla, "ale i mne!"

"Cože?" vykřikl jsem zděšeně. "Doufám, že tím nenaznačuješ, že ten Novák je takový trumpetista, že ti občas nějakou nevraží? To by přece nebylo normální!"

"Novák," zadeklamovala, "by ženu neudeřil ani květinou!"

Chvilí jsem nebyl mocen slova. "To ses tedy, Vendulko, dostala do pěkných rukou!" vzdychl jsem potom. "Ale zavinila sis to sama. Já jsem tě odtud nevyháněl! A co se týče našeho Honzy, doufám, že už brzy seřezá Nováka tak, že bude hrát všemi barvami. Potom mi můžeš přečíst, co si o tom zaznamenal do notesu, protože genetika je genetika a Honza, i kdyby ho vychovával sám Makarenko, tak bude po mně!"

VNOVÉ RODINĚ

Tentokrát jsem vyženil kluka a holku.

"Když budete sekat latinu," povídám, "tak budeme kamarádi!"

"To říkal Horamda taky," zahučel Martin, "a pak nás mydlil řemenem hlava nehlava!"

"Říkal, že z nás vytluče slušné lidi," dodala Zdeňka, "ale to jen, když byl opilej!"

"On byl opilej pořád," konstatoval Martin, "ale to není nic proti Tomrndlovi, co byl u nás před Horamdou. Tomrndl hrál o půlnoci na trumpetu a spal ve skříni."

"V prádelníku," opravila ho sestra.

"Skříň jako prádelník," konstatoval Martin, "ale s Tomrndlem byla aspoň zábava. Horamda byl zasmušilej a dvakrát se věšel v kozím chlívku. Nakonec ho máma vyhodila, protože jí prodal nový cejchy."

"Prostěradla," upřesnila Zdeňka.

"Cejchy jako prostěradla," mnil bratr. "Hlavně, že už je pryč. Jenomže ses tady zase ty a kdovíjakej budeš!"

"To se uvidí," řekl jsem. "Předešlé děti si na mne nemohly stěžovat."

"Měl jsi kluky nebo holky?" zajímala se Zdeňka.

"Jak kdy," odvětil jsem. "Kluky i holky. Posledně jsem měl dvě holky a kupoval jsem jim mašle."

"Tos je moc nevytrh," usoudil Martin. "Mašli dostaneš za babku."

"Lepší mašle než vejprask," usoudila Zdeňka, "z Horamdy nikdy nevypadla ani žvejkačka."

"Z Tomrndla taky ne," vzpomínal bratr, "ale to bylo tím, že měl spoustu vyživovacích povinností!"

"Myslíš, že já nemám?" zeptal jsem se. "Kdybys věděl, kolik já musím každý měsíc posílat na děti, tak bys mě, kamaráde, politoval!"

"Na své děti," zajímal se Martin, "nebo na adoptovaný?"

"Na své," řekl jsem. "Mám tři z prvního manželství a jednoho levobočka."

"Horamda měl taky levobočka," informovala mě Zdeňka, "ale toho si osvojil nějaký pokrývač. Takže ty peníze, co by posílal, mohl propít."

"To já nemůžu," vzdychl jsem, "ale i kdybych mohl, neudělal bych to!"

"Máš v trapu játra?" zeptal se Martin.

"Ne úplně," řekl jsem, "ale nepiju. Ani slzu."

"Vyléčený alkoholik!" vřískla vítězně Zdeňka.

"Kdyby sis dal loka, jel bys v tom zase jako Tomrndl! Ten byl na léčení třikrát a ani jednou to nevydržel!"

"Nejsem vůbec alkoholik," vysvětloval jsem, "a nikdy jsem nebyl. Copak to je divné?"

Děti si vyměnily celou škálu pohledů.

"To je tedy absolutně nenormální," konstatoval posléze Martin, "a žádnéj z našich tatínků takovej šus nebyl! Jak tak koukám, tak si s tebou moc legrace neužijeme!"

RAFINOVANÉ DÍTĚ

Ačkoliv se manželka za Ivana přimlouvala, zůstal jsem neochvějný a tvrdý.

"Kluk pojede do Předního Pastyřikova a hotovo!" pravil jsem hlasem, který sice nesl stopy po předchozí rýmě, ale jinak zněl drsně a nesmlouvavě.

"Tohle není kluk, nýbrž princátka! Já jsem v jeho věku znal nazpaměť Syna lovce medvědů a on s otevřenými ústy sleduje večerníčky. Místo Apačů miluje Makovou panenku! Já jsem tajně kouřil, často i zahraniční listí - a on žebroří o krupičnou kaši s jahodovým sirupem! Já jsem neváhal zapálit stodolu - a on při bouři leze pod postel! Co by z něho takhle bylo? A je to tím, že se pořád motá kolem máminých sukní a rodina se v něm vidí. Věnuje mu stálou pozornost, i když je to prokazatelně k jeho neprospěchu! Proto pojede do Předního Pastyřikova, což z něho tu rozmazlenost vyžene! Vedoucí tábora Jiří Polodonát je můj dobrý kamarád a já ho požádám, aby dal Ivanovi pořádně do těla! Jestli se kluk neotuží a nezocelí tam, pak už nikde!"

Manželka namítla, že to bude příliš náhlý přechod, že Ivánek je dítě introvertní a hluboce citově založené, takže bude těžko snášet vytržení z harmonického rodinného prostředí. Já pak že jsem krkavčí otec neznající milosrdenství a že až se to dozví babička, určitě s námi přeruší veškeré styky. Ivan vytrvale a usilovně brečel, tvrdil, že odmítne podávanou stravu, skočí do řeky, nebo uprchne pod rouškou noci. Na vedoucího Polodonáta nebyl ani trochu zvědavý.

"Bal klukovi kufr!" řekl jsem manželce, "a pomni, že nejede do Austrálie, ale na Českomoravskou vysočinu. V žádném případě nesvolím, aby s sebou odvezl všech sedm kufrů! Koloběžku a betlém si může klidně nechat doma!"

Ivan stále usedavě naříkal a oči mu zčervenaly jako bezmocnému králíkovi. Vrazil jsem mu pohavek a výhružně zasyčel: "Budeš na slovo poslouchat Jiřího Polodonáta, který z tebe vyžene tu tvoji nesamostatnost, rozumíš? A to ti říkám: ne abys psal domů srdceryvné, zoufalé dopisy! Budeš psát radostně, jak se ti na táboře líbí, aby se maminka zbytečně neznepokojovala. Smutek si můžeš dát za klobouk! Pamatuj si: jestli si jenom slůvkem postěžuješ, zmrskám tě tak, že budeš mít zadek modrý jako vysoké letní nebe!"

Krátce nato jsme dítě, již jen nesměle protestující, odeslali na letní tábor do Předního Pastyřikova. Manželka se netajila obavami, kdežto já jsem věřil v pedagogické schopnosti i přitažlivý osobní příklad Jiřího Polodonáta.

"Co nám asi, chudinka malá, napíše?" strchovala se žena, tonouc v slzách. "Jistě se mu bude stýskat a propláče celé noci! Počkej, kolik zoufalství, beznaděje a smutku bude v prvním dopise!" Ale já jsem se usmíval, neboť jsem věřil v účinnost své zstrašovací metody, a bylo mi jasné, že se Ivan neodváží riskovat střetnutí s krutým a nemilosrdným otcem. Třetí den došel od dítěte dopis:

Drazí rodiče,

Předem přijměte srdečný pozdrav a milou vzpomínku na Vás. Velice se mi zde líbí, neboť se zde každý den můžeme koupat a včera se dva chlapci utopili. Taktéž je tu mnoho zmijí, které chytáme do ruky, přestože nejbližší lékař je osm kilometrů daleko. Ale my se nebojíme. Občas navštěvujeme lom, v němž se trhá kámen. Včera nás to málem zasypalo. Ale stálo to za to, neboť jsme našli několik dynamitových patron, které v sobotu hodíme do táboráku. Také je zde nechráněný vlakový přejezd a hnízdo sršňů. Nemějte o mne, drazí rodiče, obavy, jsem zde velice spokojený. Líbá Vás Váš syn Ivan Pacholík, nyní Přední Pastyřik, Pod hájovnou 16.

Po přečtení dopisu manželka hluboce omdlela. Polil jsem ji běloveskou kyselkou Idou. Otevřela oči, vytřeštila je do stropu, zatahala se za nos a úzkostlivě zakvílela: "Čtverec nad přeponou pravoúhlého trojúhelníku rovná se součtu Polodonátů nad oběma odvěsnami!"

Uložil jsem ji do postele a podíval se na kalendář. Byl pátek, dynamitové patrony se budou házet do táboráku až zítra! Jestliže se ovšem Ivan neutopí! Nebo nevběhne pod vlak! Ani zmijí či sršně nesmíme podceňovat!

Proklínaje Jiřího Polodonáta, rozběhl jsem se na Hlavní nádraží a zakoupil jízdenku do Předního Pastyřikova. Za chvíli mě unášel rychlík do lůna Východočeského kraje.

V Předním Pastyřikově mě přivítal úsměv osmahlého Polodonáta. Odmítaje mu podat ruku, udeřil jsem na něho co nejtvrději a vyčetl mu, že riskuje život mého jediného dítěte! načež jsem mu předložil Ivanův dopis. Polodonát se rozchechtal. Pravil, že v Předním Pastyřikově je potok, v němž by se mohlo utopit nanejvýš slunéčko sedmítečné, zmije abys hledal lupou a sršni tu byli vyhubeni kdysi za husitských válek. Ani o lomu či vlakovém přejezdu nebylo Polodonátovi nic známo.

"Zaved' mě k mému synovi!" zvolal jsem rozhořčeně. "Já mu ukážu dělat si šoufky z vlastního otce!"

Ale pak jsem si to rozmyslel. Klidně jsem se vrátil domů a napsal Ivanovi následující dopis:

Drahý synu,

Já i maminka jsme velice rádi, že se ti v drsném prostředí tábora tak líbí. Doufáme, že se i nadále směle koupeš a nedbáš na ubohé utopence. Zmije, které chytáš do rukou, je dobré roztočit nad hlavou a vyhodit do vzduchu. To je ti potom děsná legrace! Co se týče dynamitových patron, neradil bych vám, abyste je házeli pouze do táboráku. Vsuňte je do sršního hnízda a zapalte! Nebojte se, nic se vám nemůže stát! Rovněž ti doporučuji návštěvy kamenolomu, neboť takové zkušenosti jsou velice vzrušující. Jsem šťasten, milý Ivane, že jsi tak odvážný a přeji ti, abys do konce prázdnin zažil ještě mnoho krásných dobrodružství.

Líbá Tě Tvůj milující otec

TATÍNEK JDE PŘÍKLADEM

Krátce před druhým vydáním televizních novin začal Bohoušek pronikavě vřeštět. Mezi jednotlivými výkřiky a vzdechy nám oznámil, že ho rozbolel zub.

"To je pěkné nadělení," zlobil jsem se. "V půl desáté v noci začneš mít potíže s chrupem!"

"Tebe bolel zub ve dvě hodiny ráno!" vyčetl mi plačtivě, "a lítal jsi po pokoji jako šusparáda!"

"Tatínek nelítá jako šusparáda!" zamračil jsem se, "a něco takového tě nemá vůbec napadnout. Ostatně se pamatuji, že jsem pouze kultivovaně sténal, zatímco ty ječíš, jako kdyby ti pálili chodidla. No, co se dá dělat, zub je zub, kvůli tomu ponocovat nebudeme! Zavedu tě na středisko a tam ti ho vytrhnou!"

"Já nechci na středisko!" odporoval syn. "Tys tam taky nešel! Jenom jsi křičel krucinálfagot, to je hrůza! A chtěl jsi skočit z balkónu na chodník!"

"Dobrá," pokrčil jsem rameny, "křič si krucinálfagot, to je hrůza! třeba do omrzení! Ale na balkón tě nepustím, protože bys mohl nastydnout!"

"Ale tys kloktal francovkou," vzpomněl si, "a potom rumem!"

"Francovkou jsem si včera masíroval záda," řekl jsem, "a na rum tě zvykat nebudu! Stal by se z tebe alkoholik jako ze strýce Korejska a já bych si to trpce vyčítal!"

"Strejda Korejske kloktal rumem, když ho bolel zub?" zajímal se Bohoušek. "Posledně jsi říkal, že chodil mezi špatné kamarády!"

"Co jsem říkal, to jsem říkal," vrčel jsem. "Rum nedostaneš, a bašta! Po rumu ještě nikoho zub bolet nepřestal!"

"A proč jsi jím tedy kloktal?" zajímal se. "Vždycky jsi mi říkal, že muž má uvažovat logicky!"

"Ze zoufalství člověk dělá ledacos," poučil jsem ho, "zvláště ve dvě hodiny ráno! Ale se zubem se má jít na pohotovost!"

"To říkáš mě," sténal, "ale sám jsi tam nešel nikdy. A už tě v noci bolel nejméně pětkrát! Vždycky říkáš, že by ten neřád potřeboval vytrhnout a nakonec dostaneš strach. Přitom říkáš, že opravdový muž se nikdy nebojí!"

"Dobrá," přikývl jsem, "až se zase zub ozve, okamžitě půjdu na pohotovost. Stačí?"

"Nestačí," zavrtěl hlavou. "Já bych chtěl, abys tam šel se mnou. Když si dáš vytrhnout zub, tak si ho nechám vyndat taky!"

"To je vydírání!" zahřměl jsem. "Nic mě nebolí..." "Ale máš mi jít příkladem!" vyčetl mi. "Sám jsi to říkal!" Nakonec jsem usoudil, že je to optimální řešení. Šli jsme s Bohouškem na pohotovost, oba si drželi na tváři šátek a požádali o odborné ošetření, spojené se zbavením mučivé bolesti.

Stalo se. Mně vytrhli dva mohutné zuby, které mě nikdy ani nezabolely a Bohouškovi dali do zoubku vložku. Ulevilo se mu natolik, že doma hluboce usnul a ani nevím, když jsem ve dvě hodiny ráno běhal po bytě jako pominutý, křičel krucinálfagot, to je hrůza! a uvažoval o skoku z balkónu na chodník!

KOMULKOVY STAROSTI

Pravoslav Komulka stále ještě docházel do kavárny U stříbrné lžičky, ale každý na něm mohl poznat, že má veliké starosti. Dlouho přátelům nevyjevil jejich podstatu, ale pak se hráz sdílnosti přece jenom protrhla.

"Mám obavy" vyrazil ze sebe nešťastně, "aby se z mého chlapce nestal erotoman. Pozoruji na něm některé nezdavé symptomy a zdá se mi, že den ze dne bují!"

"Ale ne," mávl rukou stálý host Bubeník. "To se ti určitě jenom zdá!"

"Třeba se mu to nezdá!" řekl zhýralý host Vításek, který s oblibou popleskával servírky. "Jen ať se nám pěkně svěří a my posoudíme, co a jak."

Komulka tedy začal vyprávět.

"Ve snaze rozlítnout synkovu fantazii," spustil, "jsem mu začal vyprávět pohádky. To je taková moje záliba. Sám jsem je rád četl i poslouchal, takže jich znám stovky, ne-li tisíce. Sotva si sednu doma do křesla, hned se mi vybaví pohádka. Proto synkovi rád vypravuji, ale jeho reakce jsou, jak se mi to alespoň jeví, zcela nepatřičné. Řeknu například: Byl jeden král a ten měl tři dcery. Ale chlapec ani tuto úvodní informaci neponechá bez povšimnutí! Hned se ozve: "A jaké byly? Prima kočky, nebo jenom buchy? Nosily džiny a trička s nápisy?" Tohle přece není normální. Když ho informuji, že Červená Karkulka nesla nemocné babičce potraviny v košíčku, pronese dítě cynicky: "To je vidět, že to byla slepice. Měla jít na rande s myslivcem! Zvláště, jestli byl svobodný a měl prázdnou myslivnu!" Vůbec už se mu neodvažuji vyprávět pohádku o Sněhurce a sedmi trpaslících, protože tady se jeho erotická fantazie dostává až k samé hranici pornografie! Nejenže ho zajímají Sněhurčiny míry jakož i jiné sexuální atributy, ale domýšlí její poměr nejen k princovi, ale i k trpaslíkům! Něžnou Sněhurku si představuje jako nemorální nestydu, která se ochotně podvoluje vášním nedorostlých mužů. Nepěkné mínění má i o Popelce, Zlatovlásce a dokonce o Marušce, kterou zlá macecha poslala uprostřed třeskuté zimy do lesa na jahody. Chlapec ji podezírá ze svádění měsíčku a hádá, s kým se asi spustila první. Jsem z toho opravdu celý pryč."

"To si nesmíš tak brát," utěšoval ho Bubeník. "Zkus mu vyprávět pohádky bez ženských! Třeba o pejskovi a kočičce!"

"Málo platné," vzdychl Komulka, "hned začne uvažovat o tom, co asi všechno taková zvířátka zahlídnou, jak se nepozorovaně dostanou do míst určených k intimitě, a zase přejde na své oblíbené téma."

"Tak si s tím nelam hlavu," zachechtal se Vításek, "nějak bylo, nějak bude. Zhýralci nejsou zdaleka tou nejhorší lidskou kategorií."

"Ale je takový mladý!" úpěl Komulka. "Jak ho takové myšlenky mohou vůbec napadnout, když ode mne nikdy nic

jiného neslyšel než pohádky! Nezávadné, slušné a literárně hodnotné pohádky?"

"Poslyš," ozval se Bubeník. "To opravdu není samo sebou. Nějak k tomu přijít musel! Chodí ten chlapec už do školy?"

"Ovšemže chodí," řekl Komulka téměř uraženě. "Je mu čtrnáct pryč a letos vyjde osmičku!"

ZDROJE INSPIRACE

"Jde o velice choulostivou věc," řekla mi poněkud rozpačitě učitelka Marbulenová, "váš syn Alois se do mně s pravděpodobností, která hraničí s jistotou, zamiloval!"

Ani jsem se Lojzíkovi nedivil. Bylo mu jedenáct pryč a pedagožka svou postavou přímo provokovala k vilným představám.

"Má pro to jisté genetické předpoklady," připustil jsem, "protože do učitelky Pejblové jsem byl zamilován již v devíti. A se mnou žáci Tintěra, Zelenský, Veselý a Bačus. Milovali jsme ji, přestože nás v kabinetě vyplácela rákoskou."

"Nějde o zamilování," pokračovala Marbulenová, "ale o to, že mi Lojzík píše milostné dopisy. Vyplývá z nich, že čte velice špatnou literaturu. Posuďte sám: Má konvalinko bělokvětá, koňadro kmitající nad zeleným jalovcem, drahokame z jantarové pokladnice, moruše v rozpuku jara, holubičko švitořivá... mám pokračovat?"

"Není třeba," zahučel jsem. "Já toho holomka zabiju!"

"Proč hned zabíjet?" ujala se syna. "Začíná být v pubertě a nevyzná se sám v sobě. Nedokáže se orientovat v citech, které zaplavují jeho duši. Stává se jinochem a touží po něčem velikém a vznešeném. To je přirozené, za to není třeba ho trestat. Ale když už má potřebu projevovat své city písemně, měl by si najít lepší a hodnotnější vzory. Pepánek, který je rovněž do mne zamilovaný, cituje s oblibou Vítězslava Nezvala. Novák se inspiroval v moderních básnících. Proč právě váš, mimochodem velice nadaný syn, vytahuje na světlo takovou omšelou lyrickou veteš? Kde k ní vlastně přišel?"

"Já už to s ním rozeberu," řekl jsem, "moc mě to mrzí. Doopravdy!"

"Snad byste mu měl dát přečíst Karla Hynka Máchu," poradila mi, "a ukázat mu onu křehkou cestu milostné poezie, která vede až k Jaroslavu Seifertovi."

Přikývl jsem, ale odcházel jsem ze školy pln hněvu. Nezlobil jsem se však na Lojzika.

Domů jsem vpadl jako letní bouře.

"Ty huso!" oslovil jsem manželku nepřívětivě. "Proč jsi nespálila mé přiblblé milostné dopisy, které jsem ti posílal z vojny?"

"Nezdály se mi přiblblé," oponovala překvapeně, "a proto jsem je uložila do krabice od bot. Převázala jsem ji bílým motouzem."

"Jenomže náš uličník motouz rozvázal," bouřil jsem "a dopisů se zmocnil. Nejenže si je dychtivě přečetl, ale vyznává podle nich lásku své třídní učitelce. Chápeš tu hrůzu?"

"Nechápu," řekla manželka, "protože byly opravdu krásné. Může z nich čerpat. Kdyby je neměl, musel by se učit psát poezii od nějakého Máchy nebo Nezvala!"

ZVÍDAVÝ VILÉM

O škole se říká, že je základem života, branou k vědění a kdoví čím ještě. Možná, že je to pravda, i když toliko částečná. Protože z hlediska nebohého rodiče je škola ústavem trvale a promyšleně huntujícím jeho nervy. Mám své zkušenosti, neboť můj syn Veverka Vilém jde již do šesté třídy.

Dokud byl malý, měli jsme ráj na zemi. Drobné incidenty pochopitelně byly, ale nač o tom mluvit. Jako tenkrát, když se v mateřské škole zmocnil hrábí a vyrazil paní učitelce zuby. Ale to opravdu nestojí za řeč.

Opravdové potíže vznikly až s pravidelnou školní docházkou. Tehdy se dostavila ta chorobná Vilémova zvědavost, která nás často doháněla k šílenství. Neboť Vilém se nikdy nespokojil s tím, že převzal pravdy předkládané mu pedagogem. Vždycky o všem pochyboval, což jest klad přinejmenším diskutabilní.

Již v první třídě se mě otázel, proč se nepíše A jako B, B jako C a C jako D. Řekl jsem mu, aby na to nemyslel, ale on se místo toho zeptal, proč jedna a jedna nejsou čtyři. Zavolal jsem na pomoc strýce, který u nás bydlil plných devatenáct let. Krátce poté se odstěhoval neznámo kam.

Nepředstavitelné hrůzy nastaly, když se Vilém začal učit vlastivědu. Ptal se, proč řeky tečou od pramene k moři a ne od moře k pramenům, proč se horám neříká nížiny, proč Praha není na Moravě a proč stromy nerostou kořeny vzhůru.

Dělali jsme, co jsme mohli, ale Vilém s dalšími poznatky nabýval na elánu, zajímalo ho, proč nepoužíváme písmo klínové a ptal se, proč kapr nemá kořata. Tehdy jsem začal svého syna řezat, ačkoliv jsem byl vždycky silně zaujat proti tělesným trestům. Ale nedovedl jsem se prostě ovládnout, když se Vilém plačtivě dožadoval, abychom mu vysvětlili rozdíl mezi pohanstvím a házenou. Jednou jsem dokonce omdlel. To když mě požádal, abych mu řekl, proč mají domky nahoře střechy a proč se do bytů nevchází oknem. Krátce nato jsem byl povolán před trestní komisi národního výboru a obviněn z týrání potomka. Snažil jsem se ovládat, avšak Vilém, jako by duševně nabobtnalý haldami nového učiva, mě nemilosrdně tiskl ke zdi. Poučili ho, že je sčítanec a sčítatel, násobenec a násobitel, dělenec a dělitel. Sotva přišel domů, otázel se, že je-li štěbenec, proč není štěbitel. Pak ho zajímalo, není-li on sám učencem, když získává vědomosti od učitele. "Ale nad tím vším je ředitel!" zařval jsem téměř nepřičetně. "A ty jsi v nejlepším případě ředěnek! Ještě mukneš a dostaneš záhlavec bez ohledu na to, jestli k tomu existuje nějaký protějšek!"

Vilém na mne vyčítavě pohlédl a asi dvě minuty mlčel. Pak se zeptal, proč nemáme měkké a tvrdé "o" a proč se holub neživí mršinami.

Šel jsem znovu před trestní komisi a předseda mi sdělil, že mé jméno bude uvedeno na nástěnné tabuli jako odstrašující případ. Měl bych si prý vážit toho, že mám syna, který je zvědavý a snaží se jít na kořen věci. Takových dětí kdyby prý bylo více!

Šel jsem do sebe a snažil se chyby objevit v sobě. Marně. Jestliže lze někoho označit jako viníka, je to výhradně instituce zvaná škola. Jaké vědomosti asi získá můj syn Vilém během absolvování šesté třídy? S čím ten holomek zase za mnou přijde? Už se toho okamžiku děším předem.

Jsem mírný, civilizovaný člověk, nikdy jsem nevyhledával spory, v kolektivu jsem býval oblíben. Ale až za mnou přijde Vilém a otáče se mě, proč lovečtí psi nelétají na zimu do teplých krajín, tak ho pravděpodobně přece jen přerazím!

NATRHOVÁNÍ ŽAKETU

"Vyloučeno!" vybuchl pan Somerka. "Žádný domácí úkol ti nenapišu! Vůbec nechápu, jak tě to mohlo napadnout! A kde jsi vzal tu drzost mě o to požádat? Kdo je v této rodině žákem základní školy? Já snad?"

"Já," připustil syn Břetislav, "ale ty to zvládneš daleko líp! Kam se na tebe hrabe pan Findejs nebo pan Pumpička! Natrhneš jim žaket, kdykoliv si vzpomeneš!"

"Nikomu nebudu trhat žaket," cílil se otec, "a tobě nebudu ulehčovat práci! Bylo by to nepedagogické!"

"Bít děti je taky nepedagogické," tvrdil syn, "a v pondělí jsi mě zmydlil řemenem!"

"Protože jsi napsal naší správce mé jménem milostný dopis," řekl Somerka starší, "a za takovou lumpárnu by tě seřezal i Makarenko, o Komenském ani nemluvě! Já mám, chlapče, jenom jedny nervy, to vezmi laskavě na vědomí!"

"No dobrá," připustil syn, "a co bude s tím úkolem? Franta Rubešek říkal, že jeho táta už to zmákl!"

"Když Rubešek páše na dítěti nenapravitelnou škodu," děl otec, "je to jeho věc! Jednou to sám shledá a bude pozdě litovat! Připravuje si smutné stáří, ale v tom mu nemohu pomoci! Co se týče mne, já jsem s psaním domácích úkolů skoncoval! Odmítám podporovat tvé lajdáctví a tvůj laxní přístup k školním povinnostem. Jasně?"

"Jasně," přikývl Břetislav, "ale já to nechci zadarmo. něco za něco!"

"Jak to myslíš," zvedl obočí otec. "Jistě víš, že nemám rád, když můj potomek mluví v hádankách. Řekni jasně, co máš na mysli!"

"Vím, kam máma schovala koňak," oznámil mu syn. "Parádnější a rafinovanější skryš si nedovedeš představit!"

"Koňak?" zavětlil Somerka. "A jakej?"

"Albaňák," informoval syn. "Napiš ten úkol a bude tvůj!"

"Tohle ovšem zavání úplatkem," zavrčel otec, "a přijmout něco takového od vlastního syna..."

"By bylo nepedagogické," doplnil ho Břetislav. "Tak dobrá! Já se dám do toho úkolu a ty si můžeš vzít v ledničce desítku!"

Otec chvíli přemýšlel a cosi pro sebe mumlal.

"Ukaž!" vyhrkl po chvíli. "Já ti to pro tentokrát ještě napíšu! Ale nemysli si, že to dělám kvůli nějakému mizernému koňaku! Chci jenom natrhnout žaket Findejsovi a Pumpičkovi!"

PODEZŘELÝ JE UČITEL

Učitel Pomlka se tvářil téměř nasupeně.

"Žáci Vějička a Kotlíku," pravil přísným hlasem, "je zřejmé, že jste mne buď nepochopili, nebo si ze mne děláte legraci. Vyzval jsem vás, abyste se zamysleli nad zájmovou činností v naší škole. Co jsem od vás očekával? Očekával jsem, že se vám zachce zpívat, recitovat, tančit národní tance, nebo alespoň pěstovat pokojové květiny. Uvítal bych i kroužek řezbářský, vlastivědný či zoologický. A co jste navrhli vy? Jenom to opakujte pěkně nahlas!"

"Kroužek mladých detektivů," řekl Vějička vážně a ani v nejmenším nereagoval na pochechtávající se spolužáky.

"Mysleli jsme, že na tom není nic špatného," připojil se k němu Kotlík, "protože detektiv musí být bystrý, pozorný, nesmí se ukvapit..."

"Tak dost!" zahřímá pedagog. "Tady je škola a ne nějaký Scotland Yard! Za chvíli byste si mohli navrhnout kroužek mladých pistolníků, nebo pirátů! Ale nemyslete, že mi tento rok přerostete přes hlavu!"

Učitel Pomlka se ještě jednou hrozivě zamračil, načež opustil načaté téma a zcela nečekaně přešel k výuce algebry. Žáci Vějička a Kotlík nebyli nijak zklamáni. Věděli, že se suchopárný pedagog jejich návrhy nenadchne, ale využili příležitosti, kterou jim poskytl svým dotazem. Nu, neuspěli, nedá se nic dělat.

O několik dní později však měl příběh nečekaně pokračování. "Když máte tak rádi záhady a tajuplné příběhy," pravil učitel Pomlka k oběma žákům na chodbě, "mohu vám jedním posloužit. Ale musíte se po vyučování obtěžovat do mého bytu."

Žáci Vějička a Kotlík byli pořádně napjati. Učitel vypadal nezvykle ustaraně. "Celou naši rodinu to těžce postihlo," pravil konečně. "Tchyni, tedy mamince mojí manželky, se ztratily brýle. Bez nich nemůže číst, ani sledovat televizi a jiné absolutně odmítá. Prohledali jsme celý byt, hledali na zemi i na stropě a přitom po brýlích ani památky. V neděli ráno měla tchyně brýle ještě na nose, večer je už postrádala. Přitom neopustila ani na okamžik domov. Opravdu nevím, co si o tom mám myslět."

"Jsou tu jen dvě možnosti," řekl Vějička, "buď ta dáma brýle založila na nějaké nezvyklé místo..."

"Nebo je někdo ukradl," doplnil ho Kotlík.

"První možnost podle tchyně nepřipadá v úvahu," vrčel pedagog, "nehledě na to, že už čtyři dny prolézáme byt a

snažíme se nějaké nezvyklé místo najít. Koukali jsme i do lustru a pod koberce. Druhá možnost je ještě absurdnější. Kdo by, prosím vás, kradl u nás brýle, a proč? Já snad? Nebo moje žena?"

"Co nějaká návštěva?"

"V neděli u nás byla moje sestra s dvouletým chlapcem," vzpomínal učitel, "a potom opravář televizoru Šmouha. Myslel jsem, jestli brýle omylem nezasunul do kapsy, ale to prý se nestalo. Ostatně, Šmouha brýle nenosí a tak nemohlo dojít k záměně."

"Vaše sestra také nenosí brýle?" otázal se Kotlík.

Učitel zavrtěl hlavou.

"Je tu možnost," zamumlal Vějíčka, "že se brýlí zmocnil ten malý chlapec, když jste se mu právě nevěnovali. Mám synovce Petříka, který tatínkovi hodil hodinky do záchodu."

"To se nemohlo stát!" tvrdil učitel, "i kdyby malý Valentin vzal v nestřeženém okamžiku brýle, nemohl je dost dobře zlikvidovat, určitě s nimi neopustil místnost a tu jsme, jak jsem již řekl, později pečlivě prohledali."

"Třeba je vyhodil otevřeným oknem na ulici," napadlo Kotlíka.

"Vyloučeno," popřel tuto možnost pedagog. "V neděli bylo nepříznivé, větrné počasí, tchýně je mimořádně zimomřivá a tak jsme okno neotevřeli ani na okamžik."

Během těchto úvah došli do bytu učitele Pomlky. Žádná příjemná atmosféra tam nepanovala, spíše naopak. Paní Pomlková byla zřejmě nervózní z matčiných řečí a ta už zase podezírala ze zcizení brýlí kdekoho. I vlastní dceru a zetě. "Představ si," vzdychla paní Pomlková, "že maminka ohlásila ztrátu brýlí na VB. A tam se jí nějaký strážmistr vysmál!" "Pochopitelně," zavrčel Pomlka. "Kvalifikovaní kriminalisté přece nebudou hledat ztracené brýle!"

"Ukradené!" vykřikla tchýně, "já už vím, že je ukradl někdo z vás, abych nemohla číst a psát dopisy svým spolužačkám. - A koho jsi to vlastně přivedl?" zeptala se zlostně stará dáma, "vodíš návštěvy, protože ti dělá radost, když na ně nevidím!"

"Ale maminko," napomenula ji dcera, "to jsou děti!"

Nicméně Vějíčka s Kotlíkem usoudili, že v tuto chvíli by křížový výslech nebyl na místě, začali se proto raději pozorně rozhlížet po místnosti.

"To je obývací, ve kterém jste byli v neděli?" zeptal se Kotlík.

"Ano," přisvědčil pedagog, "můžete se ovšem volně pohybovat po celém bytě a ptát se na všechno možné."

"Není třeba," řekl Vějíčka.

"Všechno je úplně jasné," přisvědčil Kotlík. Učitel překvapeně otevřel ústa a obě dámy mu velice úspěšně konkurovaly.

"Je tu jenom jediné místo," konstatoval Vějíčka, "kam mohl dvouletý chlapec nepozorovaně hodit brýle a kde jste je docela určitě nehledali!"

Kotlík přistoupil k akváriu, v němž plavaly desítky pestré barevné rybičky, vyhrnul si rukávy až k rameni a vnořil ruku do vody. Pozorně zasátral mezi vodními rostlinami a vzápětí vytáhl postrádané brýle.

"No tohle!" vydechl učitel.

"Tak on to udělal Valentin!" divila se paní Pomlková. Stará dáma se dočista změnila a nabízela chlapcům i cukroví.

"Děkujeme," pravil Vějíčka, "ale prozatím jsme ještě de-ektivové-amatéri."

"To je pravda," přikývl učitel, "ale vzhledem k tomu, jak jsou bystří, je příjmu do výběrového pěveckého kroužku..."

PROMIŇTE, OMYL!

Je známo, že existují umělecká díla, která mají široký dopad. Již v dávné minulosti vznikaly romány, které inspirovaly četné jedince k velikým činům, například k sebevraždám, defraudacím a podobně. Dnes v této věci nevedeme statistiku, ale případ Kovašty Eduarda, žáka sedmé bě, nám naznačuje, že bychom o tom měli uvažovat.

Byl sychravý večer. Kovašta Eduard si sedl před rozzářenou televizní obrazovku, aby sledoval část večerních pořadů. Směl se dívat do čtvrt na deset, neboť utřel nádobi, přinesl z krámu nové koření a odnesl dopis knihaři Jakoubkovi. Sledování večerních pořadů bývala obvyklá odměna za mimořádné zásluhy, kterou mu občas udělovala matka, zatímco otec tvrdil, že dítě patří do postele. Ale otec odejel na služební cestu do Rakovníka, takže nehrozily žádné komplikace. A program toho večera stál za to. Televize uváděla již po několikáté hru Promiňte, omyl! Milióny diváků znovu zasedly k obrazovkám, aby sledovaly zoufalý strach staré ženy, která nakonec zemře rukou najatého vraha. Kovašta Eduard zíral s vypoulenými očima na ten napínavý příběh a nehledanými slovy odsuzoval proradného manžela, který se bez rizika zbavil manželky, neboť sám cestoval, čímž získal báječné alibi.

"Mami, to byl grázl, ten manžel, co?" útočil na matku.

"Byl, Edáčku, ale teď už běž spát!" řekla paní Kovaštová. "A na tu detektivku nemysli, ať se ti nezdaří ošklivé sny!"

Jenomže ono se lehce řekne "nemysli na to!" Eduard si lehl do postele a obraz k smrti vystrašené ženy měl stále před očima. Ten bidák manžel! Odjede si, najme vraha a... A teď si Eduard uvědomil, že jeho otec odjel do Rakovníka. Kdyby se chtěl maminky zbavit, stačilo by mu najmout vraha. Tatínek ovšem není žádný padouch, ačkoliv člověk nikdy neví. A v poslední době se rodiče často hádali.

Na věži kostela odbíjela desátá.

Náhle se Eduardovi zdálo, že otec byl na matku nepřiměřeně zlý. Ve středu na ni neurvale křičel, že čalamáda se ke kynutým knedlíkům nehodí. Nebo si vezměme čtvrtek. Otec zuřil, že nemá čistou košili, maminka tvrdila, že není otrok a on zlověstně pronesl, že se tedy nemusel ženit. To znamená, že se mu manželství zajídá, jinými slovy, že mu maminka překáží.

Na věži odbíjelo půl jedenácté a Eduard horečně přemýšlel. Jestliže maminka tatínkovi překáží, je tak nemožné, že se jí bude chtít zbavit podobným způsobem jako ten padouch ve filmu?

Maminka už jistě spí a neví, že je ve strašlivém nebezpečí. Najatý vrah se možná právě nyní doplížil k domu a chystá se strčit klíče, zapůjčené mu otcem, do zámku! Eduard se náhle zachvěl a na zádech mu vyrazil studený pot. Zdálo se mu, že zaslechl šramot. Zatajil dech a poslouchal. Ano, nyní to slyšel docela jasně! Někdo se pokoušel vsunout klíč do zámku domovních dveří!

Odbíjelo jedenáct hodin!

Klíč v zámku se dvakrát otočil a Eduard si představoval, jak se klika sune pomalu dolů. Ozval se nepatrný skřípot zvolna a s největší opatrností otvíraných dveří. Najatý vrah se ocitl na chodbě. Nemůže být nejmenších pochyb, že je přesně informován o poloze matčiny pokoje. Otec jistě promyslel svůj zločin do posledního detailu. A skutečně! Plíživé kroky směřovaly k matčině ložnici. V tom okamžiku se Eduard Kovašta rozhodl. Kdyby začal křičet, stěží by se dovolal pomoci a najatý vrah by zamordoval i jeho. Musí tedy zneškodnit vyvrhele vlastními silami! Potichu slezl z postele a začal hledat nějaký těžký předmět. Štěstí mu přálo, neboť u kamen se povalovalo důkladné poleno, které se dobře drželo v ruce. Takto vyzbrojen otevřel potichu dveře svého pokoje a vplížil se na chodbu. Byl bos a v tom měl výhodu před najatým vrahem. Mohl se pohybovat mnohem rychleji, aniž způsobil nějaký hluk. Naproti tomu najatý vrah se jen zvolna sunul ke svému cíli.

Eduard stanul před dveřmi matčiny ložnice první. Přitiskl se ke stěně a čekal. Šoulavé kroky se zlověstně blížily. Střetnutí bylo neodvratné.

Najatý vrah se doplížil ke dveřím matčiny ložnice. Aniž se rozmýšlel, uchopil kliku a opatrně ji stlačil dolů. Ale v tom okamžiku zasáhl Eduard. Těžké dubové poleno zasvištělo vzduchem a dopadlo vrahovi na temeno. Najatý vrah zasténal a sesul se na kamennou podlahu.

V tu ránu se otevřely dveře ložnice a v nich stanula matka. Jedním pohledem zhodnotila situaci a vrhla se k bezvládnému tělu. "Ježíšmarjá, to je omyl!" zasténala. "Toníku, co se ti stalo?"

Knihař Jakoubek, pozvaný matkou na přátelskou návštěvu na jedenáctou hodinu večer, nejevil však známky života a musel být dopraven do nemocnice. Tak se stalo, že se o jeho návštěvě dozvěděl i Eduard Kovašta starší, když se vrátil ze služební cesty. Koupil synovi hodinky a řekl, že se zachoval jako chlap.

Zato paní Kovaštová dospěla k názoru, že se dítě školou povinná nemají dívat na večerní pořady televize.

DRUHÝ MANDEL

RODINA - ZÁKLAD STÁTU

LABE JMÉNEM MAŘENA

"Kdybych se měl nějak charakterizovat," pravil pan Homoláč, přistrkuje přede mne mapu, "přirovnal bych se k Cidlině. Podívejte se, prosím, na ni! Pramení v severních Čechách a skotačivě, sebevědomě a bez postranních úmyslů si to namíří rovnou k jihu. Láká ji vůně jižních moří a pádí vstříc prosluněným plážím. Ale ouha! Její ctižádost i mladické nadšení jsou bržděny již po několika desítkách kilometrů. Cidlině se postaví do cesty Labe a nedovolí jí pokračovat v cestě na jih. Naopak ji slupne jako malinu a donutí její vody plynout na sever, až do Hamburku!

Nebýt Labe, tekla by Cidlina dále na jih, její tok by mohutněl a stala by se naší největší a nejkrásnější řekou. Snad by zvítězila i ve střetnutí s Dunajem a donutila ho téci nikoliv do Černého, ale do Jaderského moře. Jistě by to dokázala, jsem o tom pevně přesvědčen. O veletoku Cidlině by se v hodinách zeměpisu učily děti na celém světě!

A to je, vážený pane, můj případ! Mám stejný osud jako nebohá, zlikvidovaná Cidlina. I já jsem měl své veliké ideály a dosti talentu k jejich naplnění. Vyrazil jsem kupředu a ve své naivitě se viděl bezmála v cíli. Jenomže ve věku dvaadvaceti let jsem narazil na své Labe, které se jmenovalo Mařena. Oženil jsem se a veškeré ideály byly rázem ty tam. Žena mi nedovolila téci, kam jsem chtěl, ale organizovala můj pohyb podle svých ženských představ. Pohltila mě a smýkala mnou tam, kde mi žádná budoucnost nekynula. Prohospodařila a prohýřila můj talent, postupně mě zbavila veškerého sebevědomí.

Vzpíral jsem se, ale byla silnější. Neměl jsem proti ní šanci. Posléze jsem ztloustl a zpohodlněl, takže mi nakonec bylo jedno, do kterého moře vlastně spolu plynem. Ale nebýt jí, mohl jsem dokázat spoustu velkých věcí. Já bych byl, pane, světu ukázal!

No, co se dá dělat. Prosím vás, dejte sem tu mapu, mně se zdá, že sem jde Mařena. Ona totiž strašně nerada vidí, když někomu ukazuju Cidlinu!"

LÁSKA

Zavinil jsem si to sám. Jenomže člověk, který se zamiluje, nebývá nikdy dost obezřetným. Ani si nemohu stěžovat, že bych byl rafinovaným způsobem ošálen.

Když jsem se o Helenku ucházel, bylo mi známo, že je členkou otužileckého oddílu. Dokonce mi to imponovalo. Představa, že má nejdražší hupne na Silvestra do Vltavy a bude hrabat čubičku ledovou tříští, mě téměř vzrušovala. Bohužel jsem si nedovedl představit, co bude v následujících týdnech a měsících následovat.

Nastěhoval jsem se k Helence do malého rodinného domku. Na první pohled se jevil docela útulný, ale záhy mi zde

začalo něco chybět. Byla to kamna. Upozornil jsem na tento nedostatek Helenku, ale ta se jen opovržlivě ušklíbala. "Kamna ani jiná topidla neuznávám," oznámila mi, "protože jsou dobrá jen pro neduživé nebo rozmazené lidi. Mladý, zdravý člověk si dokáže vyrobit dost energie, aby se obešel bez tepelných berliček." V tu ránu mnou zalomcovala zima. "Tím chceš říct," vyrazil jsem ze sebe, "že v tomto domě se netopí? Ani v krutých mrazech?"

"Prosím tě, nepřeháněj," mávla rukou. "O jakých krutých mrazech se na tomto stupni severní šířky dá mluvit? V místnostech jen zřídka klesne teplota pod nulu a ještě se mi nestalo, že bych si přes plavky musela hodit župan." To už mi začaly drkotat zuby. "Jsem zvyklý na dvaadvacet stupňů Celsia," řekl jsem, "ale z velké lásky k tobě bych se spokojil i s osmnácti. Nižší teploty by mě však určitě zabily!"

"Nesmysl!" děla sebevědomě. "Začnu tě osobně otužovat a chladno se ti stane životní potřebou. Spánek i v největším mrazu je hluboký a zdravý, o tom není sporu. Ráno vyskočíš a zacvičíš si. Osprchuješ se ledovou vodou..."

"Nikdy!" vyjekl jsem a při letmém pohledu do zrcadla jsem zjistil, že jsem celý modrý. "Při takovém režimu bys do týdne byla vdovou. Pocházím z pekařské dynastie, kde děti od kojeneckého věku spávaly za pecí. Vedro a praskání ohně byly první vjemy, které jsem si uvědomoval."

"Až okusíš válení sudů jen tak v plavkách po zasněženém svahu," pravila, "rázem zapomeš na zatuchlou pekárnou plnou švábů a kyselého potu! Pak si vlastnoručně vysekáš díru do zamrzlého rybníka..."

Myslela to vážně. Nevím proč, ale najednou mi připomínala mroží samici, cachtaající se v ledových vodách Severního moře. Vzpchopil jsem se.

"Zítra koupím kamna," pronesl jsem pevně, "a zavolám do Uhelných skladů. Objednám třicet metrů briket."

"Byla by to poslední věc, kterou bys v životě objednal!" zařičelo to z ní ledově. "Probodla bych tě prvním střechýlem, který by se utvořil na našem okapu! Zadusila bych tě čerstvě napadlým sněhem!"

A pak přede mne položila přihlášku do Klubu otužilců.

JEDEN Z NÁPADŮ MÉ ŽENY

Jsem realizátorem geniálních nápadů, které v pravidelných intervalech napadají mou ženu. Tentokrát se rozhodla, že si pořídíme elektrické topidlo.

"Budiž," souhlasil jsem, "ale co si počneme s kamny? Vypadají jako obrněná trafika a jsou těžká jako buvol s plnou polní! Nemám nejmenší chuť vláčet je z mezzaninu na dvůr!"

"Vše jsem promyslela," triumfovala manželka. "A počítala jsem i s tvou leností. Prostě dáme do novin inzerát, že darujeme zachovalá kamna vhodná pro rekreační objekt. Stovky zájemců nám utrhnou obě ruce!"

Žena má ve zvyku přehánět. Stovky zájemců se smrskly na jednoho podvyživeného inženýra. Dostavil se k nám se švagrem, který byl schopen unést maximálně pytlík rohlíků.

"To je hrůza!" zbledl inženýr, když spatřil kamna. "S tímhle monstrem by nepohnul ani bájný Kyklop! Na mou duši nevím, jak se švárou dostaneme tu bestii do výtahu!"

"Nákladní výtah zde bohužel není," upozornil jsem ho. "A s osobním lze jezdit pouze vzhůru. Je pro dvě osoby a tak těžké břemeno pro něj nepřichází v úvahu! Kamna bude třeba snést po schodech!"

"Jsem duševní pracovník," odušil inženýr, "a nikoliv renomovaný stěhovák! Švagr má astma a akutní smrkávání zádového svalstva. Jednou nepředložené zvedl štokrdle a zůstal devět dní ležet, stočený do kozelce. Jindy se natáhl po kališku s ústní vodou a týden chodil do práce s předpaženou pravou rukou. To, že bychom kamna snesli po schodech, absolutně odmítám!"

"Jiné cesty není," řekl jsem, "kdyby byla, nevyhazoval bych hříšné peníze za inzerát."

"Chápu," přikývl inženýr, "ale odmítám položit své zdraví na oltář vašeho sobectví! Obejdeme se i bez vašich kamen, stejně mám dojem, že by se do nich vešla naše chata i s komínem!"

"Na shledanou," přidal se švagr, "těšilo mne, že jsem vás poznal."

"Počkejte!" vykřikla manželka hlasem, ve kterém byly patrné stopy zoufalství, "v osobním výtahu se břemeno nesmí vozit, ale snad by pro jednu nebylo tak zle. Každé pravidlo mívá přece svou výjimku!"

"Dobrá, zkusíme to!" řekl jsem. "Pánové, zde jsou klíče od výtahu!"

To byl ovšem ode mne nemístný optimismus. Inženýr se opřel do kamen bez zřejmého efektu a švagr se nepopsatelným způsobem rozkašlal. Nezbylo nic jiného, než abych se do stěhování zapojil já s manželkou.

Dobrou hodinu jsme sunuli železnou nestvůru k výtahu. Během této doby inženýr cosi nesrozumitelného mumlal a švagr si s vytrvalostí jen jemu vlastní, čistil brýle. Přivolal jsem výtah, odemkl dveře a společným úsilím jsme kamna vpravili dovnitř.

"My jdeme dolů," oznámil nám inženýr, "a vy sjedte spolu s kamny. Nejlépe by bylo, kdyby se obětovala milostivá paní."

"Ano!" souhlasila žena. "Jsem z vás nejlehčí." Což, mimochodem vůbec nebyla pravda, neboť vážila nejméně třikrát tolik, co švagr, nicméně obětavě vylezla na kamna, která vyplňovala celý výtah a přibouchla za sebou dveře.

Chvilí se nedělo nic. "Nejde to!" ozval se po chvíli manželčin hlas. "Zkusím vyjet o patro výš a pak se spustím dolů." Své předsevzetí mnohonásobně splnila. Vyjela do druhého patra, potom do třetího. Po delší manipulaci s knoflíčky skončila v šestém patře. Výš náš výtah našťestí nejede.

"Fanouši!" sténala žena, lomíc rukama. "Přece to nějak musí jet dolů!"

Mýlila se. Výtah se ani nehnul a zůstal třet v nejvyšším patře. Dole hartusili nájemníci.

Inženýr se švagrem zbaběle uprchl a zřejmě se rozhodl sehnat si potřebná kamna jinde. Zcela to odpovídalo prvnímu

dojmu, který na mě učinili.

Již třetí den rveme s manželkou kamna ze šestého patra do mezzaninu. Pochopitelně po schodech.

Má to jen jednu výhodu. Uprostřed těžké fyzické práce se geniální nápady nedostávají.

DIVNÁ RODINA

Holka si přivedla Slavomíra Ubrouska, mladíka neduživého vzhledu a horečnatých očí. Spoustu nám toho napovídal, ale mluvil tak učeně, že jsem z toho byl jelen. Jediné, co mi utkvělo v paměti, bylo, že má otce dirigenta. To mě zaujalo a projevil jsem zájem se s tímto zajímavým člověkem seznámit. Což se také posléze stalo.

Dirigent Pravoslav Ubrousek vypadal jako potrhlý účetní, který nebyl dva roky u holiče. Navíc měl kníry jako maďarský gróf a tékal očima ze strany na stranu, neboť měl ve zvyku obsáhnout zrakem celý orchestr.

"Podívej, kamaráde," řekl jsem, "nehodlám na vás válet nějakou levotu. Jsem příměj člověk a nedělám žádný okliky. Jde o mého kluka!"

Zvedl překvapeně obočí.

"No, co se díváte?" houkl jsem. "Myslel jste, že Vendulka je jedináček? Kdepak, milej zlatej! Má ještě brášku a moc se nám prevít, nevyvedl! K učení není a k práci teprve ne! K čemu se postaví, do toho spadne, nebo nad tím přinejmenším usne. Proto se obracím na vás, jako na budoucího příbuzného! Přízeň si má navzájem pomáhat a její povinností je držet při sobě. Jinak by v tomhle zkaženém světě neobstála!"

"Ovšem," zablekotal dirigent. "Ale je mi nejasné, jak bych mohl vašemu synkovi pomoci."

"Snadno a rychle," ujistil jsem ho, "prostě ho přijmete do toho svého orchestru a je po ptákách!"

"Do symfonického orchestru?" otevřel ústa. "On je absolventem konzervatoře nebo Akademie múzických umění?"

"Člověče, nebudte směšnej!" ušklíbl jsem se. "Kdyby byl absolventem čehokoliv, tak bych si s ním nedělal starosti.

Ale on neumí lautr nic a do smrti ho živit nemohu, to si račte uvědomit! Jste dirigent, odtrženej od všedního světa, ale tohle přece musíte pochopit!"

"Jistě, jistě," šeptal, "ale já potřebuji výhradně vysoce kvalifikované hudebníky..."

"To jsou povídky!" mávl jsem rukou. "Mě budete učit, jak to v takovejch velkejch partách chodí! Pár maníků dře, div si neutrhne pajsl, a jiný dělá, aby se neřeklo, a další se akorát flinkaj ke zdravě. Jenomže ty to maj nejhorší, protože lidi jsou nepřející a nakonec je odevšad vyhoděj. Ale u vás by se moh ten můj lempl docela dobře ztratit. Vrazíte mu do ruky housle nebo trumpetu a v tom přišerným randálu, kterej za naše peníze vyrábíte, stejně nikdo nic nepozná. Jestli má přitom trochu frkat, nebo to akorát držet u huby, to už by sme nechali na vás!"

"Pane," zaječel dirigent. "Vidím, že nemáte o vážné hudbě ani potuchy! Každý nástroj má svůj part a ten musí bezchybně a bezpodmínečně zahrát! Slyším každý falešný tón, každý nesprávné brnknutí!"

"Jen se nevytahujte," napomenul jsem ho. "Tady vám takový řečičky nikdo nebaští. Člověk neslyší vlastní slovo a vy posloucháte každěj tón! To zrovna! Prostě se vám nechce pomoci budoucímu příbuznému! Kde to žijete, člověče?"

Dneska si lidi pomáhaj k různěm kejklům, jak jenom můžou. Tadyhle soused dostal šestnáctkrát trestanýho švagra do skladiště náhradních dílů a vy mi tu budete povídat nějaký pohádky? To jste moc divná rodina, když ani nevíte, co se sluší a patří! Nevím, nevím, jak takhle budeme spolu vycházet, vážený pane dirigente!"

Nasupeně se obrátil a práskl za sebou dveřmi.

"Tak to vidíš, matko," řekl jsem manželce. "Takovou budeme mít přízeň! Vendulka, ve kterýj sme se viděli, si přivedla šamstra ze sobecký famílie, vod kterýj nakonec nechytne ani sirka!"

POHLAVEK V GARSONCE

Vyhnali jsme děti na čerstvý vzduch, a tak jsme si v naší malé garsonce najednou připadali volní jak ti ptáci. Mohli jsme rozpažit, zapazžit, zkrátka jsme mohli spoustu podivuhodných věcí. V takových vzácných chvílích obvykle debatujeme s manželkou o výhledech do budoucnosti.

"Co bys tomu řekla," řekl jsem, "že jsem si utrhl od huby dvě světlá piva a vsadil sportku?"

"Sázení je vášně bez patřičného efektu," odvětila manželka, "mnohem víc by mě dojalo, kdyby sis odepřel pivo a koupil mi kytičku sněženek."

"Vůně sněženek je právě tak pomíjivá jako požitek z vypitého piva," oponoval jsem, "ale na tiket mohu vyhrát dvě stě tisíc. To je přibližně sedm vagónů sněženek!"

"Nechci, abys kupoval sněženky na vagóny," děla žena, "ale potěšila by mne malá pozornost!"

"Kdybych vyhrál dvě stě tisíc," řekl jsem, "mohlo by být těch pozorností habaděj. Nejen sněženky, ale třeba orchideje. Fantastická kytičky orchidejí!"

"Sem by se ani nevešla," prohlásila má praktická žena, "s bídou bychom sem vtěsnali ty sněženky. Kdyby se dala lampa pod postel, tak by se sem vešly, ale orchideje v žádném případě!"

"Kdybych vyhrál dvě stě tisíc," pravil jsem, "nebydleli bychom v téhle zatracené garsonce ani týden! Koupil bych rodinný domek se zahrádkou a na té zahrádce bychom pěstovali nejen květiny, nýbrž i ředkvičky a angrešt."

"Angrešt ne!" namítla žena. "Po angreštu mají děti kopřivku. Chceš snad, aby měly věčně kopřivku?"

"To nechci," řekl jsem, "nejsem tyran, abych na vlastní děti při volá val choroby, prostě mě ten angrešt jen tak napadl. Místo angreštu bychom mohli pěstovat zeli! A karfiol!"

"Na zeli a květáku se vyskytuje mnoho housenek," zachmuřila se žena, "a víš přece, jak se housenka bojí! Jestli se jednou z něčeho zblázním, tedy docela určitě z housenek!"

"Ve vilce se zahradou se něco pěstovat musí," tvrdil jsem, "přece si nemůžeme dovolit nechat zahrádku ladem!"

"Nemusíme si přece kupovat vilku!" rozumovala manželka. "Stejně se tam musí pořád něco opravovat a ty jsi jako hrom do police! Kdybys nedej pámbu vylezl na střechu, museli by tě z ní sundávat hasiči! A co kdyby byl nakřivo plot? Co bys s ním dělal? No?"

"Narovnal bych ho," řekl jsem sebevědomě, "nebo bych si na to někoho zjednal. Já už bych si poradil."

"Kupovat vilku je nerozvážnost," řekla žena, "to je pro praktické a šikovné lidi a ne pro taková nemehla, jako jsi ty! Byla bych pro to zakoupit si pěkný byt, asi tak za sto dvacet tisíc! Halu a tři pokoje. Bylo by to bez housenek a bez problémů!"

"Ale co příroda?" namítl jsem. "Taková zahrádka má přece jenom výhodu. Můžeš se tu opalovat, prádlo si zde pověšíš..."

"Zapomínáš na to," upozornila mne manželka, "že nám i po zařízení bytu zbývá nějakých čtyřicet tisíc na..."

"Na auto" řekl jsem, "máš pravdu. Auto je v dnešní době nepostradatelné!"

"Na chatu," opravila mě. "Nestrpěla bych, aby ses producoval po městě v autě a lákal do něho zajičky! Chata by prospěla zdraví celé rodiny a vůbec by nám nevadilo, že jsme si místo vilky se zahrádkou koupili byt!"

"Chata je stále na jednom místě," bránil jsem se, "a člověku se snadno omrzí! Autem se dostaneš kam chceš a stanování je zdraví mnohem prospěšnější než chataření!"

"Ve volné přírodě bych se zbláznila strachem," tvrdila žena, "že nás přepadnou nějakí chuligáni! Když budeme v chatě, tak si na nás netroufnou!"

Když už jsem se smířil se ztrátou vilky, chtěl jsem uhájit alespoň auto, ale vtom se vrátily obě děti. Blanka kňučela, že jí Petr utšedřil pohlavek a ještě ji píchł špendlíkem. Chtěl jsem syna ztrestat, ale jak jsem se rozpráhl, udeřil jsem se o stěnu garsonky. V ruce cosi chruplo a už jsem neměl na trestání syna ani pomyslení.

"Zas budeš mít ruku v gypsu," řekla chmurně manželka, "což znamená, že musím dva kastroly a váleček na nudle odnést k mamince!"

Máme totiž přesně spočítáno, kolik místa gyps na pravé ruce zabere.

Sklopil jsem provinile hlavu. "A budeme žít na nemocenskou," pravil jsem smutně, "a z ní přece nebudeme mrhat penězi na tipování. Mizejí nám perspektivy, maminko! Žádné výhledy do budoucna!"

"Odnesu pro jistotu ještě tři pokličky," pravila žena, "kdybys mi náhodou přece jen chtěl koupit ty sněženky!"

VYSOCE PERSPEKTIVNÍ MANŽELSTVÍ

"Miláčku," řekla Monika Suková, "že my dva se nikdy nerozvedeme?"

"Ovšemže ne," usmál se Tomáš Suk, "protože jsme se vzali z lásky a máme naprosto shodné povahy. Jsme tolerantní, nesobečtí, náš inteligenční kvocient je přibližně na stejné výši a rodiče obou jsou mimořádně uznalí. Myslím, že naše manželství je vysoce perspektivní!"

"To je," soudila. "Když se podívám kolem, všude vládne neporozumění, hašteření a konflikty, zatímco my žijeme opravdu šťastně."

"Nesmíš to zakřiknout," pohladil ji. "Snad je lépe o tom ani nemluvit. Vážme si té rodinné idylky, kterou jsme společným úsilím vytvořili!"

Přikývla. Opravdu bylo si čeho vážit.

"Tomáši," špitla po chvíli, "ale co kdyby přece jen mezi námi k něčemu došlo?"

"Prosím tě!" mávl rukou. "K čemu by mohlo dojít?"

"K nějakým neshodám," upřesnila svou myšlenku, "které by nakonec vyústily v rozvod!"

"Nesmysl!" řekl.

"Ovšem," souhlasila, "je to v našem případě úplně absurdní, ale přece jen by mě zajímalo, jak by ses zachoval!"

Zdálo se, že nerozumí.

"Napadlo mě," řekla, "jestli by ses choval jako soused Buštělák. Jestli by ses vrhl jako sup na veškerý na majetek a snažil se mě vyhnat ze společného vlastnictví. Když jsem viděla ubohou paní Buštělákovou, bylo mi jí upřímně líto. I když ten rozvod zavinila vlastně ona!"

"Buštělák je hrabivec, sobec a surovec," řekl Tomáš, "a nechápu, jak nás dva vůbec můžeš srovnávat! Vždycky jsem se k tobě choval jako kavalír a určitě bych svůj způsob jednání nezměnil ani v krizové situaci!"

Slastně se usmála.

"To znamená," pravila, "že bys mi přenechal byt?"

"Ovšem," přikývl, "se vším všudy."

"A co chata?" vyzvíдалa.

"Čert vezmi chatu," mávl rukou, "cožpak bych mohl o ni projevit zájem, když vím, jak tam ráda jezdíš?"

"Jsi charakter!" uznala. "Ale máme ještě nějaké úspory!"

"Přece bych tě nepřipravil o poslední korunu!" řekl. "Pro mne není takový problém vydělat je znovu! Ale už musím letět, zlatíčko, abych nepřišel pozdě!"

Políbil ji a vzápětí zmizel za dveřmi.

Monika Suková se zamyslela. Slova jejího manžela ji znovu utvrdila v jejím nezlomném přesvědčení, že jejich manželství je šťastné a perspektivní. Je třeba si jej vážit a stále upevňovat! I když pokušení je pochopitelně mnoho!

Zrovna včera odpoledne se Moniku pokoušel svádět jakýsi inženýr Fošna. Dokonce ji vnutil své telefonní číslo.

Monika samozřejmě věděla, že mu nikdy nezavolá. Kvůli nějakému Fošnovi nebude ohrožovat to, co hodlá chránit jako zřetelnici svého oka! Nikdy nesmím dopadnout jako sousedka Buštěláková, které z hromady štěstí zbyly pouze oči pro

pláč!

Ačkoliv Tomáš Suk není Buštělák! Je to velkorysý člověk, ba přímo šlechtitý rytíř! Sám přece řekl, že by se nikdy nezachoval jako sveřepý a hamounský soused! Když se to vezme kolem a kolem, Monika by malým milostným dobrodružstvím ani příliš neriskovala!

Ještě chvíli přemítala a potom se natáhla k telefonnímu aparátu, aby vytočila číslo inženýra Fošny.

VYČÍTAT JE RIZIKO!

Vyčítat něco ženám je nesmírně riskantní, neboť jejich protiútok bývá často zdrcující. Vůbec přitom není podstatné, máte-li pravdu či ne.

Minulý čtvrtek jsem vyčetl své ženě, ostatně velice mírně, že zapomněla dát do bramborové polévky brambory. Velice se jí to dotklo a okamžitě mi vyčetla, že se dosud se mnou nedostala do Paříže.

Vykulil jsem překvapeně oči. "Do Paříže?" vydechl jsem v krajním úžasu.

"Nejen do Paříže," odušila, "ale s tebou se nepodívám vůbec nikam. Heda Babrasová byla s manželem v Římě."

"Protože je tam někdo pozval," zavrčel jsem, "nějaký známý."

"A proč tebe někdo nepozve?" zvedla obočí. "To ses taková nula, že o tebe nikdo nestojí?"

"Nikdy jsi neřekla, že bys chtěla do Říma," namítl jsem, "v životě jsem to od tebe neslyšel!"

"Já tam taky nechci," pravila popuzeně, "co bych tam, prosím tě, dělala? V těch šatech, které ty mi koupíš, bych si tam připadala jako chudobka! Ty mě necháš chodit nahou a vůbec ti to nevadí!"

"Až dosud sis nestěžovala," řekl jsem, "ale můžeme vzít z vkladní knížky peníze a koupit šaty."

"Ty ses zbláznil," vykřikla. "Takhle bysme si na auto neušetřili nikdy! Venhodovi ho mají už dva roky. Není ti hanba?"

"Venhoda má vyšší plat," vysvětlil jsem jí, "neboť je nějaký důležitý činitel."

"A proč ty nejsi činitel?" zaskočila mě. "Proč taky nekoukáš trochu se vyšvihnout, když sis vzal mladou a krásnou ženu? Jsi takové budižkničemu nebo ti na mně vůbec nezáleží?"

V této fázi dialogu se bolestně rozplakala a musel jsem ji čtvrt hodiny konej šit. Jen tak tak, že neodešla k mamince. I když jsem jí to nakonec rozmluvil, trvala na svém, že už ji nemám rád.

"Jestli se se mnou chceš rozvést," pravila, "tak mi to klidně řekni. Já to unesu. Přisahám ti, že ti nebudu dělat scény!"

"Už je děláš," řekl jsem nervózně.

"Protože nevím, na čem jsem," vykřikla, "a nejhorší ze všeho je nejistota! Kdybys v sobě našel tu odvahu a ke všemu se přiznal, bylo by to lepší!"

"Nevím, k čemu bych se měl přiznat," namítl jsem, "mám absolutně čisté svědomí."

"Ty máš vždycky čisté svědomí!" zachechtala se divadelně. "Kdyžpak vy, muži, nemáte čisté svědomí! Kde se ve vás bere ta otřesná jistota, že pro ženu děláte vše, co je ve vašich silách?"

Představení se znovu chýlilo k tragickému rozuzlení. Věděl jsem, že budu-li oponovat, dočkám se jejích mdlob a zdlouhavého křičení. Bylo nutné hodit výhybku.

"Neříkám, že pro tebe dělám všechno," pravil jsem, "důkazem toho konečně je, že jsi se mnou ještě nebyla v Paříži."

"No vidíš!" pípla se zadostiučiněním.

"Ani v Římě!" pokračoval jsem.

Spokojeně kývla hlavou.

"Příliš šetřím na tvých šatech," kál jsem se. "Opojen tvou krásou nevnímám, co všechno bys potřebovala."

Vřele souhlasila.

"Také bych měl být podnikavější," pravil jsem, "abych měl větší plat a mohli jsme si co nejdříve koupit auto!"

Radostně zatleskala.

"A taky ti musím víc dávat najevo svou lásku," skončil jsem vyčerpaně. Ona ke mně přistoupila a políbila mě. Delší dobu jsme se objímali.

"Viš," zašeptala něžně, "já vlastně taky nejsem úplně dokonalá! Zapomněla jsem dát do bramborové polévky brambory!"

TÁTO, VEM SI LŽÍCI!

Věřte nebo nevěřte, paní Papijáková, už třetí den na sebe s tátou nemluvíme a je to výhradně jeho vina! Když jsem udělala v neděli svíčkovou a na tu já jsem kadet, řekla jsem mu: "Táto, vem si lžici! Ten sos knedlíkama nevymáčíš a je ho škoda!" A myslíte, že poslechl? Kdepak, paní Papijáková, zabručel, že v neděli bude dlabat jako kulturní člověk a příbor je v domácnosti od toho, aby byl používán. Nedbal mého mínění a baštil svíčkovou vidličkou a nožem. To se ví, že ten sos ne vymáčel, a aby ho nechal na talíři, na to nemá povahu. Napřed měl řeči o kultuře a potom pil tu zbylou svíčkovou z talíře jako z püllitru! A navíc ji ještě vylizoval ze dna jako bernardýn! Jenomže si, paní Papijáková, pokecal svetr, ten za dvě stě osmdesát korun z Kotvy! Jiná žena by se rozzlobila, ale já jsem jenom povídala: "Měl sis, táto, vzít lžici, ale to je jako když hrách na stěnu hází. Co se dá dělat, odnesu svetr do čistírny, protože tenhle materiál není prací."

Vidíte - a zase se mnou nesouhlasil. Co by prej nebyl prací, vyprat se přece dá všechno! Jeho maminka prala na valše a poradila si i s oponou divadelních ochotníků Dobrovský. Já mám automatickou pračku a netroufnu si na svetr! Když jsem takový nemehlo, tak si ten flek vypere sám! Já mu to rozmlouvala, ale on má tvrdou palici. Hodil svetr do pračky a nepřejte si vidět, paní Papijáková, co mu z ní vylezlo zpátky! Hrůza hrůzoucí. Ta umělá tkanina se vám tak vytáhla, že z

toho byla naráz noční košile pro dámu vyšší postavy. Jiná ženská by byla na koni, ale já akorát podotkla: "Táto, měl sis vzít lžici. Takhle je to u nás se vším!" A on povídá: "Jak to, se vším? Udělalas schválně svíčkovou, ačkoliv měla být pečená kachna, ale ty dobře víš, že kachna není tekutá a tudíž bych se jí nepokecal! Tobě jde jenom o to, abych neměl pravdu a vypadal jako idiot! Ale ať je po tvém, příští neděli si vezmu na kachnu lžici a zapřu své dobré vychování!" "Táto, co to meleš?" říkám mu, "kachnu si bašti vidličkou, na to neřeknu ani slovo, ale svíčková chce odjakživa lžici! Dej si poradit od zkušený ženský!"

Nedal. Začal křičet, že mu může být ukradená lžice, vidlička, svíčková a nejvíce ze všeho kachna. A když přej není doma pořádek, může chodit na obědy do hospody. Ať ho tam ty blafy třeba zahuběj! No a tak jsme spolu přestali mluvit. Já na sobě nechám dříví štípat, paní Papi jaková, ale hospodou mi nikdo vyhrožovat nebude! A nový svetr mu taky nekoupím! Kulturní a vzdělaný člověk přece musí vědět, že na svíčkovou je jediné lžice!"

MANŽELKA A BRATĚN Z OLBRAMOVIC

Moje žena je promovaná historička. Společnost jí dopřála vzdělání i uznalého manžela. Koukám, abych jí nepřekážel v bádání a hledání historických souvislostí. Ale na druhé straně si zase myslím, že by mi mohla zašit kalhoty.

"Jsi žena vzdělaná," povídám jí, "a kdejakou učenost máš v malíčku. O Valdštejnově dětství toho víš víc než já o slavných postavách české kopané. Avšak ta díra v kalhotěch si vyžaduje odborný zásah!"

"Mám vážné podezření," pravila manželka, "že zeman Jan Brtáň z Olbramovic zabil svou ženu. Jestliže pro to najdu potřebné historické podklady, bude to objev značného dosahu. Proto si vezmi jiné kalhoty a nekomplikuj mi bádání!" Vzal jsem si jiné kalhoty a řekl jsem: "Chápu, že jako vzdělané intelektuálce jsou ti historické hypotézy bližší než látání kalhot. Bádej, ale nezapomínej proto, že máš žehlit košile!"

"Musím prostudovat Olbramovicko v renesanci a raném baroku, jakož i všechny dostupné materiály. A jelikož věda žádá oběti, vyžehli si košili sám nebo s ní zajdi k mamince."

"Výtečný nápad," souhlasil jsem, "a protože je zřejmé, že ti je nějaký Brtáň z Olbramovic milejší než vlastní manžel, předpokládám, že nemíníš ani vařit. Jdu si do bufetu na špekáčky s cibulí."

"Možná, že se mýlím a Brtánova choť se utopila nebo zemřela na nějakou chorobu," hučela žena, "ale o tom není nikde ani řeči. Na druhé straně to byla sličná dáma, povahy mírné a bohabojné, takže nevěru lze u ní těžko předpokládat. Čím tedy zdůvodnit Brtánův náhlý výbuch hněvu? Ale počkat: co když Brtáň sám si našel milenkou a chtěl se své ženy jednoduše zbavit?"

Odešel jsem na špekáčky s cibulí.

Když jsem se vrátil, měla manželka sbalený kufr. "Odjíždím do Olbramovic," pravila, "protože jediné na místě, s použitím všech dostupných pramenů a zdrojů, mohu zjistit a bezpečně určit smrt Elišky Brtánové."

"Dobře," řekl jsem, "v zájmu vědy se přestěhuji na týden k mamince."

"Vrátím se nejspíše za čtyři dny," ujistila mne, "ale budu potřebovat klid a porozumění, neboť budu psát o Brtánovi." Políbila mne a odjela.

Šel jsem k mamince, která od samých počátků považovala naše manželství za omyl. "Chlapče nešťastný," říkala mi, "v rodinném životě je věda pro kočku. Ženská má mužovi vyprat, uvařit a všelijak ho potěšit. Ale jak má tahle milovat tebe, když miluje poslední Přemyslovce?"

"Helena je hodná," bránil jsem manželku.

"Možná, že je hodná," připouštěla matka, "ale nehodí se pro manželství. Na druhé straně jsou zase třeba ženský, který nemá potuchy o Říši velkomoravské, ale zato umějí udělat muži pomyšlení. A mezi náma: pořádná kotleta je vždycky lepší než druhá defenestrace pražská. Kdybych tvému tátovi místo vepřového bůčku poskytla informaci o Ladislavu Pohrobkovi, tak by mě vyhnal z chalupy. Ale dnešním ženám všechno projde!"

Na toto téma ke mně maminka promlouvala celé čtyři dny. Marně jsem ji dokazoval, že pro společnost jsou důležitější vědecké práce mé ženy než její výkon v domácnosti. Nechtěla to pochopit.

Po čtyřech dnech jsem se vrátil domů a tam mě čekalo nepředstavitelné překvapení. Celý byt se leskl čistotou. Košile byly vyžehleny, kalhoty zalátány. Z trouby vonělo kuře.

Štípl jsem se do tváře.

"Co ... co se to, proboha děje?" zablábolil jsem.

Promovaná historička se na mne mile usmála, ale neodpověděla.

Teprve po několika měsících, když jsem pročítal její dizertační práci, jsem pochopil. Jan Brtáň probodl náhle svou manželku Elišku, poněvadž byla líná, svých povinností nedbalá a zapomněla mu zašit roucho.

VÍŠ, CO U MNE JSÍ?

"Víš, co u mne jsi?" tážávala se s oblibou paní Vrkáčová svého mohutného manžela a hned si také sama odpovídala: "Surovec, hulvát a rváč!"

Do jisté míry měla pravdu. Pan Vrkáč byl sice člověk mírný, neublížil by ani mraženému kuřeti bez drůbků, ale měl až nepochopitelnou averzi k cizím pánům ve vlastní posteli. To šla potom veškerá ohleduplnost stranou.

"Ženu bych neuhodil ani květinou," zapřísahal se, "ale o chlapa klidně přerazím smeták! To je svaté právo klamaného manžela a to mi nikdo nevezme!"

Návštěva u paní Vrkáčové byla zkrátka nebezpečná a riziková záležitost. Lékárník Selačka se vrátil do své útulné

apatyky chudší o devět zubů, poštovní Uhoř dobelhal za peněžní přepážku bohatší o jedenáct boulí a malíře Šošolku vyvrlel pan Vrkáč z ložnice na chodník za jeho umělecký plnovous, čímž tato okázalá okrasa značně utrpěla. Pro sousedy to byly nevšední zážitky, zejména když paní Vrkáčová kvílela do vypjaté dramatické situace: "Víš, co u mne jsi? Surovec, hulvát a rváč!"

Také tentokrát visel ve vzduchu konflikt, ne-li přímo tragédie. Pan Vrkáč odejel do Znojma pro meruňky, ale dorazil sotva patnáct kilometrů za Prahu. U Jazlovic se v něm probudil Othello a doutnající podezření nebylo možno potlačit. Pan Vrkáč se vrátil domů sice bez meruněk, ale zato s vyceněnými zuby a sevřenými pěstmi. Jako tornádo se vřít do ložnice.

Nejprve spatřil neoděnou ženu, která ho zapomněla přivítat radostným úsměvem. Vedle ní ležel muž snědé obličeje a černých kudrnatých vlasů. Byl to Lájoš Nagy, hudebník cikánského původu a primáš cimbálové kapely, který přiváděl do extáze hosty ve vinárně Hroznka.

Nyní se ovšem dostal do extáze pan Vrkáč. "Je s tebou konec, rómský šumaři!" zaburácel. "Teď ti přerazím ruce i nohy a udělám z tebe pomazánku na ďábelské toasty!"

"Ruce ne!" vykřikl Lájoš. "Já virtuos! Má ruka má cenu milión!" Pan Vrkáč se zarazil, ale cikánovu námitku uznal.

Přerazit miliónovou ruku by bylo nehospodárné. Ale smilníka ztrestat musí! Žádný z milenců paní Vrkáčové odtud nevyšel bez úhony a nedokáže to ani Lájoš Nagy! Pan Vrkáč popadl ječícího virtuosa a odnesl ho k otevřenému oknu. Pak ho s výkřikem: "Já tě naučím svádět cizí manželky!" hodil do zahrady, přímo mezi růže, na kterých byla vidět péče paní Vrkáčové. Cikán zalkal jako zborcené harfy tón nebo strhané struny zvuk, ale vzápětí se vzpamatoval a jak mohl nejrychleji, belhal do bezpečí. Z okna ho posupně sledoval pan Vrkáč. Ale to už paní Vrkáčová přes sebe přehodila župan,

"Ty ses zase vyznamenal!" sykla manželovi do tváře. "Víš, co u mne jsi?"

"Vím," přikývl manžel. "Surovec, hulvát a rváč!" "To jistě," souhlasila dáma s gusem, "ale po dnešku jsi ještě rasista!"

SEXBOMBA NA DOPLŇKOVOU PŮJČKU

Doplňkové půjčky jsou ohromná věc. Člověk například dostane neodolatelnou touhu na ždímání, s chutí by proždímal celé odpoledne, ale chybí mu patričná hotovost, za kterou by zakoupil ždímačku. Co tedy dotyčný člověk udělá? Koupí si ždímačku na doplňkovou půjčku a může se třeba uždímat k smrti.

Ale na doplňkovou půjčku si můžete koupit i jiné věci. Třeba klarinet. Ne ovšem ke ždímání, nýbrž k provozování hudby. Na klarinet, abych vám to přiblížil, hraje mistr Acker Bilk a Karel Krautgartner. Ti ho ovšem nemají na doplňkovou půjčku, jelikož v době, kdy se dali na hudbu, takové vymoženosti ještě nebyly.

Ale ani v dnešní době nemáme všechno, nač si vzpomeneme. Ještě jsme nedospěli k nejvyšším metám.

Já jsem, a to se vám přiznám rovnou, zažil v tomhle směru veliké zklamání. Dokonce by se dalo říci životní otřes.

Zavinila to slečna Klára Dušková.

Kláru Duškovou zná u nás kdekdo a ona zná kdekoho. Je plnoštíhlá a veselá povahy. Pana Vavřečku stála její veselost výhru v druhém pořadí Sportky a pana Kukálka drahocennou sbírku orlojů. Slečna Dušková totiž přijímá od pánů všelijaké pozornosti, což jí jiné ženy mají za zlé.

"Ta Dušková," pravila moje manželka, "je černou skvrnou našeho městyse! Pan poštovní kvůli ní snížil všem důchodcům důchody o deset korun a je velká otázka, jestli má k tomu právo! A početná rodina Holmanova spí pouze na holé zemi, neboť pan Holman prodal kvůli té Duškové veškerý nábytek. S tím by se mělo něco dělat!"

"Klára Dušková je naše sexbomba," řekl jsem, "a sexbomby mají své nároky. Nejen u nás, nýbrž i v zahraničí."

"Nech zahraničí zahraničím," zlobila se manželka, "a moc se té padlé ženštiny nezastávej! Doufám, že alespoň ty máš rozum a nenecháš se jejími půvaby omámit! Ostatně z toho kapesného, které ti dávám na cigarety, bys jí pravděpodobně neimponoval!"

To jsem musel uznat. Nevyhrál jsem ve Sportce, nemám vzácné sbírky, nemohu strhovat důchodcům a že bych prodal sektorový nábytek, to při energii a vitalitě mě chotí nepřichází v úvahu.

Ale sotva jsem si to plně uvědomil, nevycházela mi Klára Dušková z hlavy. Stále jsem před sebou viděl její vlnící se boky a svůdná, bělostná ramena.

A zároveň jsem hořce pociťoval, že ji nikdy nestrhnu do náruče, nikdy ji vášnivě nezlíbám, poněvadž dostávám od ženy 15 Kčs týdně a s touto částkou se příliš rozšoupnout nelze.

V tom okamžiku jsem si vzpomněl na jedinečný systém doplňkových půjček. Kolik občanů již získalo předmět své touhy jen díky této vymoženosti!

Začal jsem sprádat plán. Přestanu-li s okamžitou platností kouřit, budu mít za měsíc 60 Kčs. S tímto obnosem se dostavím ke slečně Kláře Duškové a padnu jí k nohám. Navrhuji jí, že ji budu pravidelně odevzdávat své kapesné. Není to závratná suma, ale každý pravidelný příjem má svou cenu. Nehledě na to, že systém měsíčních splátek je moderní.

Nepochyboval jsem, že Klára přijme. Stane se první sexbombou na doplňkovou půjčku a možná, že se to ujme.

Nebohatých jedinců, jako jsem já, je přece u nás spousta. Ale jako vždycky jsem měl smůlu. Už jsem měl pohromadě 45 Kčs, když Kláru Duškovou zavřeli pro příživnictví.

A v tentýž den mi řekla manželka: "Koukám, že jsi přestal kouřit. Je tedy zbytečné, abys promrhal takové spousty peněz! Stačí, když ti budu dávat každý týden tři koruny na větrové pokroutky!"

PŘEDVÁNOČNÍ HOUBAŘ

Od té doby, co obézní tchán Janurda utekl k mladé vdově Babejlové na jižní Moravu, tráví tchyně Janurdová vánoční svátky u nás. Nemohu tvrdit, že bychom tím byli nadšeni, ale je to matka mé ženy a koneckonců, vždycky přiveze vykrmenou husu. Daleko horší ovšem je, že si nepřiměřeně potrpí na staré vánoční zvyky. Jakmile zjehne a oči se jí zamžijí rosou dávných vzpomínek, není s ní k vydržení. To musíme krájet jablka, lít olovo, házet střevíc přes hlavu a dělat spoustu dalších pošetilostí.

Tentokrát se na mne tchyně Janurdová podívala obzvláště zpytavě a pravila naléhavým hlasem: "Doufám, Rostislave, že bude o vánocích kuba!"

"Nebude, maminko," odpověděl jsem mírně, "neboť jsme letos coby houbaři neuspěli. Ve vlhkém létě nebylo kde sušit a houby nám buď shnily nebo zčervivěly. Nedá se nic dělat, ale bez kuby se budeme muset obejít! Stejně nikomu z nás nechutná!"

Jenže tchyně Janurdová prohlásila, že právě jí kuba chutná a bez tohoto tradičního pokrmu si české vánoce vůbec nedovede představit. Brblala tak dlouho, až se na její stranu přidala i má žena Monika. "Když maminka tolik touží po kubovi," řekla, "neměli bychom ji zklamat. Nemohl bys někde opatřit houby?"

S tlumeným zaklením jsem zašel k sousedovi Teixlovi.

"Houby nemám" pravil, "ale dám vám dobrou radu! Nasbírejte si je!"

"Zešilel jste?" vybuchl jsem. "Teď, uprostřed zimního měsíce, jehož drsné rozmary jsou všeobecně známy, mě posíláte sbírat houby?"

Přikývl. "Nemyslím, že byste měl jít na hříbky, křemenáče, klouzky sličné nebo ryzce pravé. Ani rudočechratky fialové již nerostou a hlívu ústřičnou byste patrně marně hledal! Ale jsou zde penízovky, výtečné jedlé houby, které lze nalézt na pařezech, či v dutých stromech, téměř po celou zimu. Proč byste nemohl udělat milostivé paní tchyni kubu právě z penízovek?"

Zpočátku se mi tento návrh jevil jako zcela absurdní, ale pak se mi začal docela zamlouvat. Strávit zimní den v zasněženém lese nemusí být nepříjemné a třeba opravdu něco najdu! Vypůjčil jsem si atlas hub, poučil se v něm o výskytu a kvalitě penízovek, načež jsem se začal teple oblékat.

"Ty někam jdeš?" zeptala se žena. "Pokud vím, je pro tebe od začátku listopadu problém vystrčit špičku nosu!"

"Jdu na houby," odpověděl jsem, "a když se nevrátím, má mne na svědomí tvoje matka!"

S těmito slovy jsem odešel z domova a vzápětí také odejel ve svém sličném trabantu z naší ulice. Zamířil jsem k lesům, ve kterých ještě nyní, na pokraji třesuté zimy, rostou prý žluté penízovky.

Zastavil jsem před hustým, sympaticky vyhlížejícím borem, a zaparkoval pod klenutou sosnou. Pak jsem vystoupil, pečlivě uzamkl vůz a vydal se za úlovkem pro svou tvrdohlavou tchyni. Nedá se říci, že by les toho dne voněl houbami. Nicméně jsem se nevzdal svého záměru a s ohnutým límcem jsem odhodlaně vstoupil mezi borovice. Očima jsem slídlil po zasněžené zemi i po pařezech, ale nic nenasvědčovalo tomu, že bych mohl být pronikavě úspěšný. Optimismus, pokud se mé vykročení mezi stromy dá nazvat optimismem, ze mne záhy vyprchal a já začal nabývat přesvědčení, že jsem přijel zbytečně. Pařezy byly holé, na kmenech ani hubka a na zemi po kotníky sněhu. V této situaci by si možná věděl rady profesor Smotlacha, ale mne to chození po lese začalo záhy deprimovat. Mírně řečeno, připadal jsem si jako idiot.

Pak jsem zaslechl praskot větví, funění a dusot. Zřejmě nějaké veliké zvíře! Jelen? Daněk? Divočák? Ne, nic z toho. Z křovin vyrazil muž ve středních letech, pohlédl na mne a zasupěl: "Hajný! Utečte!" A sám se dal na zběsilý úprk.

Nejsem právě statečný člověk, ale od doby své plnoletosti nemám ve zvyku utíkat před hajnými. Mé svědomí bylo vždy čisté, a kdo má čisté svědomí... Vtom jsem zahlédl na zemi pilu. Zřejmě ji ztratil prchající muž, který ještě nemohl být daleko. Zvedl jsem dřevorubecký nástroj a zvolal: "Hej, pane! Kde jste?"

"Tady!" ozval se hlas ze zcela opačné strany. "A už mi neutečete!" Za mnou stál brunátný hajný a jeho zlověstně naježený knír se pohyboval jako kartáč.

"Nevím, proč bych měl utíkat," řekl jsem důstojně, "jste už druhý, kdo se mi snaží něco podobného vsugerovat!"

"Zbytečně řeči!" usklíbl se lesní muž. "Polapil jsem vás při činu!"

"Při jakém činu?" otázal jsem se. "Klidně zde stojím a v ruce držím pilu."

"No právě!" zaradoval se. "Držíte pilu, jelikož jste si do lesa přišel nezákonně uříznout vánoční stromek."

"Nesmysl!" oponoval jsem s veškerým důrazem. "Tu pilu jsem našel!"

"Ták?" šklebil se, "vy jste přišel do lesa hledat pilu?"

"To ne," připustil jsem, "ale houby."

Vůbec ho to nepřesvědčilo. "Dosti legrace!" rozhodl. "Vysolíte mi pět set korun a krom toho vám zabavím pilu!" Pilu jsem mu rád předal, ale pokutu jsem zaplatit nemínil. Jednak jsem byl nevinný a za druhé má peněženka zůstala ve voze. "Ach ták! No, co se dá dělat, budu vás muset k motorovému vozidlu doprovodit!"

Což se velice lehce řeklo, ale provedení tohoto záměru nebylo nijak jednoduché. Nemám právě vyvinutý smysl pro orientaci a v tom rozčilení jsem přesně nevěděl, kde vlastně zůstal můj luxusní trabant. Bylo to docela určité pod vysokou sosnou, ale ta nebyla v polesí zdaleka jediná. Vláčel jsem hajného po jeho pracovišti přes dvě hodiny a stále jsme nemohli dosáhnout cíle.

"Chcete mě uštvať," komentoval mé zmatené počínání muž v zeleném, "ale to se vám nepodaří. Mí předci byli buď lesníci, nebo listonoši na horách! Já už něco vy držím!"

Začínalo být šero, když jsme stanuli před motorovým vozidlem.

"A teď dostanu pět stovek!" zaradoval se hajný. "Za to bloudění je to beztak zatraceně málo!"

Otevřel jsem dvířka vozu.

"Uvědomte si, že pokutujete nevinného člověka!" řekl jsem a vydal hajnému těžce vydělané peníze. Pak jsem chtěl víceméně uraženě odjet, ale nešlo to.

"Pane hajný!" zaúpěl jsem, "někdo mi vypustil všechny čtyři pneumatiky!"

"To se dalo čekat," řekl hajný klidně. "Nestalo se to poprvé. To je akce místních kluků, kteří vandaly, jako jste vy, nemají v lásce. Jak vidí před vánoci auťák u lesa, už vědí, že někdo přijel plundrovat les!"

"Ale co si počnu?" zaúpěl jsem. "Takhle se odtud nedostanu!"

"Vesnice je tímhle směrem," ukázal. "Lid je tam dobrosrdečný, ale i poněkud drsný. Možná, že dostanete také pár pohlavků."

S těmito slovy odešel a nechal mě nehostinné přírodě napospas.

Neměl jsem jinou možnost, než se vydat pěšky do vesnice, která se jmenovala Hustochlupy. Za slabou půlhodinku jsem dorazil do hospody, jejíž starobylost na mne zapůsobila celkem sympaticky. Nicméně jsem nepřišel obdivovat rázovité putyky, nýbrž vyhledat přátelskou pomoc. Vstoupil jsem dovnitř a začal hloučku vesničanů vykládat pohnutý příběh předvánočního houbáře. Kupodivu mi nikdo nevěřil. Prohlásili, že jsem praskaný zloděj a takovému nepůjde nikdo v noci pumpovat pneumatiky u auta! Marné byly moje prosby a zapřísahání! Byli ochotni se mnou jednat teprve tehdy, když se ke svému hnusnému činu veřejně přiznám a vyslovím upřímnou lítost. Chvilí jsem váhal, ale posléze mi došlo, že je to má jediná šance. Připustil jsem, že jsem se do lesa vypravil za účelem zcizení vánočního stromku a všechny v hospodě jsem kajícíně poprosil za odpuštění.

"No dobrá," přikývl spokojeně jeden z vesničanů, "a teď zaplat' flašku! Nebo raději dvě!"

Zaplatil jsem tři a abych své hosty neurazil, něco jsem s nimi vypil. Celkem šest skleniček. Možná i sedm. Pak jsme se všichni se zpěvem vydali k mému trabantu a po kratším úsilí ho uvedli do pojízdného stavu. Konečně jsem mohl, byť se značným zpožděním, vyrazit k domovu.

Neřídilo se mi špatně. Provoz na silnicích byl na stupni číslo jedna a tak jsem si za volantem bezstarostně prozpěvoval. Můj repertoár byl příkladně široký a stejně širokou se mi zdála i vozovka. Až do chvíle, kdy jsem se s trabantem ocitl ve strouze.

Hlidka VB se dostavila velice rychle. Foukl jsem si do balónku a všechno bylo jasné. Řidičský průkaz putoval do sejfu, trabant do opravy a já na záchytku.

Domů jsem se vrátil druhý den dopoledne. Žena ukřivděně vzlykala a tchyně hartusila, že jednoho dne uteču k nějaké vdově. Ani jsem se nepokusil vykládat, že jsem byl pouze na houbách. Nebylo mi do řeči a krom toho mě přepadla příšerná žízeň. Zamířil jsem do spíže, abych se napil sodovky. Po otevření dveří mě čekalo pozoruhodné překvapení. Z prostřední police se na mne usmívaly dvě konzervy, na kterých stálo: Jihočeský kuba, Kčs 6,50.

DÁŠENKA A DIOGENES

To, co jsem se nedávno dočetl o Diogenovi, mě upřímně potěšilo. Nejde o známou historii se sudem, ale o příhodu, která prý se stala na jednom řeckém tržišti. Diogenes se tam procházel, zvědavě si prohlížel zboží a posléze pronesl tuto moudrou větu: "To je na světě věcí, které nepotřebuju!"

V duchu jsem starověkému mudrci od srdce zatleskal. Tomu říkám zásadní, jednoznačné a velice správné stanovisko k nešvarům spotřební společnosti. Výrok cynického filozofa je vysoce aktuální i dnes, neboť, přiznejme si, kam se hrabe antické tržiště na obchodní dům Kotva, jakož i jiné soustředěné zboží všeho druhu.

Lidé jsou posedlí nakupováním a shromažďováním, zejména pak moje žena Dášenska. Zvláště teď před vánocemi obchází obchody, telefonuje prodáváčkám a vyměňuje si potřebné informace se sousedkami nebo kamarádkami. Domů pak nosí balíky i to, co zabalit nelze. Tváří se přitom vítězně a přichází s pocitem, že naplnila své životní poslání. Nejednou jsem s ní chtěl o tom trochu promluvit, ale nevěděl jsem, jak na to. Je vznětlivá a těžko přístupná kritice. Rozhodně se s ní musí jednat v rukavičkách.

Dlouho jsem tápal a přemítal, až mi konečně doslova z nebe spadl ten Diogenes. Taková autorita se nedá jen tak zprovodit ze světa! Tu ledabyle přehlédne nanejvýš nevzdělaný ignorant a moje žena má rodinnou školu se všemi zkouškami. Antiky si váží a je jí známo i to, že Nero drnkal na niněru, nebo na něco podobného. Jen je třeba najít vhodnou příležitost a jakoby mimochodem jí naservírovat toho Diogena. Není vyloučeno, že se nad tím zamyslí a vyvodí z toho důsledky.

Dlouho jsem čekal, až Dášenska sama začne hovořit o kultuře nebo o historii, abych na ni nenápadně navázal. Nějak se k tomu neměla. Pořád mluvila o tom, co nakoupila, koupí nebo čeho je katastrofální nedostatek.

Ale pak to přece jen přišlo. Dášenska pohlédla zasněně do kouta ložnice a pravila: "Musím si koupit nový župan, prý budou zítra v Domě módy. To, co chci, má takový zajímavý střih. Podobá se to starořeckému chitonu!"

Samozřejmě jsem v duchu zajásal.

"Když už jsme v té antice," skočil jsem jí do řeči, "povím ti příhodu, kterou jsem četl o Diogenovi."

"Nenič mi mé kruhy!" řekla. "Tu znám."

"To byl Archimédes," poučil jsem ji. "Diogenes..."

"Čtverec nad přeponou pravoúhlého trojúhelníka..." jala se deklamovat. "Nebo snad Kostky jsou vrženy?"

"Ani to, ani ono," děl jsem mírně. "Diogenes žil údajně v sudu, ale není to prokázáno. Zato šel jednou po tržišti, prohlížel si vystavené předměty a potom pravil: - To je na světě věcí, které nepotřebuju! -"

"Typický mužský!" ušklíbla se Dášenska. "Jeden jako druhý!"

"Jak to myslíš?" podivil jsem se. "To je přece velice moudrá věta! A ten báječný úmysl nestat se otrokem věcí!"

"Kdyby ten Diogenes za něco stál," prohlásila žena, "tak si na tom tržišti vybral! Když ne pro sebe, tedy pro svou milenkou! Ten sud si mohl něčím vyzdobit nebo nabarvit! Ale on ne! Šetřil si oboly, nebo čím se tenkrát platilo, aby mu zbylo na chlast! Já znám mužské! Chodili by dva roky v jednéch sandálech, ale pivo si neodepřou! To je pro ně

obrovská oběť! A ty ses zrovna jako ten Diogenes! Lednice je plná dvanáctek a záclony v okně už máme třetí rok. Tomu říkáš hospodaření? Kdyby nebylo mne, tak tu doopravdy budeme žít jako v sudu! Ale všeho moc škodí! Já na sobě dřív štipat nenechám! Zítřka žádná hospoda a půjdeš se mnou shánět záclony!"

KOUPACÍ KOMPLEX

Má žena Blanka má koupací komplex. Něj raděj i by strávila celý život ve vaně. Ale to nejde, má své povinnosti. Přesto se ráda koupe až sedmkrát denně. Jednou se koupala jedenáctkrát, ale to měla volnou sobotu a ještě k tomu narozeniny.

Dnes opět odešla do koupelny. Po čtvrté. Slyšel jsem šplouchání vody a tiché prozpěvování. Pak jsem neslyšel nic. Když jsem dlouho neslyšel nic, zajímala mě příčina. Otázal jsem se, jestli neztratila vědomí. Jelikož ani necekla, vstoupil jsem do koupelny. Čekalo mě tam překvapení. Ve vaně ležel rusovlasý muž s nožem v zádech. Manželka nikde. Říkal jsem si, jestli nešla nakoupit, ale bylo tu její prádlo. Muž nejevil známky života. Pomyslel jsem si, že nám tohle scházelo a vrátil jsem se do pokoje.

"Tohle musí potkat zrovna nás," šeptal jsem horečně a nikoliv beze stopy zoufalství. V zrcadle jsem pozoroval, že si rvu vlasy, což jinak nemám ve zvyku. Mám jich příliš málo, než abych takhle hýřil.

Byla to první vražda, která se stala v naší koupelně a tak se mně nedivte! Zvláště, když se dalo předpokládat, že vrahem je moje žena, která patrně uprchlá nahá světlíkem. Tohle zřejmě nedomýšlela, poněvadž, kam se dostane nahá? Ačkoliv při její postavě není nic vyloučeno.

Ale co s mužem ve vaně? Řekl jsem si, že se ho vhodným způsobem zbavím. Ale zbavit se mrtvolky není snadná záležitost. Jan Neruda byl lepší spisovatel a neuměl se zbavit ani slavníku.

"Odvahy, příteli," povzbuzoval jsem se, "život nejsou samé radovánky. Je třeba pohlédnout skutečnosti přímo do očí."

Vešel jsem znovu do koupelny. Rusovlasý muž s nožem v zádech zmizel. Zato ve vaně panáčkoval mladistvý lachtan ve světležlutém pyžamu. Navíc na mne mluvil švédsky, ale já umím švédsky pouze "heja, heja, Sverige" a tak jsme si moc nepopovídali. Ostatně, kdo by se bavil s lachtanem v takové situaci.

Opustil jsem opět koupelnu, abych mohl v klidu rozvážit nově vzniklou situaci. Nebylo to vlastně nejhorší, lachtana se zbavím snadněji než mrtvolky. V zoologické zahradě mi za něj poděkují a ještě vydělám světležluté pyžamo.

Taky jsem ovšem musel připustit, že to mohly být nervy. Poslední dobou jsem příliš mnoho pracoval a to se nemá.

Místo řádného finančního ohodnocení vidím lachtany. Ačkoli lachtan je milé zvíře, zvláště, když mluví švédsky.

Švédština je těžký jazyk a na lachtana je to úctyhodný výkon. Přece jen to budou ty nervy. Kdekdo mi říkal, že takhle jednou skončím. To zase kvůli pití. Předpovídali mi myši a pavouky. No, je to lachtan, mohlo to být horší.

Chtěl jsem zavolat buď zoologickou zahradu, nebo nervové sanatorium, ale pak jsem si řekl, že se napřed půjdu podívat do koupelny na lachtana, jestli neroztrhal to pyžamo.

Vstoupil jsem do koupelny a pohlédl do vany. Byla prázdná, zato na sprše visel anděl a prováděl veletoce. Zeptal jsem se ho, proč nejde raději do tělocvičny, ale on se jen usmál a požehnal mi.

Opět jsem uprchl z koupelny a má nálada se zhoršila. Byl bych nerad, kdyby si toho anděla někdo špatně vykládal. Při troše zlé vůle by se z toho dalo udělat nedovolené aranžování zázraků a působení na city věřících. Ačkoliv na druhé straně ten anděl dělá veletoce a to je venkoncem světská záležitost. Měl bych zavolat faru a prokonzultovat to s panem farářem.

Ale co když jsou to přece jen ty nervy! Konečně, kdo dneska má nervy v pořádku! Zavražděný muž, lachtan, anděl, určitě to budou nervy. Ale pro jistotu se ještě jednou podívám do koupelny.

Učinil jsem to a měl jsem důvod k žasnutí. Ve vaně se ráchala má žena Blanka a s rozkoší prožívala svůj koupací komplex.

"Já...já..." zakoktal jsem, "mně třeští hlava. Promiň..."

Míle se usmála. "Neboj se, miláčku, nezešilel jsi," zašeptala, "já když se ve vaně nudím, tak se takhle proměňuju. Víš?"

"Aha," řekl jsem a odešel jsem do pokoje. Byl jsem velice rád, že mám nervy v pořádku a že jde pouze o rozmarmé mé ženy.

Pouze jedna věc mě poněkud znepokojuje. Hledím do občanského průkazu a čtu, že jsem dosud svobodný.

Ostatně, kdoví, jestli vůbec mám nějakou koupelnu!

MUŽ POD POSTELÍ

Přijdu domů a něco mi říká, abych se podíval pod postel. Mrknu tam a vida: leží zde muž ve středních letech, celkem přijatelného zevnějšku.

"Pane," oslovím ho, "nebudu zapírat, že jsem překvapen. Co činite pod mou postelí?"

Muž se s funěním hrabe ven. "Nemáte kartáč?" zeptá se. "Jsem samé čmejší!"

Podám mu kartáč a upozorním ho, že je mi dlužen odpověď.

"Je-li muž pod postelí," odvěti, "tedy jedině kvůli ženě. Nic jiného by mě nedonutilo hledat podobný úkryt. Jak my vzdělanci říkáme: šeršelařám!"

"To jste tedy vlezl pod špatnou postel," řeknu, "neboť jsem již dva roky rozveden. Našel jsem pána pod postelí, zpřetrhal jsem citové i jiné svazky s Vendulou Štinglovou, rozenou Hvozdíkovou. Nyní se už nemám s kým rozvést a tudíž jistě chápete, že mi vaše chování připadá krajně poštetilé!"

"Nejde o vaši ženu," praví, "ale o mou. Možná, že byste to do mne neřekl, ale jsem chorobně žárlivý."
"Neznám vaši ženu," díím suše, "možná od vidění v drogerii, ale jinak určitě ne."
"Jste si tím zcela jist?" provrtá mě rentgenovými očima. "Jménu ji se Klížená a moje žena Jarmila Klížená."
"Žádnou Klíženou neznám," řeknu rozhodně, "dvakrát nebo třikrát jsem mluvil s jakousi Jendřejákovou..."
"Pane," přeruší mě, "mám své informace. Z důvěryhodných pramenů! Byl jsem upozorněn, že moje žena chodí k vám do bytu. Třeba ani nevíte, že je Klížená a považujete ji za Jendřejákovou."
"Pane Klížený," vybuchnu, "sem nechodí ani Klížená, ani Jendřejáková! Mám-li se vyjádřit zcela přesně, tedy sem nechodí vůbec nikdo! Nepřijímám dámských návštěv a nehodlám je přijímat ani v budoucnosti. To vezměte laskavě na vědomí!"
"Tomu nemohu věřit," zavrtí pochybovačně hlavou. "Jste zdravý, silný muž a některé ženy jistě přímo přitahujete. Nebo se snad z vás stal misogyn?"
"Je to sice moje věc," pravím, "ale když vás to zajímá, nevím, proč bych to tajil. Chodím se slečnou Štětečkovou a navštěvuji ji v jejím bytě."
"Je to určitě Štětečková?" vpadne mi do řeči. "Třeba se vydává za Štětečkovou a ve skutečnosti je Klížená!"
"Nesmysl!" mávnu rukou. "Jsem s ní zaměstnán v jednom podniku a o tom, že se jmenuje Štětečková, nepochybuje nikdo z osazenstva závodu."
Zřejmě ho to přesvědčilo.
"Jak to vypadá," řekne, "nejspíš jsem se mýlil. Zbytečně jsem lezl pod vaši postel. Račte prominout."
"Nic se nestalo, pane Klížený," usměju se, "takové věci se stávají. Tadyhle máte ještě čmejří."
"Nebudu dále obtěžovat," ukloní se. "Velice mě těší, že jsem vás poznal. Na shledanou!"
"Sbohem, pane Klížený," otevírám dveře. "A pozdravujte milostivou paní!"
Je mi z toho všeho do smíchu. Vida, jak směšná sorta jsou tihle žárlivci! Vlezou člověka pod postel jen proto...
Vtom mě cosi napadne. Zamířím k prádelníku a hrabu se mezi košilemi. Zařvu. Jak to vypadá, vkladní knížka i peníze v hotovosti jsou v tahu. A v tom okamžiku přestávám věřit, že šeršelařám!

TŘETÍ MANDEL LIDÉ KOLEM NÁS

VYDŘIDUCH

Jelikož jsem pilný a pracovitý, natřel jsem plot u zahrádky. Na zeleno. Pekař Karásek šel kolem, nějak ztratil rovnováhu nebo co, a v tu ránu měl obarvený kabát. Taky na zeleno. A ještě k tomu zezelenal vztekem.
"Jak to," zařval na mě, "že nemáte na čerstvě nalakovaném plotě papírky? Kvůli vám si občané zničí zánovní oděv!"
"Nevím, čemu říkáte zánovní oděv," odušil jsem, "pouze pozoruji, že jste si přilakoval sako, které mohlo být moderní za Marie Terezie!"
"Bylo to slušné sako," oponoval, "a dal jsem za ně značný obnos! Budu na vás požadovat náhradu!"
"S radostí se s vámi vyrovnám," přikývl jsem, "soudím, že jste za tu nádheru nedal v Kotcích víc než šest korun. Nabízím vám tři koruny padesát, ať na mě vyděláte!"
"Nebudte směšný, pane," zahulákal, "a pojdte si sáhnout, jaká je to kvalitní látka! Takovou dneska neseženete! Vysolte sto padesát korun a jsme vyrovnáni!"
"Za sto padesát korun bych vás oblékl od hlavy až k patě," zlobil jsem se, "a ještě bych vám koupil náhradní čepici, kdyby vám ta první padla do těsta! Nechápu, jak takhle vymustrovaný pekař může klást tak nestoudné požadavky. Tady jsou čtyři koruny a berte, dokud dávám!"
"Za vaše čtyři koruny si nepořídím ani záplatu na rukáv!" zlobil se. "Vzpamatujte se, nebo vzbouřím instituce! Zanedbal jste své povinnosti, tak tedy plaťte. Nestojím si na tom tak dobře, abych vám to mohl odpustit. Žena kouří, syn pije a dcera chodí ke švadleně Mourkové. Peněz se nedostává, střecha chátrá a v domácnosti je každá koruna dobrá. Vy jste nepověsil na plot bábrlata a tudíž je spravedlivé, když za to budete pykat! Sfkoukneme to za sto dvacet korun a víc o tom nemluvmě!"
"Nebudu vám platit děravou střechu, když jste si umazal pravý rukáv," řekl jsem. "A vaše neutěšené rodinné poměry mě nezajímají, jelikož nejsem sociální pracovnice. Jedině proto, že jste svými ztrhanými rysy vzbudil můj soucit, zvyšuji svou nabídku na šest korun československých."
"To je málo!" záupěl pekař. "Co dneska koupíte za šest korun? Kór když je tady plíživá inflace!"
"Měl jste si pospíšet," pravil jsem, "a přilepit se mi na plot rovnou za krále Holce. To byla za groš ovce a za šest korun byste si pořídil kompletní ovčín i s bačou!"
"Když už jsem to prošvihl," podrbal se za uchem postižený, "mějte uznání a dejte mi alespoň padesátku! Kdekdo o vás říká, že jste starý zazobanec!"
"Proto ještě nemusím být na hlavu padlý!" vysvětlil jsem mu. "Kdyby se to rozkřiklo, že kolem sebe házím padesátky, tak by se mi vagabundi lepili na plot jako na mucholapku."
"Tím chcete říci, že jsem vagabund?" zvedl obočí. "To by byla urážka na cti a za tu si normálně účtuji dvě stovky. Vám to ovšem udělám za polovic."
"Urážka na cti bez věrohodného svědka nemá cenu ani pětník," poučil jsem ho, "ale jste sympatický člověk a koneckonců nemáte lehký život. Tady máte dvacku za všechny své újmy a plavte do hospody."

Upejpavě peníze přijal. "Slušní lidé se vždycky dohodnou," pravil. "Jde jenom o to, najít rozumný kompromis. Mějte se hezky a pozdravujte paní!"

Spokojeně odcházel a pohvizdoval si rytmickou píseň. Pak mu to nedalo a přece se vrátil. "Stejně si na ten plot pověste bábrlata," poradil mi, "nebo spláčete nad vejždělkem. Dneska je to kolem samý vyřídudch!"

NEBEZPEČNÝ PODNÁJEMNÍK

Jsou věci, které lze těžko odmítnout. Přijel za mnou švagr z Pelhřimova, který mi půjčil dvacet tisíc na emběčko, a povídá: "Syn mého šéfa by potřeboval v Praze podnájem asi tak na pět, na šest měsíců. Ty máš prostornou vilku, co kdybys mu poskytl na tu krátkou dobu útočiště?"

No, radost jsem neměl, ale co jsem měl dělat. Řekl jsem, že mi bude nesmírným potěšením a pro celou rodinu to bude přímo vyznamenání. S tím jsme se rozešli.

Krátce na to jsem zalarmoval manželku: "Tak a tak se věci mají," vysvětlil jsem jí, "a nedá se proti tomu nic dělat. Teď ovšem nejde o podnájem, ale o Světlanu!"

Světlana je naše vzorně vychovaná sedmnáctiletá dcera. Střežím ji jako oko v hlavě a vím o každém jejím kroku.

Vyvedla se nám, vyrostla do krásy, a proto nedovolím, aby se spustila s nějakým halamou. Světlana je slušná dívka, ale vím já, co se může stát, když se dostaví nízké a temné pudy?

"Bereš si to moc k srdci," mínila manželka, "vždyť vsi toho člověka ještě vůbec neviděl a nevíš, jak daleko může být nebezpečný. Třeba není vůbec hezký a přitažlivý!"

"Musíme být připraveni na všechno," řekl jsem rezolutně. "Kdyby ti dva začali už spolu flirtovat, pozdě bychom honili bycha! Je třeba vypracovat plán, jak by Světlana tomu člověku vůbec nepřišla na oči!"

Dumali jsme, kombinovali a pak jsme se dohodli, že manželka bude za Světlanu ctnost zodpovídat dopoledne, já odpoledne. Večer a v noci ji budeme střežit oba. Budeme-li oba důslední a nekompromisní, nemůže se našemu krásnému dítěti nic zlého přihodit. Jde jen o to, abychom nepolevili ani na okamžik a nepřipustili nějakou koketerii, která by mohla přerůst v něco vážnějšího. Jest nám známo, jak vynalézaví dovedou být mladí lidé, když po sobě touží! Ale my víme, na čem jsme!

Pak jsem si vzal na paškál Světlanu. "Mám s tebou velké plány," řekl jsem jí, "a ty se proto nesmíš chovat jako Květa Hubaštová, která strávila noc s důchodcem Šrajbrem za dvě velkopopovické dvanáctky! To už snad ani není morálka, to je přímo spoušť! Vezmi si to k srdci, a k podnájemníkovi, pokud se s ním vůbec sejdeš, se chovej chladně a odmítavě!"

Dcera mi to slíbila, jen se jí poněkud dotklo, že ji srovnávám s Květou Hubaštovou.

O několik dní později se dostavil podnájemník. Byl to ryšavý pořízek a slyšel na jméno Emanuel Houně. Přijal jsem ho přátelsky a odvedl ho do pokojíku s balkónem. To je přesně na opačné straně domu, než je ložnice mé dcery Světlany. Dospěl jsem k názoru, že Emanuel Houně není vyložený krasavec, ani zřejmý chlípík. Budu-li Světlanu usilovně střežit, nemůže se nic strašného přihodit. Přesto jsem zůstával ve střehu, a ačkoliv se Emanuel Houně neprojevoval jako uchvatitel a lamač srdcí, odváděl jsem systematicky Světlanu z jeho dohledu.

Jednoho dne, kdy podnájemník údajně studoval ve svém pokoji, rozhodl jsem se, že Světlanu odvedu na výstavu angorských koček. Nejprve spolu posvačíme v nějaké slušné restauraci a pak se pokocháme pohledem na ušlechtilá zvířata. Světlana jako vždy souhlasila.

Opustili jsme domov ve znamenité náladě a zamířili jsme do prvotřídní cukrárny U Myšáka, abychom si poněkud osladili život. Šlehačkové speciality byly vskutku znamenité, ale když došlo k placení, zjistil jsem, že tento úkon není v mých silách. Zapomněl jsem si doma peněženku. Světlana u sebe neměla peníze z výchovných důvodů, aby nedopadla jako Hana Loutnová, která prodala rodinné šperky a stržených jedenáct tisíc korun prohýřila s nezbedným studentem za sobotu a za neděli.

"Zůstaň zde sedět jako zástava," přikázal jsem dceři, "já se vrátím domů pro peněženku. A nekoukej tady po mužích, nebo to s tebou dopadne jako s Alžbětou Tuhou, která se seznámila v cukrárně se sexuálním vrahem Varhanickým, a ten ji pak uškrtl punčochou!"

Co nejrychleji jsem zamířil k domovu.

Ve svém pokoji jsem našel peněženku.

V ložnici pak manželku v náručí ryšavého podnájemníka Emanuela.

INSPIRACE

"Výhody pokroku jsou někdy relativní," pravil pan Sunar zamyšleně. "Tady příkladně čtu v Černé kronice, že jeden žárlivý manžel vyhodil manželku z jedoucího vlaku a dostal za to tři roky. Vzhledem k tomu, že dotyčná dáma byla pouze potlučena, je to, řekněme, přiměřený trest. Ale podívejme se na to jinak! Žárlivost, stejně jako láska, nezná časové omezení. Tento příběh se mohl udát kdykoliv, například před dvěma sty léty. Jenomže tehdy vlaky nejezdily. Onen pán by vyhodil manželku nanejvýš z bryčky. Dáma by si v nejhorším odřela koleno a s tím by snad ani nemohla k soudu. Na druhé straně se tato scéna mohla odehrát v letadle, dejme tomu, patnáct kilometrů nad zemí. Rychlost: osm set kilometrů za hodinu. Nečiniťme si iluze, že by to vyhozená dáma přežila. Soud by to musel kvalifikovat jako vraždu a pán by se smíchy neudržel. A přitom: podstata činu je stále stejná! Vyhození dámy z dopravního prostředku!"

"Mne se to netýká, protože já bych svou ženu odnikud vyhodit nemohl," zavrčel pan Ondřasina, "ona má porušenou sekreci žláz a neprošla by dveřmi. My máme jiný starosti! Když jsem si ji bral, vážila čtyřicet devět kilo. A teď, milej

pane, tohle! Není to k vzteku?"

"Privádíte mě na další zajímavou myšlenku," řekl pan Sunar. "Žárlivý muž mohl manželku vyhodit z vlaku, jelikož to její proporce dovozovaly. Kdyby žárlil na ženu nepřiměřeně obézní, patrně by se mu tento čin vůbec nezdařil. Cloumal by ženou v chodbičce vlaku a na víc by se nezmohl. Ačkoliv úmysly by byly naprosto stejné, vyšel by zcela bez trestu. Není to zajímavé?"

"Není," odtušil pan Ondřasina, "člověk má dost svých starostí, co by strkal nos do cizích! Já, proč to nepřiznat, jsem taky žárlivý člověk. Ne zrovna Othello, ale nemám rád, když se kolem my ženy motají mužský! Když vážila padesát tři kilogramy, začal se o ni zajímat úředník Slupka z penzijního úřadu. Takovej suchej, v tváři nazelenalej. Pár jsem mu jich vrazil a bylo po náklonnosti. Jenže teď se žena seznámila v odtučňovacím středisku s hromotlukem, kterej váží sto šedesát kilo. To je potom, milej pane, těžký žárlení! Aby člověk spravedlivě žárlil a ještě za to dostal přes hubu, s tím bych nemohl souhlasit! To se mi tedy nezdá!"

"Tam jsem chtěl dojít!" zajásal pan Sunar. "Potvrzujete můj názor, že spravedlnost neexistuje! Já, například, jsem také člověk, jemuž pocity žárlivosti nejsou cizí. Ale radikalismus u mne nepřichází v úvahu. Moje žena mě totiž bije. Je to smutné, ale nařeže mi, kdy si vzpomene. Někdy jsem vinen, jindy nejsem. Ono jí na tom moc nesejde. Někdy mě zmydlí z pouhého rozmaru. Kdybych začal žárlit ve vlaku, nejspíš by vyhodila ona mne."

"A dostala by tři roky," skočil mu do řeči pan Ondřasina.

Pan Sunar se rozzářil. "To je nápad!" zvolal. "Důsledky jejího činu jsem nestačil domyslet, ale jsou podle mého názoru nesporné. Dostala by tři roky a to by jí už napravilo hlavu! Jen mi dělá starost, aby mě nevyhodila proti směru jízdy! Nebo, aby na vedlejší koleji zrovna nejel rychlík!"

"To by chtělo pořádně promyslet," radil pan Ondřasina, "a taky se podívat do jízdního řádu."

"Máte pravdu!" souhlasil pan Sunar, "a budu mít o čem přemýšlet! Když si inteligentní lidé vymění názory, tak je to navzájem prospěšné. Řeknu vám bez obalu, že mi dnešní odpoledne hodně dalo. Jsou lidé, kteří volný čas jen tak proklábosí a svůj duševní život soustavně neobohacují. Takových prázdných lidí je mi líto!"

"Mně taky," řekl pan Ondřasina, "tak na shledanou!"

"Teď mi napadá," volal za ním pan Sunar, "že by mé ženě přitížilo, kdyby svůj hnusný čin spáchala pod vlivem alkoholu. Než mě vyhodí z vlaku, dám jí něčeho napít!"

Radostně zammul rukama a s elánem se pustil do další zprávy Černé kroniky.

DUO

Průvodkyně Kamila Kacabajková mi představila sympatického tloušťka s pleší jako benátské zrcadlo. Pravila, že je to pan Horandule a jestli nemám námitky, budeme spolu bydlet na pokoji číslo 37.

"Jmenuji se Cvejnek," stiskl jsem mu ruku, "a je mou povinností vás upozornit, že příšerně chrápu. Dokonce jsem v tomto oboru získal jistou proslulost."

Horandule zjevně pookřál.

"Oplývám toutéž vlastností," informoval mě, "a proto se mnou rodinní příslušníci odmítají jezdit na rekreaci. Vlastní děti se mě straní a o manželce, která mi kdysi adresovala 219 milostných dopisů, se raději nebudu zmiňovat. Bylo by to velice smutné. To spíš cizí lidé mají někdy pochopení... nerad bych byl ovšem na obtíž!"

"S tím si vůbec nedělejte starosti!" uklidňoval jsem ho. "Se mnou se žena chtěla dokonce rozvádět. Co všechno mi hodila uprostřed noci na hlavu, to se snad ani nedá vyjmenovat! Po úderu žehličkou jsem musel vyhledat psychiatra! A to vůbec neříkám, jak mi bylo, když mi do otevřených úst nacpala mucholapku!"

"Loni jsem bydlel v hotelu s nějakým panem Růdlem," vzpomněl si Horandule, "a ten mě chtěl morálně zdeptat. Stále si provokativně ovazoval hlavu květovaným županem a polohlasně litoval, že si k plavkám nepřibalil brokovnici. Byl totiž předsedou jakési myslivecké jednoty!"

"Což ho ovšem neopravňuje k vyhrožování!" řekl jsem.

"Takové věci opravdu nerad slyším. Když se brojí proti alkoholikům, narkomanům nebo kuřákům, je to v pořádku. To jsou zlozvyky, kterým se lze odnaučit. Ale hlasitý spánek? Ukažte mi nějakou protichrápačskou poradnu, v jejímž čele stojí dokonce docent, kandidát věd! Nic takového neexistuje."

"Chrápání je mužné!" pravil rozhodně pan Horandule. "Je to projev chrabrosti a síly. Zajíc spí tiše, ale sebevědomé individuum chrápe. Vládce přírody tak mimoděk připomíná svému okolí, že se rozhodl odpočívat a tudíž není radno ho budit! Podle mého soudu by žena měla být na chrápání muže pyšná!"

"Ženy dnes opravdu muže neocení," přikývl jsem. "Čím víc se vzdalujeme od přírodního způsobu života, tím víc se ztrácí původní znaky. Všude bují rozmazlenost a neváhám říci i dekadence! Opravdový muž nenajde ocenění, i kdyby se rozkrájel!"

"Jste opravdu pozoruhodný člověk!" radoval se pan Horandule. "Jel jsem tentokrát na dovolenou se strachem, ale vidím, že mě čeká mimořádně krásných čtrnáct dní! Až doposud jsem byl individualista, avšak nyní se můžeme sejít na společné platformě! Náš pobyt zde se může stát skutečným přínosem v oblasti mezilidských vztahů!"

"Vytvoříme chrápačské duo," přizvukoval jsem mu, "o jakém se nikomu ani nesnilo!"

Po těchto slovech jsme se div neobjali. Pan Horandule tajně zamáčkl slzu a také já jsem se sotva ubránil dojetí.

Konečně jsem mohl sdílet ložnici s někým, kdo se od samého začátku nestal mým úhlavním nepřítelem. Kdo netrpěl, těžko ocení.

Své předsevzetí jsme také do posledního puntíku splnili. Spalo se nám překrásně, ze sousedních pokojů prý sice vybíhali ustrašení hosté, domnívající se, že nestalo zemětřesení, nebo že se nevyzpytatelný oceán právě převalil přes náš hotel, ale o této panice jsme neměli ani ponětí. Probouzeli jsme se vyspinkaní do růžova.

VEJCE NATVRDO

V životě mívám občas kritické údobí, nejčastěji tehdy, když mi uteče žena. Než se mi podaří sehnat další, vařím si vejce natvrdo. Přitom, jestliže některé jídlo z celé duše nenávidím, pak jsou to právě vejce natvrdo. Ale nejsem Magdaléna Rettigová ani Vladimír Dvořák a kuchařské výboje ode mne nelze očekávat. Vařím si tedy vejce natvrdo, zapíjím je vlažným čajem a toužím po něžném pohlazení ženské bytosti. Jenomže má kritická údobí se s přibývajícím lety neúnosně prodlužují. Ženy jako by po mně méně prahly. Než některou přemluví, aby se přestěhovala do mé zdravotně závadné garsonky čtvrté kategorie v sedmém patře bez výtahu a s podmočeným stropem, trvá to často celé týdny, ne-li přímo měsíce. Ženy jsou sice nevypočitatelné, ale zato velice vypočítavé. Soames Forsyth by si rozhodně přišel na své. Spřízněných duší by našel habaděj! Ale to by byla jiná kapitola.

V únoru ode mne utekla Jarmila Kabochníková a od té doby si opět vařím vejce natvrdo. Přitom pozoruji, že ačkoliv jsem muž sotva ve středním věku, stává se ze mne popudlivý a žlučovitý stařec. Onehdy jsem jedno z vlastnoručně natvrdo uvařených vajec nakopl s takovou razancí, že proletělo podmočeným stropem až na střechu. Ale nijak jsem si tím nepomohl. Hněv je špatným rádcem, což věděli už naši předkové, pokud jim tuto pozoruhodnou moudrost neamputoval František Ladislav Čelakovský.

Dumal jsem, jak odvrátit šílenství, které mi z natvrdo uvařených vajec hrozilo, a dospěl jsem k názoru, že mi chybí teoretická průprava. Žádný fundovaný kuchař se totiž neobejde bez nahlédnutí do odborných děl. Odložil jsem naléhavou koupi tuctu kapesníků a zakoupil si za horentní sumu 32 Kčs kuchařský lexikon, který mě měl zbavit otrocké závislosti na ženách.

Sotva jsem s knihou dorazil do sedmého patra, nalistoval jsem si oddíl "Vařená jídla". S velikou radostí, ba přímo s nadšením jsem zjistil, že vejce lze uvařit nejen natvrdo, ale přibližně na 250 dalších způsobů. Počal jsem křepčít po bytě v přesvědčení, že má kritická údobí patří nenávratně minulosti.

Ale pak jsem se začel do receptů. Jako nevyléčitelnému romantikovi mi padla do oka vejce JULIE. Zde jsou: Julie jsou vejce vařená v kelímcech vytřených máslem a vysypaných drobně sekanými dušenými pečárkami, pistáciemi a lanýži, upravená na plátcích opečeného bílého chleba.

To mě na mou duši pobouřilo. Dokázal bych sehnat chleba, máslo a možná i kelímek. Ale jak mám, prosím pěkně, se zmocnit pečárek, lanýžů nebo dokonce pistácií? Takové pokyny jsem v lexikonu nenašel. Značně rozladěn jsem četl dále. Přeskočil jsem vejce VALKÝRA, protože mi tento název připomínal Alžbětu Bochořákovou z Hnidous, která mi při odchodu z mé domácnosti zdemolovala byt a mne samotného srazila ze schodů. Pomínul jsem i vejce KARDINÁLSKÁ, neboť jsem byl vychován přísně ateisticky, vzhledem k tomu, že mého husitského otce zmydlil jakýsi katecheta rákoskou pro malování neslušných obrazců po zdech domů. Zastavil jsem se až u vajec FLOREALE. Taky nic jednoduchého, to vám řeknu rovnou! Zde máte recept: Floreale jsou zastřená vejce, upravená na paštičkách z máslového těsta, přelitá základní bílou omáčkou s kerblíkem a ozdobená kašovinou ze zeleného hrášku. Přečetl jsem si tento recept nejméně devětkrát, aniž bych pochopil, co je to kerblík. Jakž takž jsem si dovedl představit kašovinu, ale to mi příliš nepomohlo. Zavolaal jsem si informace a tam mi sdělili, že kerblík je středověký límec. Zřejmě si ho spletli s krejzlíkem, ale koneckonců, jsou to taky jenom lidi a každý má svých starostí dost.

Přejděme však k dalším vejcím. Upoutala mě vejce ISABELA, což jsou opět zastřená vejce (proboha, čím?), upravená na kroketach z drůbežího masa plněných uzeným hovězím jazykem, vařenými lanýži a pistáciemi v základní bílé omáčce, podlitá základní bílou omáčkou.

Vejce Isabela mi byla dobrá pouze k tomu, že jsem si ujasnil některé pojmy, v nichž jsem až dosud tápal. Mimo jiné jsem pochopil, že kroketa není sport. Naproti tomu o bílé omáčce vím i po přečtení lexikonu pouze tolik, že v jedné krásné belgické písni snědli námořníci na širém moři plavčíka právě s bílou omáčkou. Pochybuji ovšem, že by k němu měli hovězí jazyk, lanýže a pistácie, a písnička to ani nijak nekomentuje.

Vejce PAVILÓN jsou zase upravená na sušených smrčích, zatímco vejce NEWYORKSKÁ jsou na jemné kukuřičné kaši, podlitá telecí šťávou. Máme zde ovšem ještě vejce ROSSINI obložená plátky dušených husích jater, přelitá madeirskou omáčkou a zdobená opět plátky dušených lanýžů.

S nadějí jsem si nalistoval vejce SKOTSKÁ, znaje příslovečnou šetrnost a nehýřivost skotského národa. Leč zjistil jsem, že tato vejce jsou upravená na paštičkách z máslového těsta, plněných fáši z lososa (fáše! už zase musím volat informace!), podlitá základní smetanovou omáčkou zjemnělou račím máslem. Ještě jsem se podíval na vejce SUVOROV. Jsou upravená na vařených artyčokových spodečcích, plněných kašovinou a nakrájeným uzeným hovězím jazykem, obložená vypichovanými dušenými kedlubnami a politá telecí šťávou.

Ani nevím, jestli jsem vykřikl "běda" nebo něco značně peprnějšího.

Jisté je, že jsem dosti hrubým způsobem zaklapl lexikon a rozhodl se, že jej neprodleně prodám v antikvariátu. Za utržený peníz si zakoupím vejce a uvařím je natvrdo.

Však usmálo se na mne štěstí. Právě před antikvariátem jsem potkal půvabnou Vendulku Babašíkovou, která byla v letech, kdy žena nejvíce touží obšťastnit nějakého muže a vyvářet mu chutná jídla.

Jenomže na jak dlouho?

JUPITER JDE ULICÍ

"No ne!" zaslechl za zády profesor Bejzek. "Tohle je přece sám přísný Jupiter! Smím vás, pane profesore, pozvat na

panáka?"

Profesor se otočil a překvapeně pohlédl na blahobytného elegána s dvěma bradami. Ale pak ho poznal.

"Génius Pařánek - štěnice třídy!" zabublal s nevolí. "Prospěch nevalný, mravy neuspokojivé. Drze se poškleboval a četl pod lavicí brakovou literaturu! Maturitu udělal zázrakem!"

"Nebudu dlouho zaclánět, pane profesore," švitořil bývalý student a vzal Jupitera přátelsky pod paží. "Kopnem to do sebe tady U zlatého šneka. Až vás Valinka spatří, půjde do jevrtky!"

"Valinka?" podivil se Bejzek a marně šátral v paměti.

"Valerie Štrkusová!" posvětil mu do bludiště vzpomínek Pařánek. "Třetí řada u okna. Dvakrát měla dostat padáka pro mravnostní delikty!"

Profesor přikývl. "Ano, již si vzpomínám." hučel zamračeně. "Nápadná blondýna výstředního chování. Nestorovi profesorského sboru Kolkovi zcizila brýle, načež využila jeho krátkozrakosti a při hodině deskriptivní geometrie předváděla na stupínku striptýz. Svedla mladého češtináře Žluvu a dělala fotomodelku výtvarníkovi pokleslého vkusu a nevalné morální úrovně."

"Valinka teď válí," usmíval se génius Pařánek. "U zlatého šneka dělá barmanku a pořád je v balíku. Já, jako nákupčí, taky nechodím po žebrotě, pod deset klacků měsíčně nejdu, ale kam se hrabu na naši podnikavou Valinku!"

"Pozoruhodné," zahuhlal Bejzek. "Gáže gymnaziálních profesorů takový vzestup nezaznamenaly."

"Nesmíte si to tak brát, pane profesore," chlácholil ho Pařánek. "Zase jste vzdělanej a vědy máte v malíčku! To, že učenci jsou příkladně skromní, je všeobecně známo. Pythagoras přece bydlel dokonce v sudu!"

"Diogenes," opravil ho Jupiter přísně.

"Nevadí," mávl rukou génius. "Teď už mi nedáte kuli, ani kdybych tvrdil, že v tom sudu bydlel Jan Ámos Komenský! No a vidíte, jsme u Šneka! Možná, že tam bude pidlovokej Šlajhaus a za všechny to zatáhne!"

"Šlajhaus?" podivil se Jupiter. "Snad ne ten..."

"To víte, že jo!" radoval se Pařánek. "Vyrazili jste s ním dveře už v prvním ročníku. Neodhadli jste jeho talent, protože Šlajhaus je král! Jednička s hvězdičkou! Dělá nějakýho poskoka na letišti, dal se do kupy s vekslákama a žije si jako naftovej šejk. Valuty z kapes tahá, jako by to byly proštípnutý lupeny na tramvaj."

"No vida!" blekotál profesor. "Jsem rád, že se mým bývalým žákům tak dobře daří!"

"To teda jo!" zubil se Pařánek, "ale jedině proto, že jsme na vaše řečičky moc nedali. Jinak by z nás byli potrhlí profesori v ošuntělým saku!"

KOZEL JAKO TRADICE

Chalupu k rekreaci jsem koupil pěknou, ale má to háček. Nikoliv chalupa, ta je absolutně bez háčku, jenomže v jejím těsném sousedství bydlí Jan Volavka s rodinou. Volavka mi nepřekáží, rodina rovněž ne, zvláště tři děti jsou dobře vychované a již na dálku uctivě zdraví. Potíž je v tom, že pan Volavka je majitelem kozla, kterého si z nepochopitelných důvodů a zcela protismyslně drží.

"Pane sousede," řekl jsem mu, "váš kozel nepříjemně páchne."

"To jo," souhlasil spokojeně. "Přímě smrdí. Člověk by se někdy zalknul!"

"Proč se ho tedy nezbavíte?" vykřikl jsem. "K čemu je vám, modernímu a sečtělému člověku kozel? Pokud vím, stejně ho nepřipouštíte!"

"Není ke komu," řekl, "protože kozy zřejmě nepřežijí rok 2000. Alespoň v našem okolí!"

"Tak se té páchnoucí potvory zbavte!" radil jsem mu, "prodejte ji, nebo ji dejte v nějaké vzdálené obci do tomboly!"

"To nejde," zavrtil hlavou, "protože pocházíme z rodiny, která vždycky ctíla tradice. S domkem, ve kterém bydlím, bylo odjakživa spojeno vlastnictví obecního kozla. Kronikář Váchal vám potvrdí, že již před stopadesáti lety choval kozla Volavka Vincenc, zvaný Habán. Kozel nikdy za celou tu dobu chalupu neopustil a jak bych před celou obcí vypadal já, kdybych se ho zbavil jen proto, že už mi nepřináší žádný užitek?"

"Každý by to pochopil," tvrdil jsem. "To zvíře je postrachem celého okolí! Každý, kdo prochází kolem, si ucpává nos!"

"Kozí chlív holt není parfumerie," uznal, "ale opravdu nevím, jak vám pomoci. Nejspíš si budete muset zvyknout!"

"To si tedy nezvyknu, pane Volavka!" vykřikl jsem. bednou se dožeru a toho kozla vám zastřelím! Z poklidné vesnice udělám Divoký západ!"

Kupodivu ho to nepopudilo.

"No vidíte," usmál se. "To by bylo konstruktivní řešení! Kdybyste kozla zastřelil, podřízil, otrávil, zardousil, nebo utloukl, byl bych z obliga! Nikdo by mě nemohl vinit z neúcty k tradici. Vy byste mi zaplatil vzniklou škodu a oba bychom byli spokojeni!"

S tím jsme se rozešli, ale mnoho radosti z toho nemám. Střílet neumím, travičské figle neovládám a nedokážu utlouci kapra, natožpak kozla! Docela vážně začínám uvažovat, že si najmu nějakého úkladného vraha. Ale koho? Kolem chodí jen samí slušní lidé. Kozel jakoby se pásl mou bezradností, zintenzívnil svůj zápach natolik, že nemohu otevřít okno své překrásné chalupy.

BÁBOVKA A STRIPTÝZ

Vstup do rodiny nastávající manželky bývá událostí nevšední a její společenský význam je téměř takový, jak si jej ztrémovaný snoubenec představuje. Je velice málo cyniků, či flegmatiků, kteří by se neobávali historického okamžiku,

kdy poprvé stanou tváří v tvář budoucí tchyni.

Ani já jsem tento mezník ve svém životě nijak nepodceňoval. Oblékl jsem si společenský oděv, v kterém jsem byl dosud pouze v krematoriu, a na košili, u níž mě škrtil límeček, jsem uvázal vkusnou, leč nikoliv výstřední kravatu. Při pohledu do zrcadla jsem usoudil, že i ta nejnáročnější tchyně mě musí milostivě zkolaudovat.

Cestou do bytu své vyvolené jsou koupil květiny a mé sebevědomí ještě stouplo. Zdálo se mi, že jsem společensky na úrovni a začal jsem si být jist stoprocentním úspěchem. Velice jsem se podobal roztomilým mladým mužům z lepších rodin, jak nám je prezentují některé filmy.

Když jsem dospěl k cíli své cesty, čekala na mne rozesmátá dívka Ivana bez maminky. Seznámení bylo nutno odložit o několik hodin, neboť budoucí tchyni přijela návštěva z venkova a tato návštěva potřebovala odborného poradce při nákupu v Bílé labuti. Přijal jsem tuto zvěst s pochopením, třebaže límeček u košile mne už neškrtil, ale přímo rdousil.

"Upekla jsem na tvou počest bábovku," oznámila mi Ivana, "ale jak se tak na tebe dívám, budeš si ji muset odepřít!"

"Připálila se?" zeptal jsem se.

"Je jako od šéfkvaře," nadmula se, "určitě by sis na ní pochutnal. Je to ovšem strava kalorická a ty máš zřejmě něco nad váhu!"

"Nesmysl!" protestoval jsem. "Mám přímo ideální váhu vzhledem ke své výšce. Sto sedmdesát na sedmdesát."

"Přidej," vybídla mě.

"Kdybyste měli osobní váhu..."

"Samozřejmě, že ji máme," řekla a už ji přinášela, "jen si na ni pěkně stoupni!"

Vzápětí zajásala, neboť jsem vážil sedmdesát čtyři kila.

"To nic neznamená," protestoval jsem. "Když odečteme boty a oděv..."

Pravila, že to nestojí za řeč a byla ochotna odepsat kilogram.

"Tak já ti to teda předvedu!" rozzlobil jsem se. "Jestli máte kvalitní váhu, ukáže, když se svléknu, rovných sedmdesát!"

Počal jsem ze sebe shazovat oděv a posléze jsem se i zul.

"Vidíš!" křičela Ivana. "Pouze v trenýrkách vážíš dvaasedmdesát kilo. Doufám, že nechceš tvrdit, že máš na sobě dvoukilové trenýrky!"

Nemohl jsem tvrdit nic, neboť v té chvíli vstoupila do místnosti devadesátikilová dáma. Budoucí tchyně. A okamžitě prohodila, že jsem nějak nalehko.

Začal jsem hledat květiny, ale zakopl jsem o osobní váhu a přistál nosem na židli. Zatočila se mi hlava a napadla mě spásná myšlenka předstírat mdloby. Než jsem ji však mohl uskutečnit, omdlel jsem doopravdy. Ani nevím, jestli mě vzkřísila tchyně nebo Ivana.

Jisté je, že jsem vinou své první návštěvy nikdy nezískal v nové rodině patřičnou autoritu. O všem rozhodují ženy, které se vzájemně doplňují. Světovým bodem v mém životě zůstává Ivanina bábovka, na kterou se každou neděli těším, ačkoliv vážím sto deset kilo.

ZVÍŘE HLEDÁ KRÁSKU

(pohádka nijak optimistická)

Zvíře čekalo. Nikoli na Godota, ale na krásku, která by je svou láskou a svým polibkem proměnila znovu ve sličného prince, kterým kdysi bývalo. Krásky však prahly spíše po módních přehlídkách a bigbeatu, takže opuštěné místo, na němž čekalo smutné zvíře, zelo prázdnotou. Bylo to mimo rekreační oblast.

O zvíře se zajímalo pouze lidové sdružení myslivců, ale vyšší místa rozhodla, že jeho odstřel provede jakýsi francýzský baron za devízy.

"To jsou pěkné vyhlídky," pravilo zvíře. "myslím, že udělám nejlíp, když vyvinu iniciativu. Nechce-li kráska ke mně, půjdu já k ní."

Jenomže realizace takového rozhodnutí není nijak jednoduchá. Když vás v sedm hodin večer navštíví něco mezi medvědem a nosorožcem a požádá vás o ruku vaší dcery, stěží mu ochotně vyhovíte. Zvíře dostávalo košem, kamkoliv přišlo. Dívky se nad ním ofrňovaly, pouze jedna agilní záchranářka je chtěla využít při bagrování potoka.

Zvíře však nezmalomyslně a podalo si inzerát:

OPUŠTĚNÉ charakterní zvíře s vlastní norou, vlastní vinou zakleté, hledá půvabnou dívku za účelem sňatku. Zn.

"Spěchá."

Odpovědi, které obdrželo, je však neuspokojily. Stála o ně jedna šestkrát rozvedená servírka, která tvrdila, že muži jsou stejně zvířata, takže si jedna nevybere, předsedkyně Spolku pro ochranu zvířat Stachová mu nabízela, že může sdílet vivárium s jejím leguánem, a babička Runštuková z Dejvic, která mu vnucovala svou dogu Ďáfu, jelikož již není s to ji uživit.

"To je svízeľ," vzdychlo zvíře a zamířilo do Seznamky. Slušně zaklepalo a po vyzvání vstoupilo dovnitř.

Promovaná psycholožka na ně vzhledla od ležteř. Úsměv jí zmřzl na rtech. Vyjekla, rozhodla rukama a vyskočila na stůl.

"Nebojte se, jsem mírné," pravilo zvíře, "živím se bukvicemi a divokými kaštany. Občas si též nasbírám plže a ponravý, nebo uštvu mladého sysla."

"Nic takového u nás nemáme," zmohla se na odpověď promovaná psycholožka, "nevedeme plže, nýbrž nevěsty a ženichy."

"To je mi známo," odvětilo zvíře, "přišlo jsem, neboť hledám krásnou dívku za účelem sňatku."

Promovaná psycholožka pochopila, že jde o zákazníka, a slezla ze stolu.

"Bylo by třeba tento požadavek upřesnit," řekla, "nejprve mi řekněte něco o sobě. Jaké máte zájmy?"

"Nejraději okusuji smrkovou kůru," dělo zvíře, "a plívám ji do potoka. V noci pak rádo vyji na hřbitově."

"Aha," kývla promovaná psycholožka. "Pozoruhodné. Dívku, která by měla obdobné zájmy, tu ovšem nemám prozatím zanesenou. Naše slečny se zajímají spíše o film a mototuristiku. Na hřbitovech vyjí jen zřídka."

"Pochopitelně," řeklo zvíře, "já taky netrvám na vyti nebo okusování smrků. To obstarám samo. Mám zájem o dívku, která je krásná, byla by ochotna odstěhovat se do mého doupěte a každý večer mě políbit na čenich."

"To není přehnaný požadavek," pravila promovaná psycholožka, "co však můžete nabídnout dívce? Hezké nejste, jaké máte vzdělání?" "Jsem nevzdělané," přiznalo se zvíře, "neboť jsem již 700 let zakleté a tehdejší školství nemělo nynější úroveň. Myslím si dosud, že slunce se otáčí kolem země a o Mendělejevově soustavě prvků vím pouze z doslechu. Na druhé straně ovšem mohu své budoucí ženě slíbit království. Až mě třikrát políbí, stane se ze mne krásný princ."

"Kdybyste slíbilo," řekla promovaná psycholožka, "že vaše království bude zaujímat postoj aktivní neutrality a neúčasti v blocích, bylo by naší povinností postarat se o vás z politických důvodů."

"To hodlám učinit," slíbilo zvíře, "budu velice pokrokovým feudálem."

"Dobře," pravila promovaná, "a jak se jmenuje vaše království?"

Zvíře se pochlubilo.

Promovaná chvíli hledala na mapě. Poté učinila zklamaný obličej.

"Jste již osmý rok republikou," řekla zvířeti, "vaše vlajka je černozelená, vyvážíte zejména naftu a banány. Obávám se, že království naší dívce nabídnout nemůžete, navíc jste ošklivé a nevzdělané. Sbíráte plže, štvete mladé sysly a vyjete na hřbitovech. To není nijak přitažlivé. Nevím o dívce, která by s touto perspektivou šla za vámi do vlhké nory. Udělám si záznam, ale nevím, nevím..."

Zvíře sklíčeno odešlo. Jeho žal však již brzy skončí zásluhou franckého barona. Za devizy.

JANIŠTA A DESDEMONA

Vždycky když potkám psychologa Janištu, autora známých Janišťových testů a známého experimentátora, bývá mi značně úzko. Mám rád klid, nenápadnost a toho si člověk s Janišťou moc neužije. Naposledy jsem Janištu potkal v pasáži, kde jsem si hodlal zakoupit niklované kleštičky. Pochopitelně jsem svůj záměr už neuskutečnil.

"Příteli," pravil Janišta, tiskne mi ruku, "moderní doba smazává z člověka individualitu. Dřívější generace byly na tom lépe o to, že na ně nepůsobily masové sdělovací prostředky. Každý žil svůj vlastní život, prožíval vlastní příhody a tím se odlišoval od těch ostatních. Dnes vidí milióny lidí současně tentýž televizní program, působí na ně tytéž vlivy a jejich smysl se tím uniformuje. Jistě znáš mé testy, kterými to nezvratně dokazují."

"Chtěl bych si koupit niklové kleštičky," namítl jsem.

"Kleštičky počkají," tvrdil Janišta, "protože teď jde o velkou věc. Ukáži ti výsledky testu v praxi a uvidíš, že pravda je na mé straně. Romeo!"

Vykulil jsem na něho nechápavě oči.

"Řekni, co tě napadne, když řeknu Romeo! První slovo, které ti přijde na jazyk! No tak: Romeo!"

"Julie," řekl jsem.

"Výborně," jásal Janišta, "a takhle odpoví v tomto městě každý! A nejen v tomto městě! Právě tak to dopadne v Liberci, Ostravě, nebo v zapadlé slovácké víscce. Romeo - Julie! Naprosto stejný a zákonitě stejný pochod myšlenek u miliónů lidí. Dodám ti tolik důkazů, kolik budeš chtít!"

Neprahnul jsem po jeho důkazech, ale on nepovolil. Zastavil staršího, prošeďivělého pána, který pomalu kráčel pasáží.

"Promiňte, pane," děl Janišta, "ale co vás napadne, když řeknu Romeo?"

"Alfa Romeo," vydechl blaženě stařík. "Báječněj aut'ák! Měl jsem ho sedm roků a v životě jsem neměl lepší!"

Janišta zavrával. "No tohle..." hučel, "to se mi ještě nestalo... promiň, tohle byla výjimka potvrzující pravidlo."

Zkusím to znovu!"

Vyhlédl si elegantního mladíka, prohlízejícího si výklady.

"Mladý muži," vzal ho za rukáv, "co vás napadne, když řeknu Romeo?"

"Krocení bejků," odvětil mladík bez nejmenšího zaváhání, "kovboje s lasem a tak. Takový romeo bych chtěl vidět na vlastní voči."

"Ježíšmarjá!" záupěl Janišta, "on si plete Romeo s rodeem! Promiň, ale Janišťovy testy jsou pro svéprávné jedince!"

Chvilí těžce oddechoval, ale pak se pustil do třetího pokusu. Zastavil křivonohého mužika brumlajícího si něco pod vousy. A samozřejmě se ho otázel, co ho napadne při slově Romeo.

"Rum!" zajásal mužík. "Pořádněj cloumák, nebo ještě radši lomcovák! Kam si na něj vyrazíme, šéfe?"

Janišta zrudl, cosi nesouvislého zablekotal a pak mě táhl pryč.

"Neuvěřitelné! Neslýchané! Fantastické!" cedil mezi zuby. "Přisahám ti, že až dosud jsem měl stoprocentní úspěch!"

"Zajisté," konejšil jsem ho. "Nebor si to tak do hlavy!"

"Zkusím to s něčím jiným," napadlo ho náhle. "Ten Romeo je dneska nějaký zakletý! Co si představíš, když řeknu Othello?"

"Desdemona," řekl jsem. "Reaguješ výtečně," pochválil mě, "a přesně podle předpokladu. Doufám, že i další účastníci testu..."

"Už to raději nezkoušej," radil jsem mu. "Jsi nervózní, rozrušený, příliš tě ta vědecká práce vyčerpává."

"Nesmysl," řekl. "Podívej, zastavím tamhle tu dámu. Vypadá velice inteligentně. Ta mě určitě nezklame a potvrdí mé

poznatky."

Kapituloval jsem a dodnes si to vyčítám.

"Prosím vás, paní," pravil Janišťa naléhavě, "jde o vědecký výzkum. Co vás napadne, když řeknu Othello."

"Víte,," odpověděla dáma bez váhání.

V té chvíli se Janišťovi objevila u úst pěna. Popadl dámu za krk a počal ji intenzivně škrtit.

"A co Desdemona?" řval jí do obličeje. "Ty nevíš, náno pitomá, že Othello uškrtil Desdemonu a že já tady uškrtím tebe?"

Nějak je od sebe odtrhli. Pak odvezli dámu do nemocnice a Janišťu na Bezpečnost, později do psychiatrické léčebny.

Od té doby jsem autora Janišťových testů neviděl. Ale již je opět venku a intenzivně pracuje. Potřeboval bych si koupit niklované kleštičky, ale co když v té pasáži bude zase Janišťa?

NÁVŠTĚVY ZA KUROPĚNÍ

Upřímně řečeno, samotný fakt, že si pan Hokynář vypůjčuje rozličné předměty, které si nechce koupit, mě nepopuzuje. Zlobí mě spíše to, že si je chodí vypůjčovat ve zcela nevhodnou dobu.

Pan Hokynář si zvykl mě pravidelně budit. Trpí, chudák, nespavostí a domnívá se, že touto nepříjemnou chorobou je postiženo celé lidstvo. Ten příšerný člověk neváhá zabušit na dveře mé chaloupky krátce po ranním rozbřesku a krákoravým hlasem mě požádat o brousek na kosu.

Samozřejmě neuspěje. Nemám kosu, a tudíž nevlastním ani brousek. Důrazně mu sdělím, že jsem s to vypomoci Pravidly českého pravopisu nebo kalamářem modrého inkoustu, ale s ním to ani nehne. Podiví se, že existují lidé, kteří se obejdou bez brouska, a putuje o chalupu dál. Nazítří ovšem tluče na mé dveře znovu. Potřebuje vázací drát. Nemám ani tušení, co to je, a on mi to trpělivě vysvětluje. Zívám a huhlám, že vázací drát nemám. Ani centimetr! Nevěří a žádá mě, abych se podíval na půdu, neboť na takových místech bývá vázacího drátu habaděj. Lezu ospale po žebříku, špiním si nové pyžamo, ale pana Hokynáře uspokojit nemohu. Odchází nespokojen a tváří se, jako bych před ním zatajil nejméně pět kilometrů vázacího drátu. Ale neurazí se! Nezanevře na mne a neškrtne mě ze seznamu potenciálních dodavatelů. Příští den zakokrhá kohout a už je tady zase. Má v chalupě myši a nové pastičky, které prodávají v železářství, prý nejsou výkonné. Proto shání nějakou pastičku starší výroby. Žene mě pro ni pro změnu do sklepa. Hrabu se v uhlí a hledám rezavý předmět, který jsem před sedmi lety ochotně odevzdal do sběru. Ale pan Hokynář nevěří. Má dojem, že mu nechci vyhovět.

"Víte, pane Lopata," říká mi, "soused by měl sousedovi vypomoci! Vy jste mi, například, nikdy nic nepůjčil a to od vás není hezké! Jen abyste sám jednou něco nepotřeboval!"

To už mě doslova nadzvedlo. Rozhodl jsem se přejít do protiútoků. Strávil jsem celý den přemítáním o nejvhodnějším způsobu pomsty. Konečně se mi zdálo, že jsem na to přišel. Počkal jsem do půlnoci a pak zabouchal na dveře Hokynářovy chalupy.

"Víte, pane Hokynáři," pravil jsem, když vylezl v podvlikačkách na zápraží. "Mám starou petrolejovou lampu, avšak bez knotu. Takový zdroj světla je k nepotřebě. Nenašel by se, čistou náhodou, u vás kousek knotu?"

"Podívám se," zamžoural očima, "ale nevím, ne vím."

Vlezl do kolny, pohrabal se v garáži a vrátil se s nepořízenou. Když jsme se rozcházeli, bylo půl druhé.

Příštího rána se nedostavil. Chodil po obci, ale mé chalupy si ani nevšiml. Následujícího dne jakbysmet.

Zvolna jsem nabýval přesvědčení, že se mi ho podařilo natrvalo odradit. Ale třetího dne v časných ranních hodinách se ozvalo známé zabušení. Vyšátral jsem se z postele, otevřel dveře a do dveří se hrnul čiperný Hokynář.

"Představte si, pane Lopata," zahlaholil, "že se mi podařilo sehnat nádherný knot! Tak se vás jdu zeptat, jestli byste mi k němu nepůjčil petrolejovou lampu!"

PŘÍPADNÉ MILENKY

Mladý, hezký a perspektivní referent Šurajda zálibně hleděl na sekretářku Vendulku, která kmitala kanceláří. Dívka byla štíhlá, fotogenická a přiměřeně vzrušující.

"Vendulka je sexy," konstatoval v duchu Šurajda, "a není vyloučeno, že by byla ochotna stát se mou milenkou.

Jenomže já si něco takového nemohu dovolit. Manželka je žárlivá a domek nedostavěný. Musím se cele věnovat rodině a milenká - to chce nejen čas, ale i peníze. Ferdinand Šurajdo, potlač temné vášně, které doutnají v hlubinách tvého nitra, a vezmi rozum do hrsti! Ovládni se a přinuť se žít spořádaným životem! Kdoví, třeba jednou přijde doba, kdy si takovou pěknou milenkou bez nesnází dopřeješ!"

Minulo deset dlouhých let.

Za pracovním stolem seděl vážný a svědomitý náměstek Šurajda. Hleděl k psacímu stroji, na kterém virtuózně klepala sekretářka Zuzanka. Byl to extrakt ženské krásy a kdekdo ji Šurajdovi záviděl. Proč to nepřiznat, ale i on se ocitl v pokušení.

"Ta Zuzanka je přímo sopka," hodnotil ji mlčky, ale nanejvýš vzrušeně. "Ta by člověka dovedla pořádně rozparádit.

Když si představím, že bych ji někam pozval... Ale cožpak si něco takového mohu dovolit? Napřed je třeba dostavět a zařídít chatu. Krb nám stále kouří a tapety se odlepují. Děti jsou zvlčilé a je třeba jim věnovat stále více pozornosti.

Manželka zve ustavičně nějaké návštěvy, nebo chce, abych s ní chodil po výstavách nebo módních přehlídkách.

Cožpak do takhle nahuštěného programu by se mohla vejít milenká? Vyloučeno! Je mi líto, ale prozatím si takový luxus

musím ještě odepřít. Ale jednou si docela určitě takový nenápadný, vedlejší vztah dopřeju!"

Minulo dalších deset let.

V perfektně zařízené kanceláři seděl úspěšný generální ředitel Šurajda. Sekretářka Liduš, zvaná též Perla podniku, právě vařila kávu. Liduš byla kus a dokonce prý dostala nabídku, aby vystoupila v reklamním filmu na holící štětky. Svému představenému byla bezmezně oddána a hleděla k němu s okázalým obdivem. Stačilo slůvko.

"Konečně nastal čas," řekl si Ferdinand Šurajda, "kdy bych mohl mít bez větších potíží milenkou. Majetkové problémy nemám. Děti v pořádku odrostly, manželka nežárli a jezdí po lázních. Mám čas i peníze. Liduš mi dává najevo své sympatie a mně vlastně už nic nebrání, abych se konečně odvázel! To, co dříve naráželo na hráz objektivních potíží, je dnes velice snadno dosažitelné. Ano, ještě dnes, nebo nejdéle zítra se mohu stát milencem Perly podniku!"

Šurajdovi se rozzářily oči, ale vzápětí jejich lesk opět pohasl. "Co je to platné, že si mohu dopřát atraktivní milenkou," zavrčel, "když už mám chuť spíš na whisky se sodou!"

SOUSED KARBUNÁT

Vážím si dobrých sousedských vztahů. Ale s panem Karbunátem není snadné vyjít.

Pan Karbunát trpí představou, že jeho soused je lidová knihovna, půjčovna průmyslového zboží a dobročinný ústav zároveň. Neví, co jsou to zábrany.

"Buďte zdrav, sousede," osloví mě bodře, "potřeboval bych štafle, štětku, trochu sádry a čtvrtý díl F. L. Věka. A taky byste mi mohl půjčit nějaké starší montérky."

Vyhovím mu s kamenným obličejem. Je mi jasné, že štafle rozvrže, štětku zaneřádí, F. L. Věkem podloží štokrle a s montérkami budu moci nanejvýš vytírat chodbu. Snad jednoho dne sám pochopí, že cizí dobroty nemáme zneužívat!

Ale kdepak, nepochopí! Druhý den přijde, culí se od ucha k uchu a požaduje pilku. K tomu kus lepenky a půl kila brambor. Třetí den si vypůjčí hřebíčky, kladívko, devět maticek a dvoucoulové koleno.

Další den: vodováha, Papinův hrnec, atlas hub, rašple a plechovka bezbarvého laku.

Jsem vzteky bez sebe, ale právě pro to zatracené soužití se ovládám. Jen občas nakopnu kýbl, který si soused zapomněl vypůjčit.

Naštěstí je Karbunát ateista. Nikdy jsme se o tomhle nebavili, ale považuji to za jisté, protože si ode mne ještě nikdy nepůjčil zpěvnik. Zato nutně potřebuje rýč, mázlík, bidýlko pro kanára, igelitový ubrus, šroubečky a čtyřicítku žárovku. Jsem jenom člověk. Jednoho dne jsem to prostě nevydržel. Myslete si o mně, co chcete, ale když si Karbunát přišel vypůjčit mlýnek na maso, šroubovák, tři masoxy a broky do vzduchovky, poslal jsem dobré sousedské soužití ke všem čertům.

"Pane Karbunát!" zařval jsem. "Uvědomte si, že zneužíváte soustavně mé dobroty! Rád vypomohu, ale co je moc, to je moc! Všechno má své meze a moje trpělivost též. Za tu dobu, co se známe, jste nestoudně použil takřka kompletní vybavení mé domácnosti. Pokud si pamatují, nevypůjčil jste si pouze mou ženu a televizor!"

Vychrlil jsem to ze sebe a čekal, jak bude reagovat.

Chvilí mlčel a zdálo se, že uvažuje o mých tvrdých slovech. Pak souhlasně pokýval hlavou.

"Máte pravdu," řekl, "televizor jsem si od vás opravdu ještě nevypůjčil!"

UŠKRCENÁ LABORANTKA

I.

Jan Brtel seděl ve vinárně U zlatého hrozu a příšerně se mračil. V této chvíli se však zakabonil přímo strašlivě a na jeho jinak pohledné tváři se usadil hnusný, nenávidný škleb. Do sousedního boxu, k dvěma rozjásaným a bujně povyku jícím mužům vstoupil totiž literární kritik Arne Vulkán. Tentýž Arne Vulkán, který ve včerejším Akcente doslova roznesl Brtelovu novou detektivku Uškrcená laborantka.

"Chudák Jan Brtel patří mezi ty dobré a neškodné lidi," napsal Vulkán, "pro něž by bylo unikum zabít králíka nebo štědrovečerního kapra, navzdory tomu, nebo snad právě proto si okázale nasazuje krvavou masku a snaží se nás šokovat naivními nehoráznostmi typu Uškrcená laborantka. Prostoduchý a vykonstruovaný příběh o nevině podezříváném milenci by autorovi těžko vystačil na 280 stránek, kdyby se tento milenec nechoval jako idiot. Soudnému čtenáři se předkládá k věření, že člověk (s vysokoškolským vzděláním) místo aby se okamžitě obrátil na Veřejnou bezpečnost, snaží se mrtvolu ukrýt a chce vraždu, na které nemá podíl, zatajit. Jedním slovem: poklesla literatura, neschopnost a nuda."

"Dneska se nemohu dlouho zdržet," řekl. "Mám doma Zuzanu a znáte ji přece!"

"Ty se té holky nezbavíš do smrti!" pravil se smíchem jeden z mladíků a podal Arnemu sklenku. "Zuzana je tvůj osud!"

"Zřejmě ano," souhlasil Vulkán, "ledaže bych ji uškrtil jako Brtel v té své příšerné detektivce!" Všichni se znovu rozesmáli a připili si na zdraví.

II.

Zuzana Žurková, laborantka a důvěrná přítelkyně kritika Arna Vulkána, byla překvapena, když za dveřmi bytu, ve kterém se až do této chvíle strašlivě nudila, zazvonil naléhavě zvonek.

"Á, pan Brtel!" zašvitořila, když otevřela dveře. "Jistě přicházíte vynadat Arnemu za tu neomalenou kritiku v Akcente!"

Věřte mi, že jsem se sama kvůli tomu zlobila! Podle mne je Uškrcená laborantka výborná a zajímavá kniha! Jenže Arne je takový povznesený intelektuál, který nemá ani potuchy, po čem prahne prostý čtenář. Kdybyste viděl, jaká literatura se Arnemu líbí, tak byste se usmál! Já jsem nikdy z těch jeho knížek nedokázala přečíst víc než dva odstavce. On tvrdí, že jsem primitivní, ale lepší je být primitivní než nafoukaná jako on! Uvidíte, že mu jednou někdo natluče! Víte, pane Brtel, že jsem tu Uškrcenou laborantku četla do půl třetí do rána? Nemohla jsem se od ní odtrhnout, fakticky! Mně se strašně líbilo, že ten vrah uškrtl to děvče tou moderní růžovou punčochou. Ano, právě takovou, jakou vytahujete z kapsy... proboha... pane Brtel!"

Několik minut nato opustil Jan Brtel byt literárního kritika. Nepotkal ani človička.

III.

Arne Vulkán se vrátil domů asi za půldruhé hodiny.

"Už jsem tady, miláčku," pravil mezi dveřmi. "Trochu jsem se zdržel, ale nemohl jsem se utrhnout. Znáš Macháčka a Voštu!" Velice ho překvapilo, že jindy hovorná Zuzana neodpovídá. Začal svýma poněkud krátkozrakýma očima tékat po bytě, nepřestávaje se omlouvat. Vtom ji spatřil. Zapotácel se a vyjekl zděšením. Pak začal zmateně pobíhat po pokoji.

"Ježíšmarjá!" koktal plačtivě. "Tohle určitě padne na mne! Moje milenka, můj byt, to za živého boha nikomu nevysvětlím. A ještě jsem vedl takové řeči ve vinárně. Ježíšmarjá, Ježíšmarjá!"

S hlavou v dlaních běhal okolo mrtvol, sténal, lomil rukama, ale stále se nemohl odhodlat k nějakému činu. Pak ho však běhání unavilo a on se zastavil. Strčil hlavu pod vodovod a natočil si na ni několik hektolitřů studené vody.

"Musím uvažovat s chladnou hlavou," šeptal, "hlavní je zachovat naprostý klid! Nesmím propadnout panice.

Ježíšmarjá!"

Pak ho napadlo, že by měl nebožku odstranit ze svého bytu.

Tiše vzlykaje, strhl z postele prostěradlo a třesoucíma se rukama z něj vyrobil ranec, do kterého ubohé děvče nacpal. Chtěl zavražděnou odnést dolů a odvézt ji někam za město. Hodí ji do řeky nebo ji někam zahrabe!

Sotva však vyšel na chodbu, střetl se s domovnicí.

"Dobrý večer, paní Rosová," zamumlal, "máme dnes poměrně teplo, že ano?"

Vtom se ranec rozvázal a uškrcená laborantka vypadla na čerstvě umyté dlaždice. Domovnice byla zvyklá na ledaco, ale tohle přece jen nemohla považovat za normální.

"Vražda! Pomoc, vražda!" začala ječet a snažila se uniknout z dosahu literárního kritika. "Všechno vám vysvětlím, paní Rosová. Paní Rosová," běhal za ní Arne Vulkán, ale to už se začaly otvírat dveře ostatních bytů a nájemníci vycházeli jeden po druhém na chodbu.

IV.

Jan Brtel seděl ve své kavárně a podobně jako řada lidí kolem něho pročítal denní tisk. Všechny noviny přinášely ten den podrobnou zprávu o odsouzení vlného vraha, literárního kritika Arne Vulkana.

"Ten kritik dostal patnáct roků," slyšel Brtel od sousedního stolu, "za takového člověka se zaručí všelijaké ty organizace a umělecké svazy, ten se z toho vylíže. Našinci by dali pro vaz!"

"Já se divím, že si to děvče začínalo s literárním kritikem!" nadhodil kdosi. "Obyčejná laborantka a takhle si trouse.

Kdyby si našla normálního člověka, mohla tady být!"

Spisovatel Jan Brtel se napil kávy a znučeně položil noviny na vedlejší židli. Bylo mu Arne Vulkana líto. Úroveň našich věznic přece jen nedosahuje světových parametrů.

"Škoda," vzdychl, upíjeje turka, "že některé kritiky je třeba z jejich omylů vyvádět takovým způsobem!"

ALKOHOLIK BREBERA

V hostinci U červeného křečka si ke mně přisedl ošuntělý muž s inteligentním obličejem. "Jmenuji se Brebera," představil se, "a chci vás poprosit, abyste mi zaplatil jedno pivo."

Vyhověl jsem mu.

"Jsem notorický alkoholik," pravil Brebera, "a není mi pomoci. Devětkrát jsem byl na záchytce, šestkrát jsem pod vlivem alkoholu spáchal závažné trestné činy. Ale takový je život."

"Svatá pravda," řekl jsem, "ten dělá to a ten zas tohle."

"Já ustavičně piju," řekl Brebera, "a bohda se upiju k smrti. Nikdo mě nepolituje, neboť jsem padouch. Nejsem hoden hrdého názvu člověk! Jsem zvíře, jsem parazit!"

Brebera se rozplakal.

"Neplačte," těšil jsem ho, "mohl vás stihnout horší osud. Můj strýc Julius si odskočil opravit komín a již se nevrátil. A byl to člověk plný ideálů."

"Já jsem také býval plný ideálů," šeptal Brebera. "Ale to už je dávno. Chodil jsem s dívkou Jarmilou, které jsem napsal do památníku: Lásku ničí nevěra, to ti přeje Brebera."

"Krásný verš," pochválil jsem ho, "a že jste tak náhle zpustl? Propadl jste alkoholu, když vás zradila Jarmila?"

"Jarmila mě nezradila," odvětil Brebera, "ale musím vám prozradit, že padouchem jsem se stal teprve pod vlivem alkoholu. A alkoholu jsem propadl na vojně."

Podivil jsem se.

"Začalo to jednoho říjnového odpoledne," vzpomínal, "a já jsem neměl ani vindru. Otevřel jsem svou tornistru a nalezl

jsem v ní maršálskou hůl. Napadlo mě, že bych s ní mohl skočit do antikvy. Říkal jsem si, že mi za ni třeba něco dají."

"A dali vám?" zeptal jsem se se zájmem.

"Dali mi tisíc korun," řekl Brebera, "byla to unikátní maršálská hůl, pro sběratele jako dělaná. Vedoucí antikvy si mnul ruce a liboval si, že takový pěkný kousek již neměl na skladě hezkou dobu."

"Měl jste tedy tisíc korun," pravil jsem, "na vojáka jsou to slušné peníze."

"To byl také začátek mého konce," vzdychl Brebera. "Tolik peněz najednou mě zkazilo. Zašel jsem do vinárny a pak jsem tam chodil denně. Jarmile jsem napsal, že ji už nemiluji a že je naší lásce konec."

"Škoda," řekl jsem, "ale s tisícikorunou jste přece nemohl dlouho vy držet."

"Stačilo to k tomu," pravil, "abych si na alkohol zvykl a aby se ve mně probudily zločinecké sklony. Jedné noci jsem otevřel tornistru vojína Tukláška a zcizil jsem jeho maršálskou hůl. V antikvě mi za ni dali šest set korun, které jsem propil do posledního haléře!"

"Stal jste se tedy zlodějem," konstatoval jsem, "a okrádal jste své kamarády!"

"Ano," řekl, "během jediného měsíce jsem prodal maršál-ské hole vojínů Malíka, Tyrpekla, Počepického a Vrby. Dávali mi za ně už jen po dvou stovkách. Pouze za maršálskou hůl desátníka Kobzy jsem dostal o něco víc. Vedoucí antikvy tvrdil, že poptávka po maršálských holích není tak velká a požadoval na mně jiný artikl. Jenomže vojáci měli ve svých tornistrách pouze maršálské hole."

"A jak jste to vyřešil?" ptal jsem se.

"Vylupoval jsem tornistry u celého praporu," přiznal se Brebera, "maršálské hole jsem svazoval po šesti a svazek prodával v antikvě po sedmdesáti korunách. Jistě si dovedete představit, kolik úsilí jsem musel vyvinout, abych sehnal peníze na svůj milovaný alkohol! Když jsem odcházel z vojny, byl se mnou ámen!"

"Pak už jste tornistry vylupovat nemohl," řekl jsem.

"Už ne," vzdychl, "jednou jsem se sice pokusil vniknout do kasáren, ale málem mě zastřelili. Musel jsem si na alkohol vydělávat jinak. Přepadl jsem osamělé ženy, prodával cizí psy a především jsem žebrol. Dnes jsem ztratil jednu ze svých posledních nadějí." "A jakou?" zeptal jsem se.

"Doufal jsem, že budu povolán na pravidelné vojenské cvičení, kde se opět dostanu k tornistrám a maršálským holím," řekl Brebera, "a zašel jsem kvůli tomu na vojenskou správu. Major Parmazán mě ujistil, že s tím nemohu počítat. Všichni jsou proti mně, všichni mě chtějí zničit!" Opět se žalostně rozplakal. Poručil jsem mu ještě jedno pivo. Brebera je vypil, usmál se na mne a vzápětí usnul jako malé dítě.

ČTVRTÝ MANDEL

MEZI NEBEM A ZEMÍ

PŘELUDY A VADLEJCH

Šel jsem na procházku do Krčského lesa. Šel jsem sám, protože nebylo počasí, při kterém moje žena chodí na procházky. Moje žena nechodí na procházky, když je horko a když je zima. Je-li náhodou akorát, připravuje si opalovačky pro případ veder, nebo zimmík pro případ třeskutých mrazů. Krátce řečeno, na procházky chodím sám. Krácel jsem zasněženou pěšinou mezi zasněženými stromy a hvízdal jsem si. Jenomže mě to brzy přešlo. Došel jsem k místu, které odjakživa zelo prázdnotou a teď koukám a vidím - perníkovou chaloupku! Stará lidová architektura a prvotřídní marcipán!

Štípl jsem se do tváře, promnul si oči, ale nepomohlo to. Perníková chaloupka stála dva kroky přede mnou a vůbec se netvářila jako přelud. Vlastně netvářila se nijak, to spíš já jsem se tvářil jako idiot, ale v takové situaci je to pochopitelné!

Po chvíli uvažování jsem přistoupil až k chaloupce a uloupil si kousek marcipánu. Sotva jsem tak učinil, ozval se z chaloupky ječivý hlas: "Kdopak to tu loupá můj perníček?"

Já vím, měl jsem říct: "To jenom větříček, babičko!", ale nebyl jsem dost pohotový. Místo toho, abych krádež svedl na živly, vykoktal jsem ze sebe: "To jsem já, Vadlejch!"

Dveře chaloupky se otevřely a vyšla babice. Pohlédla na mne a řekla: "Vadlejchu, Vadlejchu! Nemáš dost těch krádeží v podniku, že musíš olupovat i starou opuštěnou ženu?"

"Jak to opuštěnou?" zeptal jsem se, "máš přece dědka!" "Měla jsem," pravila trpce, "ale znáš přece, Vadlejchu, stárnoucí chlapy! Sám máš přece pletky s tou baculatou Kaholkovou! Ten můj si zase začal s divou ženou a tancuje s ní kolem močálu jako něj akej mladík! A víš, čím se živí? Ropuchama, salamandrama a podobnou žouželí! On, kterej měl denně perník a občas pečenýho sirotka!"

"Dejte si inzerát do novin," navrhl jsem jí, "na takovou pěknou chaloupku vám skočí leckterý pracující důchodce bez za vážku!"

Ušklíbla se. "Nemluv do věcí, kterejm nerozumíš, Vadlejchu," řekla jedovatě, "ačkoliv v podniku mluvíš výhradně o věcech, kterejm nerozumíš. Vid', Vadlejchu?"

Trochu jsem se urazil. "Vy nebudete posuzovat mou kvalifikaci," zasípěl jsem. "Vy ne!"

"Žádnou nemáš a tak není co posuzovat," chechtala se. "Ale máš pravdu. Jsem ježibaba a tvůj případ se vymyká mým zájmům. Uloupils mi sice perníček a měla bych si tě vykrmit a upéct, ale nějak se mi do toho nechce. Jednak ses hubeňour, Vadlejchu, a za druhé..."

Neřekla, co za druhé a zmizela. S ní zmizela i perníková chaloupka. Ať jsem se rozhlížel, jak rozhlížel, nebylo po ní ani

stopy.

"Ježibabo," volal jsem, "ježibabo!"

Nepřišla však ježibaba, nýbrž hajný. Řekl, abych neplašil muflony nebo proti mně zakročí.

Odešel jsem domů a hlavu měl plnou perníkové chaloupky. Okolí na mne naléhalo, abych řekl, jaké neštěstí mě postihlo. Žena mě podezírala ze zpronevěry. Pochopitelně jsem mlčel, neboť každý pochopí, že není radno svěřovat se s takovými zážitky. Diskuse s ježibabou by mi mohly uškodit. Každý přece ví, že ježibaba neexistuje! A perníková chaloupka rovněž ne!

Týden jsem nešel na procházku a opět mi začalo být dobře. 'Byl jsem dokonce skálopevně přesvědčen, že jsem s žádnou ježibabou nemluvil. Ale pak jsem zase vykročil mezi lesní velikány.

Co vám budu povídat. Viděl jsem nejen ježibabu s perníkovou chaloupkou, ale i dědka s jeho novou známostí - s tou divou ženou. Dědek tancoval odzemek a zpíval: "Tři dny má naháňali, esce má nedostali!" A ta divá žena se úspěšně pokoušela o striptýz kombinovaný s překážkovým během.

Na další procházce jsem viděl navíc vodníka, devatenáct rusalek a vlka, vábího na Karkulce košíček. A o kus dál na mne mávali Dlouhý, Široký a Bystrozraký.

Jistě se nikdo nepodiví, když jsem po těch událostech navštívil psychiatra. "Mám přeludy, pane doktore," zaúpěl jsem zoufale, "vidám perníkovou chaloupku, ježibabu, vodníka, vlky, rusalky, divé ženy..."

Vlídne mi poklepal na rameno. "To je přepracování, příteli," usmál se, "hlavně neseďte doma a hodně často chodte do lesa na procházky!"

STRAŠLIVÉ DOZNÁNÍ

Na smrtelné posteli, lépe řečeno válendě, těžce dýchal stařec Vížďálek. Nic již od života nečekal, neboť s devadesátkou na krku nelze dělat kdovíjaké vylomeniny. Je třeba brát život takový, jaký je.

Hodiny s kukačkou odrazhotily půlnoc. Stařec sebou zasmýkal a těžce vzdychl.

"Jsi tu, Anežko," zasípal naléhavě.

"Jsem, Viléme," odvětila nemláďa již stařena a promptně usedla na židli vedle umírajícího chotě.

"Umírám, Anežko," konstatoval stařec pesimisticky.

"Ale ne," bránila se starucha, neboť soudila, že se to sluší.

"Ba, ba," vzdychl manžel, "umírám přesně sedm týdnů a šest dní po naší diamantové svatbě. Nemilosrdná smrt mě co nejdříve zkosí a já odkvačím tam, odkud již není návratu. Zajisti pohřeb žehem, je to pokrokové a ekonomicky výhodné."

"Zajistím," slíbila babička s nevšední ochotou.

"Ale dříve než zemru," soukal ze sebe kmet, "musím se ti svěřit s něčím, co trápí mé svědomí již drahnou řadu let. Jak jistě víš, nebylo naše jinak šťastné manželství požehnáno potomkem."

"Není divu," pravila stařena, pýříc se, "neboť ses celých šedesát let choval cudně a zdrženlivě. Nikdy mezi námi nedošlo k důvěrnostem, které předcházejí těhotenství."

"Ne, nikdy," řekl stařec, "a jistě sis proto učinila zkeslené představy o mé mužnosti. Dnes, několik minut před svým skonek ti sdělím pravý důvod svého počínání. Miloval jsem tě, Anežko, jako nikoho na světě. Nemohl jsem si vzít za ženu nikoho jiného než tebe. Jenže tento úmysl pojal i čepičkář Bendl, který se mi stal nepřijemným a zavilým sokem!"

"Ach ano," vzpomněla si stařenka.

"Čepičkář Bendl byl muž, který se nevzdává cíle, jež si jednou vytkl," pokračoval stařec, "a jelikož mu nechybělo osobní kouzlo a slušný majetek, obával jsem se, abys mu ve slabé chvíli nepodlehla. Představa, že by ses mohla octnout v jeho náručí, mě děsila a doháněla k šílenství. Tak jsem se rozhodl, že ho zavraždím."

Stařena mlčela. Velká ručička na hodinách se zvolna sunula od jedničky ke dvojce a za oknem táhle za vyl pes.

"Byl jsem tou myšlenkou přímo posedlý," šeptal horečně stařec, "a promýšlel jsem všechny možnosti. Pak se nečekaně naskytla příležitost. Byl mlhavý říjnový den, nebylo vidět na krok. Čepičkář Bendl tě pozval na procházku k roklím a ty jsi přijala. Netušili jste však, že se vám na paty přilepil stín, připravený vraždit. Šel jsem za vámi s pevným odhodláním rozetnout gordický uzel. Dvě hodiny jsem vás sledoval a chystal se k činu. Pak jsi na okamžik někam odskočila. Využil jsem tvé nepřítomnosti, vrhl se na čepičkáře a shodil ho do propasti. Jak jistě víš, vysvětlovalo se to později jako sebevražda z nešťastné lásky."

Stařena mlčky přikývla.

"Čekal jsem, že se mi po tom činu uleví, ale nestalo se tak," hořekoval stařec, "naopak, bylo to ještě horší. Výčitky svědomí mě sžíraly a mučily, takže jsem se rozhodl sám sebe krutě potrestat. Jelikož motivem mého hnusného činu byla bezuzdná vášeň k tobě, byl trest nasnadě. Ztrestal jsem se tím, že jsem se tě po celý zbytek života ani nedotkl. Žil jsem jako mnich, ačkoli jsem při tom trpěl jako zvíře. To je všechno, Anežko."

Nastala chvíle děsivého ticha, která trvala do čtvrt na jednu a pět minut.

Pak se ujala slova stařena.

"Také se ti k něčemu přiznám, Viléme," pravila pevným hlasem, "a nepochybují, že tě to překvapí. Nejsem Anežka, nýbrž Čepičkář Bendl. V to osudné odpoledne byla Anežce zima a já jsem jí půjčil svůj plášť. Tak se stalo, že sis nás v mlze popletl a svrhl jsi do propasti milovanou dívku. Jelikož jsem ihned pojal podezření a rozhodl se vraha usvědčit, namaskoval jsem se za Anežku. Provdal jsem se za tebe a celých šedesát let jsem usiloval o to, abys skončil na šibenici, jak zasloužíš. Leč teprve nyní jsi přiznal svůj ohavný zločin, bídáku! Smrt tě vyvrve spravedlnosti a nebohá Anežka zůstane nepomstěna!"

"Čepičkáři, odpusť!" zakvílel vrah a zemřel.

Čepičkář na něho pohlédl s netajenou nenávistí, ale pak se na jeho tváři usadil mír.

"Konečně, jsem přece jenom jeho zákonitá manželka," pravil a zatlačil nebohému vrahounovi oči.

LÉČKA NA STRÝCE

Dočetl jsem se, že jsou mezi námi individua, útočící rafinovaným a odsouzeníhodným způsobem na nervy lidí, které nemají v lásce.

V pozdních nočních hodinách vytočí telefonní číslo nenáviděné osoby, probudí ji ze spánku, a když se osoba ohlásí, beze slova zavěsí. Tento šprým opakují tak dlouho, dokud se oběť nervově nezhroutí.

Ve Francii telefonoval synovec jistého milionáře svému strýci každou noc v jednu hodinu po půlnoci. Věděl, že strýček má slabé srdce, a jsa jeho jediným dědicem, chtěl mu pomoci na onen svět. Po dvěstědvacátém telefonátu ho dopadla policie, právě když vycházel z budky, a tak má milionářský strýček naději, že ještě trochu užije života.

Také já mám strýce, kterého nenávidím. Není milionář, nýbrž obuvník a o pohřbech hraje na klarinet. Dědit po něm nebudu, neboť má tři syny. Kdyby je neměl, nedědil bych stejně, protože strýc všechno propije nebo nastrká do žen. Vdově Špahýlové koupil nový deštník a paní Blinkrové zadarmo přibil kramflek. To potom není žádné hospodaření! Ale jak už jsem podotkl, nejde mi o strýcovo jmění. Nenávidím ho, aniž bych vlastně věděl proč. Prostě ho nesnáším a je mi svrchovaně nesympatický. Není třeba, abych to dále rozváděl. Řekl jsem si, že by nebylo špatné pořádně ho duševně zruinovat. A když ti v novinách dávají návod, proč ho nevyužít! Zkrátka, řekl jsem si, že budu nesympatického strýce ničit. Budu mu pravidelně telefonovat přesně o půlnoci!

Začal jsem s tím ve čtvrtek. Nebo možná v pátek. Bylo to o půlnoci. Vytočil jsem strýcovo číslo a se zlomyslným úsměškem jsem čekal. Uplynula minuta, možná dvě. Pak se ozval hlas mého strýce. Všiml jsem si, že ten hlas byl rozespálý a unavený. "Haló! Zde Houbal. Kdo volá?"

Zavěsil jsem a radostně jsem si zammul ruce. "Já ti ukážu, nesympatický strýce, zač je toho loket! Zlikviduji tvou nervovou soustavu a udělám z tebe potrhleho psychopata!"

Byl jsem tak zamilován do tohoto vznešeného cíle, že jsem zůstal den co den do půlnoci vzhůru, abych mohl strýci volat. Byla to ode mne značná oběť, protože pracuji od šesté hodiny ráno a vstávám již o půl páté. Ale když jde o to zničit strýce, musí spánek stranou!

Volal jsem s ďábelskou pravidelností, ale strýc se vzdor všem předpokladům nezhroutil. Když jsem ho někdy potkal, zdálo se mi, že kvete zdravím. Byl samý žert a jeho nervy byly v absolutním pořádku. Pochopil jsem, že se s ním moc mažu. Mám měkké srdce a to se musí změnit! Budu nesympatickému strýci telefonovat nejen o půlnoci, ale také o půl druhé! To by bylo, aby ho to nezlomilo! V krátké době bude z něho uzlíček nervů a já budu triumfovat!

Dělal jsem to tak, že jsem o půlnoci zatelefonoval, šel si lehnout a za chvíli mě vzbudil budík nařízený na půl druhou. Znovu jsem zavolał strýci a pak jsem spal až do rána. Tedy do půl páté.

Začal jsem být nevyspalý a nervózní, ale nesympatický strýc jenom kvetl. Byl na něho odporný pohled!

Řekl jsem si, že musím přidat a rozhodl jsem se telefonovat ještě ve tři hodiny ráno. To by bylo, abych ho nevyřídil!

Telefonoval jsem od půlnoci každou hodinu a půl. Už jsem si ani nenařizoval budíka, protože jsem stejně nemohl usnout. Hlava mi třeštila, oči se mi zavíraly, ale spánek se nedostavoval. Jako v mátohách jsem vytácel strýcovo číslo. Nejhorší na tom bylo, že to jeho "Haló, zde Houbal, kdo volá?" znělo poměrně čile a neunaveně. Ten člověk měl železné zdraví! Nespal jsem už několik desítek nocí. V práci jsem sotva pletl nohama a začínal jsem mít halucinace. Pak jsem se zhroutil.

Pobyl jsem několik týdnů v ústavu. Nic si nepamatuji, neboť jsem většinu času prospal. Pak mě převezli na normální nemocniční pokoj, kde jsem mohl přijímat návštěvy.

V neděli mě navštívil nesympatický strýc. Přinesl mi krabičku rumových pralinek, ale nevypadal už tak dobře, jako předtím. Zeptal jsem se ho, jestli není nemocen a on řekl: "Víš, chlapče, já ti mám takovou starost. Dříve mi někdo noc co noc telefonoval. O půlnoci, v půl druhé a ve tři ráno. Ze začátku mě to trochu zlobilo, ale pak jsem si zvykl. Dokonce jsem se na ty telefony začal těšit. No a pak to najednou přestalo, jako když utne. Už nikdy mi v noci telefon nezazvonil! A já se ti, chlapče, strachuj u, že se tomu člověku, co mi volal, něco ošklivého stalo! Třeba onemocněl nebo umřel a takovej to byl sympatickej člověk! Kvůli mně, plesnivými dědkovi, ponocoval bůhví kolik měsíců! Pořád mi to nejde z hlavy! Ta nejistota, co se s ním stalo, je strašná!"

Cosí se ve mně rozjásalo, protože teď už konečně vím, jak na nesympatického strýce! Už nikdy mu v noci nezavolám, i kdyby se rozkrájel! Budu tvrdý a nelitostný!

POVÍDKA O ZAVINÁČÍCH

Karel Toula si kupoval zavináče a říkal si ryby... inu ano, ryby. Na ryby chodívali s Jaroušem Kovandou ještě v době neradostné minulosti, ale to nebyly zavináče, nýbrž pstruzi, pstruzi jsou nejlepší na másle, pane jo, to to utíká, Jarouš Kovanda dostal zánět trojklaného nervu a vyskočil z okna, říkalo se, že tenkrát pro ně jeli, ale kdo by tomu věřil.

"Dvě koruny šedesát," řekl vedoucí a vycenil žluté kobyli zuby. Právě takové zuby měl hajný německé národnosti, který udal šestadvacet lidí, ale není Němec jako Němec, to už říkával Jarouš Kovanda a už to má chudák za sebou.

Tonča Kovandová je třináct let vdovou a musí se nějak ohánět, ale ona je na to zvyklá, je ze sedmi dětí, tatínek byl pijan a hrál na křídlovku, srdce by jinak rozdal, ale byla tenkrát krize a tak chudák Tonku málem utloukl k smrti. Holka ale nebyla křehotinka, vyučila se švadlenou a nakonec si namluvila Jarouše.

"Nemáte šedesát halířů drobných?" zeptal se vedoucí a balil zavináče tak obezřetně, jakoby to nebyly zavináče, nýbrž

časované pumy, jenže zavináč nám ne vybuchne, o tom si nečinně iluze. Karel Toula hledá po kapsách šedesát haléřů, proč by vedoucímu nepomohl, v dnešní době je třeba ukázat dobrou vůli. Slečna Muchardová vykřikuje, že chce litr mléka a jeden kabernet, já bych ti dal kabernet, myslí si Toula, máte vy, mladí, vůbec všechno příliš lehké. Já jsem v tvém věku neměl, couro, ani na pivo, ale to byly jiné doby, chodil jsem tenkrát s květinářkou Marií, měla fantastický zadek a nižší realitu, zradila mě, bestie, a vzala si poštmistra Brejchu, to byla tenkrát existence, ale co bylo, bylo, ty taky zradíš toho svého fotbalistu, sám jsem tě viděl na rohu s nějakým blondýnem, ale u vás, mladých, není zrada nic zvláštního. Já, když jsem dostal od Marie dopis, že naše láska byla jen klam a že bych ji stejně neužil, tloukl jsem hlavou do zdi a běžel k Vltavě skočit z mostu, jenže jsem potkal Jarouše Kovandu, který mi začal vykládat o Darwinově teorii a to mi tenkrát otevřelo oči.

Karel Toula položil na pult dvě koruny šedesát haléřů, ale vedoucí se už cele věnoval slečně Muchardové, která se dotýká čelem pyramidy jogurtů, kdepak jogurty, ani odstředěné mléko někdy nebylo, ale ty bys, mně se zdá, svedla i tohohle hokynáře, který má čtyři děti a nejstarší studuje chemickou průmyslovku, inu chemie má budoucnost, jen ta mládež kdyby byla uctivější, tahle Muchardová je jako desítky jiných, samý sex a žádné povinnosti, byly těžší doby a hrálo se loutkové divadlo, ale to nám ještě nechybělo nadšení. Tonča Kovandová hrála Kašpárka, Jarouš Kovanda Škrholu, to ještě byla kultura, ale darmo povídat.

Karel Toula si bere z pultu zavináče, a říká si, co to je život, život je vlastně velká záhada, vždycky byl přesvědčený materialista, ale teď se do jeho nitra ukrádají pochybnosti. Včera zavináče, dneska zavináče, copak v tom je nějaký smysl?

"Na shledanou," říká Karel Toula a myslí si, že by se měl oženit, proč jenom tenkrát zatrpkl, pro jedno kvítí slunce nesvítil, chodil ovšem s vdovou Tomečkovou, ale ta byla příliš korpulentní, Toulouvi se líbí štíhlé, ta Muchardová není špatná, tak ji moci vidět nahou. Toula si stále silněji uvědomuje svůj pocit osamocení, vraští čelo a pak ho napadne, proč vlastně nejít za Toničkou Kovandovou, je už třináct let vdovou a umí se točit, není sice štíhlá jako slečna Muchardová, ale kdo má věčně jíst ty zavináče.

Já vám všem ukážu, bručí Karel Toula, ožením se, vezmu si Toničku Kovandovou a budu se mít jako v ráji, Tonička umí vařit jako šéfkuchař, je ještě žádoucí, proč by smě to tedy nemohli dát dohromady, oženili se už starší.

Karel Toula se rozhoduje, sahá do tašky, vytahuje odtud zavináče a rozhodným způsobem je hází do kanálu. Pak zamíří k domku paní Kovandové.

Cestou však začne pohybovat o správnosti svého počínání. Tonička už není žádná mladice, říká si, a bude ve mně vidět chlápka, ona byla vždycky přísná, když sloužila u Lhotáku, pobodala milostpána vidličkou, na vášně ona nikdy nebyla, to není slečna Muchardová, která pro sex ani neumeje schody, Tonička je z jiného těsta, čistotná, jakpak já jí můžu nabízet takový hříšnost.

Karel Toula vzdychne, obrátí se na podpatku a jde si koupit nové zavináče.

KONFLIKT S VIRTUOSEM KAČABOU

Virtuosové ve mně od jisté doby vyvolávají averzi, a proto se k nim nechovám dle bontonu. Spíše by se dalo říci, abych použil přiléhavého lidového výrazu, že jsem na ně pes. Ale předtím jsem si jich vážil, i když je, po pravdě řečeno, úplně nechápal. Jejich odborné diskuse, jestli se má hrát Beethoven nebo kakofonie, mi byly vždycky upřímně k smíchu. Mám v rádiu zavírat kokofonii nebo Beethovena, to je přece jedno! Ale jinak jsem proti virtuosům dočista nic neměl. Byl jsem k nim shovívavý, tolerantní a velkorysý. Jejich chování se mě v ničem nedotklo. Když někoho baví celý boží tejden šmidlat na housle a slouží mu to ke zdraví, ať si, pro mne za mne, šmidlá! Budiž mu to přáno! Jestliže to úřady trpí, bude to patrně v pořádku!

U nás v domě bydlel vychrtlý virtuos Kačaba. Měl horečnaté oči, nepřítomný pohled, ale jinak to byl docela slušný člověk. Rozhodně se nedal srovnávat s příživníkem Bejšovcem, který noc co noc kope do popelnic. S Kačabou se dalo přes to jeho výstřední zaměstnání docela dobře vyjít. Krom těch houslí byl na všechno levák a tak jsem mu musel každou chvíli s něčím píchnout. Tu s vaříčem, tu s linoleem. To je zajímavé, že právě lidem, kteří si nedovedou nic spravit, se kde co porouchá. Ale já jsem Kačabovi pomáhal rád, protože co bych nepomohl člověku, kterého bez řečí pustí do Domu umělců na pódium! Komu čest, tomu čest! Takového vyznamenání se hned tak někdo nedočká. Mne, například, nechťeli bez platné vstupenky pustit ani na baráčnícký candrbál! Tenhle Kačaba si ovšem chodil do toho Domu umělců, jak ho napadlo, takže, jestliže to nebylo z protekce, to musel být opravdu veliký, ne-li přímo věhlasný umělec.

Jednoho deštivého odpoledne mne virtuos Kačaba překvapil. To jsem mu zrovna opravil dvouvařič a stojací lampu. On zdvořile poděkoval, pak vytáhl obřadným gestem peněženku, z níž vyňal dva bleděmodré lístky, a pravil: "Vy, pane sousede, nikdy nepřijmete ode mne peníze. Přinesl jsem vám tedy dva lístky na houslový koncert bé moll, jděte se s paní chotí podívat! Bude to unikátní záležitost, neboť hudba tohoto druhu se zde běžně neprovozuje." Tak jsem přinesl domů lístky na koncert a povídám o tom své zemité manželce.

"Ty starý blázne," utrhla se na mne okamžitě Andula, která je odkojena Švitorkou a candrbály na Zvonaře, "celej život jsme se bez toho obešli, děti jsme vychovali ve spořádané občany i bez bémolů a teď budeme kvůli nějakému podivínovi měnit rytmus života? Dej sem ty lístky, já je s gusem hodím do kamen!"

"To nejde!" řekl jsem popuzen, "sama víš dobře, že na fugy a jiné symfonie nejsem! Kdyby hned zejtra přeřadili celou filharmonii do zemědělství, ani nemrknou okem. Svůj hlas proti tomu nepozvednu. Ale lístky na koncert, milá zlatá, obnášející hodnotu třicet korun! Je to na nich vytisknuto! A třicet korun se nehází do ohně, tak špatní hospodáři přece nejsme!"

"Já na koncert nejdu!" pravila žena. "Měla jsem těžký život, plnej ústrků, pěstouni mě tloukli opratěma, s tebou jsem si taky moc slasti neužila, a teď ještě tohle! To přece ode mne nikdo nemůže žádat!"

"No dobrá," zavrčel jsem, "ale co s těmi zatracenými lístky uděláme?"

"Zkus je prodat!" poradila mi Andula, "a jestli se ti to povede, můžeš za stržený obnos koupit kuře!"

Uznal jsem, že by to bylo nejlepší řešení a vydal jsem se na složitou cestu za kupci. Řeknu rovnou, nebyl to žádný med! Nikdy bych neřekl, jak těžko se dnes prodávají lístky na koncert! Franta Dejmek, který za lupen na Pohár mistrů evropských zemí nabízel průtokový ohřívač a kompletního Jiráska, pravil, že na koncert vnitřního tria Sparty má permanentku a ostatní koncerty mu můžou bejt ukradený, a to včetně Pražského jara! Když jsem učinil nabídku Antonínu Solarovi, prohlásil tento, že by bral raději půl roku nepodmíněně s občasnou hladovkou, čímž chtěl patrně upřesnit svůj postoj k vážné hudbě. Šel jsem s cenou dolů a v hospodě U zlatý pípy jsem nabízel vzácný umělecký požitek za dvě chlazené plzně, ale ani tady jsem nenašel seriózního zájemce. Pouze jakýsi Šotouz Vilém se nabídl, že si lístky vezme zdarma, když mu koupím dva obložené chlebičky.

Když jsem neuspěl, vrátil jsem se domů. "Holka," povídám Andule, "snad nás ten koncert nemine. Co je komu souzeno, to ho potká, jak říkala moje maminka. Já jsem se opravdu snažil, ale ty lístky nikdo nechce!"

"To se ani nedivím," řekla Andula, "vono je dost na ty mizerný dopravě a rozkopanejch silnicích, ještě si lidi půjdou huntovat nervy na koncert! Člověk snese hodně, ale co je moc, to je moc! Mě tam nikdo nedostane a basta!"

"Ale co lístky?" bědoval jsem. "Třicet korun je třicet korun, Andulo! Taková suma se nehází do kamen, to by nás musel pánbůh potrestat!"

"Víš co?" zamyslela se Andula, "daruj ty lístky řezníkovi Metelkovi! Ten dobrák nám pravidelně schovává nejlepší maso a já jsem do teďka marně uvažovala, jak se mu revanšovat. Třeba mu takovej lístek na hodnotnou věc udělá radost!"

Div jsem Andulu nepolíbil. Radostně jsem poposkočil a už jsem pelášil k brunátnému řezníkovi Metelkovi. Byl zjevně překvapen a přijal vstupenky do Domu umělců s posupným výrazem ve tváři. A já jsem měl rázem po starostech. Stal se ze mne znovu veselý člověk.

O něco později jsem pomohl virtuosovi Kačabovi natáhnout linoleum. Daroval mi opět dva lístky na koncert, tentokrát růžové barvy. To mě ovšem vůbec nevyvedlo z míry. Okamžitě jsem je donesl knihovnici Mrkosové, která má pro mne vždycky nějakou pěknou detektivku. Zaslouží si tedy odměnu ve formě kulturního zážitku!

A tak jsem to dělal stále. Vděčný Kačaba mě podaroval vstupenkami a já jsem je okamžitě odnesl někomu, kdo mi v životě nějakým výrazným způsobem prospěl.

Po nějaké době jsem však zjistil, že se podarování ani zdaleka nechovají tak, jak by se dalo očekávat. Řezník Metelka nám dával ty nejhorší flaksy a ještě nás šidil na váze, knihovnici Mrkosové náhle došly detektivky a začala mi nabízet Květy poezie.

Vrtalo mi to hlavou, až jsem jednou zaslechl, jak správcová Podhajska šeptá paní Tomášové: "Vod toho chlapa, paní zlatá, radši dál! Je to zlý, potměšilý individuum! Voň rozdává lístky na koncerty a z toho jsou pak rodinný maléry!" To mě tedy popudilo! Za všechnu dobrotu se mě ještě budou poctiví lidé z okolí stranit! A kvůli nějakému virtuosovi! Ale já mu ukážu! Hned odpoledne se mi to hodilo. Kačaba za mnou přišel jako obvykle s prosíkem: "Pane sousede," povídá, "chtěl bych v bytě pověsit nové záclony, avšak mám dojem, že bych to sám nesvedl. Nemohl byste mi pomoci?"

"Nemohl, ty zatracený šmidla!" vykřikl jsem, učiniv přitom patřičné gesto. "Když jsi levej jak turecká šavle, tak si objednej komunál a neobtěžuj partaje, kalafuno jedna! A ať tě tady nevidím, nebo poznáš, co je pádná ruka!"

Od té doby jsem na virtuosy pes a nic jim neodpustím! Kačaba se plíží kolem našeho bytu po špičkách. Nechal se však slyšet, že se na něho patrně hněvám proto, že mu na posledním koncertě nevyšlo to maesioso uprostřed druhé věty.

BOJ S MYSTIKEM

Pan Xaver Tichý byl vyzábělý muž pergamenového obličej. Pohyboval se na svých pavoucích nohách až neuvěřitelně tiše a zdálo se, že má v sobě cosi nadpozemského. Jeho oči horečně žhnuly, jako žhnou oči proroků a génů. Přesto byl pan Xaver Tichý přesvědčeným materialistou a nic ho nedokázalo tak rozhněvat, jako tvrzení o existenci duše nebo nadpřirozených úkazů.

"Nesnáším mystiky," řekl mi důvěrně, když předtím nabídl hluboké plyšové křeslo, "nesnáším je tím spíše, že jsem sám vyrůstal v ovzduší naprostého tmářství. Byl jsem tím poznamenán jako morem. Spiritismus, černá magie, jasnovidectví, to vše mě obklopovalo a zraňovalo mou dětskou duši."

"Ano, rozumím vám," řekl jsem, sleduje jeho roztěkané pohledy do různých koutů místnosti. "Můj otec měl hokynářství na malém městě. Vyrůstal jsem v kvelbu mezi sladkokyselými okurkami a vím, jak to na mne působilo! Chtěl jsem být námořníkem, cestovatelem..."

"Sladkokyselé okurky a magie - to se vůbec nedá srovnat!" tvrdil pan Xaver Tichý dýchavičným hlasem. "Spíš bych řekl, že taková zřejmá realita, jakou je hokynářský krámk, může na člověka působit velice kladně, ba přímo očištně. Člověk stojí oběma nohama pevně na zemi a ví, na čem je. Ale u nás měli domovské právo upíři, strašidla a zhmotnělé duše. Lidé s mediálními sklony si u nás podávali dveře. Světově proslulé médium Francouzka Kesselová mi dokonce byla za kmotru.

Ruský jasnovidce Uvalov mi k biřmování daroval samovar a později mi z Rigy poslal ikonu, která visí támhle na té stěně."

"Zajímavé," pravil jsem, když jsem si prohlédl nádhernou staroruskou ikonu, "já jsem při biřmování dostal pouze

pastelky a penál. Byly na něm namalované vlčí máky."

"Tím vším byl vinen dědeček Marcel," pokračoval pan Xaver Tichý, "jedinečná, ale rozkolísaná a bloudící osobnost. Kdyby ten stál na správné straně barikády, co mohl všechno dosáhnout! Mohl být věhlasným vědcem, vynálezcem, umělcem nebo politikem. Ale jeho sklony k mystice ho táhly ke dnu jako mlýnský kámen přivázaný ke krku. Byla to strašlivá tragédie."

"Můj dědeček byl kočí," vzpomněl jsem si, "a velice si potrpěl na pálenku. Když se opil, zmydlil babičku opratí a šel se oběsit na půdu. Nikdy to však neučinil, protože se svalil do sena a usnul."

"Dědeček Marcel," pravil pan Xaver Tichý zastřeným hlasem, "byl potomek degenerovaného francouzského šlechtice. V jeho rodu se vyskytovala celá řada děsivých úkazů. Dvanáct sebevražd, devatenáct vražd, z toho devět rituálních a čtyři se sexuálními motivy, srostlá dvojčata, náboženské šílenství a bezbřehé holdování mystice. Dědeček Marcel sám byl mystik, jakého dosud dějiny nepoznaly. Bezpečně ovládal magii černou i bílou, každý čtvrtek organizoval početně navštěvované spiritistické seance a babičku pojal za manželku pouze proto, že byla prvotřídní médium. Radu let jí byl nevěrný s jasnovidkou Remešovou, která později udělala pozoruhodnou kariéru v Severním Irsku."

Dědeček Marcel byl vydavatelem časopisu Záhrobí a měl prosperující obchod s křišťálovými koulemi. Všechn zisk však věnoval na prozkoumání tajů lidské duše. Jednou chtěl dokonce organizovat černou mši v Jevanech, ale ostatní členové tajného sdružení, které se za dědečkova předsednictví scházelo vždy o půlnoci u Černého močálu, se zalekli a tento podnik se neuskutečnil. Později se to prý povedlo někde v Prachovských skalách, ale o tom dědeček nerad mluvil, protože nahá dáma představující oltář nastydla a krátce nato zesnula na zánět plic. Dědeček byl mystický fenomén. Znal nazpaměť všelijaké kouzelné formule a zejména za prudkých letních bouří nutil babičku, aby sousedům zaříkávala dobytek. Aby krávy dojily krev, kobyly kopaly hospodáře a vepři místo tloustnutí hubli. V této tísní ve a skličující atmosféře jsem, milý pane, vyrůstal!"

"Obdivuji se vám," řekl jsem, "že jste si při tom všem uchoval zdravý rozum a jasný úsudek. Jiný na vašem místě by zcela nepochybně podlehl tlaku okolí."

"Děkuji pouze svému materialistickému založení," svěřoval se mi pan Xaver Tichý, "že jsem se s tím vším dokázal rázně vypořádat."

"A co dědeček Marcel?" skočil jsem mu do řeči.

"Strašlivě se zlobil," vyprávěl pan Xaver Tichý, "a ačkoliv znal lidové přísloví, že kovářova kobyla chodí bosa, nemohl se za živého boha smířit s mým odpadlictvím. Svolával všechny mocnosti nebe, země i pekel, aby mě přesvědčily. Jasnovidci, média, astrologové a jiní pavědci mě celé hodiny vyučovali tmářství a bludům. Sám dědeček se v tomto směru velice angažoval a zasvěcoval mě do svých parapsychologických kejklů. Bylo to ovšem bezvýsledné. Setrval jsem u svých materialistických názorů."

"A dědeček se s tím smířil," hádal jsem. "Konečně, co jiného mu taky zbývalo?"

"Neznáte zřejmě dědečka Marcela," řekl pan Xaver Tichý. "Takový muž jako on, takový vyhraněný člověk, se nikdy nevzdává. Snesl by všechno, kromě ideologické porážky. Čím jsem byl pevnější, tím byl aktivnější, důmyslnější a vynalézavější. Vodil mě po hřbitovech křesťanských i židovských a seznamoval mě s životopisy slavných upírů. Musel jsem číst veškeré spiritistické časopisy, které mi dědeček předplatil. Ze zahraničních publikací mi sám překládal nejnovější parapsychologické poznatky. Jenomže, jak známo, každý tlak budí protitlak. Začal jsem se systematicky bránit a vyrukoval jsem proti dědečkovi s materialistickými argumenty. Řekl jsem mu, že v duchy a strašidla nevěřím, neboť je to pouhý klam a fikce. Začali jsme se hádat, ale žádný z nás nechtěl povolit. Oba jsme lpěli na svých stanoviscích a snažili se vyvrátit argumenty protivníka. Postupem času z toho vznikly diskuse, které bez nadsázky měly pozoruhodnou teoretickou úroveň."

"Zajímavé," řekl jsem.

"Dědeček Marcel byl navzdory své mystice a přítěži ideologického balastu vzdělaný muž," pokračoval pan Xaver Tichý, "a jeho fundované argumenty či vlastně pseudoargumenty, nebylo někdy snadné vyvrátit. Začal jsem studovat fyziku, přírodní vědy a lékařství. Snažil jsem se používat nejmodernějších poznatků vědy. Křížili jsme názory na stále vyšší úrovni a postupně vznikly pravidelné diskuse, na které jsme si oba zvykli a bez kterých jsme nebyli spokojeni. Dědeček je vyhledával právě tak intenzivně jako já, ačkoliv se pravděpodobně už dávno vzdal naděje získat mě na svou stranu. Posléze jsme se domluvili a scházeli jsme se každý pátek u mne v bytě. Téma debaty jsme si určovali předem, abychom se mohli důkladně připravit a prostudovat příslušnou literaturu. Na posledním našem střetnutí, to bylo především, jsme se přeli, jestli existuje posmrtný život. Pořádně jsem svému mystickému dědečkovi zatopil. Mé vědecké argumenty jím pořádně otrásl! Ještě jsem neviděl, aby byl v tak zřejmých rozpacích, jako především!"

"Říkáte především?" podivil jsem se. "Kolik vlastně je roků tomu vašemu dědečkovi?"

"Zemřel před sedmadvaceti lety," řekl pan Xaver Tichý, "a za celou tu dobu nevynechal ani jednu naši páteční debatu!"

OKNO DO HŘBITOVA

Byt, do něhož jsem se nastěhoval, nikdo nechtěl. Dva nájemníci se tu zbláznili, jeden spáchal sebevraždu a paní Bezděková, která kompletní bytovou jednotku vyměnila za mou garsonku čtvrté kategorie, byla na samém pokraji zhroutění. "Ten hřbitov!" šeptala stále a byla bledá jako křída. "Ten hrozný, příšerný hřbitov!" A potom odkvačila, abych si to snad náhodou ještě nerozmyslel.

Osaměl jsem v bytě, proti němuž neřeknu křivé slovo. Jediné, co je poněkud nezvyklé, je veliké trojdílné okno, které vede přímo na starý hřbitov. Když je v noci úplněk, můžete si číst jména na pomnících. Koruny starých kaštanů vrhají

dlouhé stíny na mramor rodinných hrodek a když otevřete okno, máte dojem, že slyšíte šustot netopýřích křídel. Na nejvyšším stromě sedává sýček a truchlivě si pohoukává, což si čas od času nahrávám na magnetofon. Nejsou ovšem pouze netopýři a sýčkové.

Jednou kolem půlnoci, když jsem otevřel okno, abych trochu vyvětral, jsem spatřil vyzábělého muže v černém, starobyle stříženém plášti a s nápadně bleďým obličejem, jak stojí na samém vrcholku hrobky rodiny Juráčkových a snaží se skočit ke mně do pokoje.

"Ať si neublížíte," řekl jsem mu, "je to přece jen trochu daleko a pro člověka vašeho věku..."

Ale on se odrazil, proletěl oknem a dopadl do samého středu pokoje.

"Slušný výkon," pochválil jsem ho.

"Za živa jsem trochu sportoval," odpověděl. "Zejména jsem pěstoval lehkou atletiku. Sprinty a skoky. Ale dovolte, abych se vám představil. Jsem upír. Dříve jsem se jmenoval Bedřich Rorát."

"Jan Tuzar," uklonil jsem se, "velice mě těší, že vás poznávám. Ačkoliv okruh mých známých je poměrně velice široký, neměl jsem dosud tu čest seznámit se s upírem. Přicházíte mi pít krev?"

"Nikoliv," odpověděl upír Rorát, "vaše krevní skupina mi nedělá dobře na žlučník. Ale jestli vám to nevadí, rád bych si s vámi trochu popovídal. Úroveň společenského života na našem hřbitově je pod vší kritiku."

"To víte, hřbitov není opereta," řekl jsem, "s tím je třeba se smířit. Vaše návštěva mi rozhodně nevadí, jenom nevím, co bych vám mohl nabídnout. V ledniče mám sardelovou pastu..."

"S tím si nedělejte starosti," mávl rukou upír, "rozhodně jsem vás nepřišel vyjít. Jde mi skutečně jen o to s někým si povykládat. Vaši předchůdci pro to neměli pochopení. Zřejmě jim chyběly dobré nervy. Kdybyste viděl ty scény..."

"Dovedu si to představit!" usmál jsem se. "Lidé jsou zvyklí žít ve vyjetých kolejích a všechno neobvyklé je doslova šokuje. Když se pak zčistajasna zjeví mrtvola..."

"Jakápak já jsem mrtvola!" povzdychl si upír Rorát. "Já, pane, mohu mrtvolám nanejvýš závidět! Mrtvola si klidně zetlí a je jí dobře. Ale já, příteli, neztlím a v tom je právě ta tragédie, ten strašlivý upíří úděl. Vy živáčkové si s oblibou stěžujete na pocit osamění, odcizení. Píšete o tom knihy a točíte filmy. Ale dá se to srovnat s pocitem upíra, který je sám na hřbitově?"

"Vy tu neračte mít kamarády?" podivil jsem se.

"Ani jediného," svěřil hlavu upír. "Dřív nás přece jen bávalo víc, protože se pochovávalo výhradně do země. Na sto tisíc obyčejných mrtvol připadl jeden upír, to je taková střeoevropská norma. Na Balkáně, v Haliči a v Rusku byla hustota upírů podstatně vyšší, ale z jakých důvodů, to si nedovedu vysvětlit. Rozhodně by to stálo za bádání. No ale pak vznikla krematoria a ta nám zasadila smrtelnou ránu. Je-li člověk po smrti zpopelněn, nemůže se stát upírem, ani kdyby pro to měl sebelepší předpoklady."

"Každá profese má holt svoje," řekl jsem s pochopením, "na Slovácku například vyhynuli toufarníci."

"A lidé nás nemají rádi," stěžoval si upír. "Zazlívají nám, že se při životě udržujeme jejich krví. Ale můžeme, pane, dělat něco jiného? Myslíte, že nám to působí kdovíjaké potěšení? Já bych se byl za života krve nenapil, ani kdyby mi za to platili! Ale v okamžiku, kdy vás uloží do hrobu, jdou lidské předsudky stranou. To najednou děláte něco, co by se vám za života přičilo!"

"Já se taky ničeho neodříkám," ujistil jsem ho, "protože jak se říká: odříkaného chleba bývá největší krajíc! Copak já vím, jaký úděl na mne čeká po smrti?"

"Nejhorší ze všeho je nevěšmavost a ignorování ze strany lidí!" tvrdil upír. "Bylo dokonce údobí, kdy nás lidstvo vůbec nebralo na vědomí. Pár fyziků, filozofů a jiných pseudovědců prohlásilo, že neexistujeme a společnost nás přestala vnímat. A co proti tomu můžete dělat? Jiné profese by třeba demonstrovaly, ale my jsme tři v celém středočeském kraji a nemáme peníze na dráhu, abychom se sjeli na jednom místě. A tak jsme museli nečinně přihlížet, jak bezohledně se s námi nakládá. Upíři se ztratili z literatury, z uměleckých děl i vědeckých pojednání a div ne taky z obecného povědomí. To jsem vám jednou v noci navštěvoval redaktora Pupence, systematicky jsem odčerpával krev celé jeho rodině a víte, co učinil on? Koupil si prášek proti štěnicím a sepsal knihu o boji proti idealistickým bludům!"

"To se vás ovšem muselo dotknout," řekl jsem.

"Jako každého," pravil upír Rorát, "jehož práce není řádně oceněna! My upíři nejsme v tomto směru výjimkou. Přitom netoužíme po nějaké nezdravé popularitě, která by zatlačovala do pozadí události dějinného významu. Neříkáme, že by nás měli dávat na první stránky a neprosazujeme, aby o nás byly točeny širokoúhlé barevné filmy jako o kolegovi Draculovi! Ale vědět by se o nás mělo! Snad si nelichotím, když se domnívám, že bychom se měli alespoň občas dostat do černé kroniky, nebo by se nám měl věnovat nějaký ten fejeton. Jistě jsou i jiné problémy než upíři a strašidla. Ale nebrat nás vůbec na vědomí a tvářit se, jako bychom neexistovali, to v nás probouzí nehezké komplexy!"

"Ono chce všechno svůj vývoj," uklidňoval jsem ho, "uvidíte, že i vy se dočkáte spravedlivého ocenění! Nesmíte propadat pesimismu a beznaději. Já bych řekl, že už se blýská na lepší časy. Už se přece jen tu a tam objeví v časopise horor, vědci prohlašují, že strach ze strašidel je v podstatě zdravý a organismu prospěšný, takže si myslím, že budete nakonec spokojeni!"

Upír Rorát se rozzářil. "Víte, já nepatřím mezi ješitné upíry," zašeptal, "a mé názory jsou v podstatě progresivní. I na brigády bych chodil, kdyby mi to záhrobní zákony dovoľovaly. Ale to psaní o nás by se opravdu mělo zlepšit! Chce to nebýt zaujatý a vidět za vším upíra!" "Buďte klidný, pane Rorát," poklepal jsem mu na rameno. "Horory budou! Éra velkého a radostného strašení je na obzoru!"

Vděčně se na mne usmál a dlouze mi tiskl ruku. Pak se rozběhl a vyskočil oknem. Přistál bezpečně na hrobce rodiny Juráčkovy, kde se otočil a zamával na mne. Samozřejmě jsem jeho pozdrav opětoval. V tom okamžiku zašel měsíc na okamžik za mrak a když se opět objevil, nebylo po upíru Rorátovi ani stopy. Proti mému oknu se tyčila opuštěná hrobka, jejíž nápisy jsem už bezpečně znal z paměti.

"Pane Rorát," zavolal jsem, "kdyby vám to někdy vyšlo, přijďte mě zase navštívit!"

Odpovědi jsem se nedočkal.

Ráno jsem potkal slečnu Bejblovou z druhého patra s ovázaným krkem. "To je hrůza!" bědovala. "My snad máme v bytě štěnice. Mám krk v jednom ohni!"

"Chudák slečna," pomyslel jsem si, "neví, po čem si šlape. Kdyby místo psychologických románů a dekadentní poezie četla horory, nemusela by takhle tápat!"

ČARODĚJNICE

Drápová seděla u ohniště v bývalé katovně a cosi brumlala nad kotlíkem, v němž vařila lektvar ze salamandrů, smrtihlavů a krysích ocásků.

"V půlnoci do toho dvanáctkrát plivnu," prohlásila poté, "a elixír proti impotenci bude hotov. Odneseš to starému Šuterovi."

Starý Dráp se protáhl v kříži. "Že už toho čarování nenecháš!" zabručel. "Vždyť to vůbec není rentabilní! Sklízíš víc posměchu než uznání! A mě už to chytání a lovení všelijaké žouzele taky pomalu zmáhá! O půlnoci na svatého Jana jsem při lovu salamandrů se málem utopil v Černém močálu, na svatou Barboru jsem se zřítíl z věže, kde jsem honil netopýry a na svatou Ludmilu mě pokousaly dvě krysy. Už nejsem mladík a ty bys to měla uznat! Kdyby byla jiná doba, tak prosím! Prachů i úcty habaděj! Ale dneska je lepší pověsit čarování na hřebík a žít jako ostatní penzisti!"

"Tak to zase ne!" zaskuhrala Drápová. "Přece jsem se nezaslíbila Satanovi, abych na stará kolena drala peří! Já ještě světu ukážu, jaká jsem čaroděj nice!"

Dráp pochybovačně zavrtěl hlavou. "Matko," pravil, "podívej se pravdě do tváře! Máš na vesnici nějakou autoritu? Nemáš! Říkájí o tobě, že jsi šílená stařena a dojíčka Stodůlková dokonce navrhovala, aby ti Červený kříž přidělil sociální pracovníci!"

"Ta mrcha!" vyprskla Drápová. "Já jí dám sociální pracovníci! Já jí ukážu, zač je toho loket! Zničím ji! Pomstím se jí tak,

že přijde plakat k mému prahu! Lomit rukama bude, v prachu se vyválí a sudy slzí vypláče! Ale mne, dorota, neoblomí! Když se někdo dotkne mé cti, dovedu být krutá, tvrdá a nemilosrdná!"

"Docela rád tě poslouchám, když se tak rozzlobíš," řekl Dráp. "Já už tolik té energie nemám! V zádech mě loupe, v ramenou mám revma, a namouduši nevím, na kterou nohu bych měl kulhat dřív! Ty ses, marná sláva, proti mně ještě pašák! Temperament by ti mohla závidět leckterá mladice! Ale jak by ses, prosím tě, mohla pomstít Stodůlkové? Vždyť je to ženská jako kyrysar, držet od ní facku bych nechtěl ani za nic! Stodůlka o ní povídal, že je náruživá a soustavně vyhledává sexuální požitky! S takovou ženskou, mámo, nehneš, dej si říct!"

Drápová se zamyslela. "Umím očarovat dobytek," děla příšerným ječivým hlasem, "a způsobím, že jí krávy budou dojit krev!"

"A co tím získáš?" otázal se Dráp. "Stodůlkové bude jedno, i když budou dojit inkoust, zato v JZD půjde jednotka dolů, jelikož krev v mlékárně nezpenežíš. Postihne to i naše děti, které ti za takové čarování pěkně poděkují!"

Tento argument Drápovou otrásl.

"Pomstím se tedy na její holce," zasupěla zlověstně. "Očaruji ji netopýřím kouzlem a způsobím, že bude neplodná."

"To bys tomu dala," vykřikl Dráp. "Na tvé tváři je vidět, že si tu čaruješ odtržená od života! Jinač bys věděla, že si dcera Stodůlkové už dvakrát nechala přerušit těhotenství! Té by netopýří kouzlo přišlo náramně vhod!"

Drápová si pobouřeně odplivla. "To jsou dneska poměry!" zlobila se. "To je morálka! Člověk ani nemá příležitost uplatnit kvalifikaci! Přednesu stížnost na toto téma na příštím sjezdu čaroděj nic!" Starý Dráp chtěl poznamenat, že je otázkou, jestli jí sociální pracovníci dovolí létat v noci na koštěti, ale pak se rozhodl, že nebude manželku jítřit. V tom okamžiku pronikla do baráčku ryčná melodie písně, mimochodem velice nemravné písně, zpívané krákoravým opileckým hlasem.

"Co je zase tohle?" zlobila se Drápová. "Kdybych neměla v kýblu naložené užovky a babí pysk, tak bych toho pobudu namouduši něčím polila!"

"Stodůlkové se vrací manžel," konstatoval Dráp, který vyhlídl z okénka. "Jde z hospody a šněruje si to ze strany na stranu. Už dlouho jsem ho neviděl takhle zřízenýho!"

Drápová zpozorněla. "To je Stodůlka?" zahuhlala. "Manžel ty důry? A proč bych se neměla pomstít právě na něm?"

"Jak to myslíš, matko?" zeptal se Dráp a zamrkal znepokojeně očima.

"Je opilý jako slíva," konstatovala bába, "a za chvíli půjde kolem rybníku. Použiji-li proti němu své nejtajnější a nejčernější kouzlo, způsobím, že spadne z hráze do vody a utopí se!"

"Ale..." koktal Dráp, "to by přece byla vražda! A Stodůlka ti nikdy nic neudělal!"

"Život se Stodůlkovou není žádný život," rozhodla Drápová, "to je peklo na zemi a Stodůlka může být rád, že takhle dopadne. Jemu nic zlého nepřeju, ale prostřednictvím jeho smrti se pomstím té mrše Stodůlko ve. Přijde o manžela a tím pádem i o sexuální požitky. Bude z ní protivná, nakyslá vdova, která bude ronit hořké slzy do čerstvě nadojeného mlíka. Já jí dám sociální pracovníci! Možná, že z té samoty zešílí a bude ji potřebovat sama!"

"Snad by sis to měla ještě rozmyslet," radil jí Dráp, "po-mni, že hněv bývá často špatným rádcem!"

"Není síly, která by mě od mého záměru dovedla odvrátit!" prohlásila Drápová a pustila se do čarování. Vytáhla z bedýnky dlouhou syčící zmiji a pověsila si ji kolem krku jako jabloneckou bižutérii. Poté nakreslila na podlaze křídový kruh a posadila se do jeho středu s nohama křížem. "Satane, vyslyš mou prosbu!" ječela. "Satane, sestup ke své duchovní milence, která vstávajíc lehajíc vyzývá tvou nepřemožitelnost!" Pak začala cosi brebentit čarodějnickým nářečím a nad hlavou nebohého Stodůlky se v tu ránu stáhly těžké mraky. Ve chvíli, kdy bába drmolila své kletby, se

ozval od hráze zoufalý výkřik. Zpívající opilec uklouzl a zřítel se do vody přímo pod stavidlem, kde byla největší hloubka.

"Pomóc: " vřeštěl. "Pomóc, jsem neplavec!"

Neslyšel to však nikdo, pouze manželé Drápovi v bývalé katovně.

"Za chvíli to bude mít za sebou," děla bába. "Musíme tam všichni a na nás to teprve čeká."

"Byl to hodnej člověk," pravil zastřeným hlasem starý Dráp, "snad akorát trochu moc pil."

Křik od rybníčka utichl, jak se dalo očekávat, nešťastník se pomoci nedovolal a utonul jako kotě. Čarodějnice Dráková triumfovala. Dokázala, že ještě nepatří do starého železa nebo dokonce do historie, a dokáže se svým nepřátelům náležitě pomstít.

Teprve druhý den před polednem vytáhli utopeného Stodůlku a krátce nato byla s touto tragédií seznámena jeho manželka. Stodůlkové vytryskly slzy jako hrachy a novopečená vdova se od elektrické doj ičky rozeběhla přímo do kaple. Před oltářem se vrhla na kolena, sepjala ruce a zašeptala: "Pane Bože, děkuji ti z celého srdce, že jsi vyslyšel mé úpěnlivé prosby a zbavil jsi mě toho opilého rošťáka! Konečně mohu jít s čistým svědomím na hromádku s hajným Koněrou!"

DRUHÝ SVĚDEK

Pan Sobol je koncentrovaná tajuplnost. Metafyzik, expert přes záhroby a perfektní statistik zjevení, strašidel a upírů. Na vlastní oči viděl zakletého mnicha v bechyňském klášteře, rozmlouval s duchem Františka Palackého při spiritistické seanci v Jablonci a podle tvaru lebky dovede bezpečně určit budoucího upíra.

Upřímně řečeno, nikdy jsem pana Sobola nebral vážně, protože jsem člověk zemitý a nadto mám v úmyslu se po čtvrté oženit. Starosti mám nad hlavu a tajnosti onoho světa mě vzrušovaly asi jako degenerace lesních včel v Brazílii a na území latinské Ameriky vůbec, o čemž jsem se dočetl v irském magazínu. Když mi však pan Sobol sdělil, že jsem budoucí upír, začalo mi to vrtat hlavou.

"Poslyšte, pane Sobol," řekl jsem, "takové věci se neříkají jen tak. Slovo není plácnutí do vody. Nařknete pracujícího člověka..."

"Jaképak nařknutí?" zvedl obočí pan Sobol. "Neřekl jsem, že se dopustíte trestného činu a nikdy bych nic takového nevypustil z úst. Z tvaru vaší lebky jsem ovšem usoudil na budoucí upírství a nesmlčel jsem vám to, abyste tomu mohl zamezit."

"Ono tomu jde zamezit?" divil jsem se.

"Ovšem!" přisvědčil znalec záhroby. "Jinak bych vás přece zbytečně neděsil. Stačí, aby se váš pohřeb konal žehem a jste zachráněn. Upíři se rekrutují pouze z řady těch, kteří byli pochováni do země."

Chvilí jsem usilovně přemítal.

"Nejsem přítel žehu," zamumlal jsem, "ale za jistých okolností bych byl ochoten ho podstoupit. Avšak je tu ještě jedna závazná věc, pane Sobol! Kdo mi může zaručit, že mluvíte pravdu? Můžete ten svůj názor nějak dokázat?"

"My vědci," řekl pan Sobol, "můžeme i zcela nesporné pravdy dokázat jen zřídka. Jestliže věda tvrdí, že každých osmdesát miliard let nastává exploze celého vesmíru, nemůžeme vás zcela přesvědčit, leda byste si na tu budoucí explozi padesát šest miliard let počkal. Když astronom prohlásí, že jeden z Marsových měsíců se zpožďuje za sto let o jednu vteřinu, těžko mu to vyvrátíte. A podobně je to i se mnou. Vyřkl jsem svou teorii a je na vás, jestli se dle toho zařídíte."

"To byste taky mohl prohlásit, že se ze mne stane příští úterý krocan," zavrčel jsem, "a já bych ze starostí nevyšel."

"Takové tvrzení by bylo krajně nevědecké," oponoval mi pan Sobol, "neboť metafyzika má své přísné a neměnné zákony. Právě tak jako matematika, fyzika a chemie. Já, který jsem na vlastní oči viděl zakletého mnicha..."

"Mohl jste mít halucinace!" vykřikl jsem. "Abych takové věci stoprocentně uvěřil, potřeboval bych ještě alespoň jednoho svědka. Jestli mě seznámíte ještě s jedním věrohodným občanem, který viděl to, co vy, budu vám věřit každé slovo."

"Pokusím se o to," pravil suše pan Sobol, "přijďte večer k Zelenému džbánu!"

Samozřejmě jsem se nemohl dočkat večera a sotva jsem do sebe vpravil zeleninový karbanátek s rýží, upaloval jsem do hospody. Sedl jsem si ke stolu v rohu lokálu a čekal jsem. Upíjel jsem pivo a pokukoval po velkých nástěnných hodinách. Pan Sobol zřejmě nijak nepospíchal. Teprve krátce po osmé hodině vstoupil do místnosti a přivedl s sebou vychrtlého staříka s horečnatým pohledem.

"To je můj přítel Martin Patočka," usmál se mile pane Sobol, "seznámil jsem ho s vaší nedůvěrou k mým poznatkům a on mě ujistil, že vás plně uspokojí."

Podali jsme si se staříkem ruce. Ačkoliv jsem si ho prohlédl velice pozorně, nezjistil jsem na něm nic podezřelého. Vypadal velice poctivě a důvěryhodně.

"Tak to je váš druhý svědek," řekl jsem.

"Ano, to je můj druhý svědek," odvětil pan Sobol. "Já sám se bohužel musím vzdálit, neboť jsem dostal pozvání na velice zajímavou seanci. Poroučím se, pánové."

Osaměli jsme s panem Patočkou a já jsem čekal, kdy začne vyprávět. Nedočkal jsem se. Stařík mlčky popíjel pivo, občas se na mne usmál a to bylo tak dalece všecko.

"Tak vy jste přesvědčen o existenci nadpřirozena?" zeptal jsem se konečně sám. "Věříte v duchy, upíry, strašidla a podobné věci?"

Pan Patočka němě přikývl.

"A mohl byste to nějak dokázat?" otázal jsem se.

Následovalo nové přikývnutí. Jenomže přikývnutí není žádný důkaz a stařík se k vysvětlení rozhodně neměl.

"Víte, co si myslím?" vybuchl jsem. "Že si s panem Sobolem ze mne děláte dobrý den!"

Rázně zavrtěl hlavou.

"Tak, proboha mluvte!" naléhal jsem. "Důkazy! Chci slyšet důkazy!"

Mlčel a vychutnával plzeňskou dvanáctku. Bylo mi jasné, že s tímto divným, mlčenlivým patronem nepohnu.

Odevzdaně jsem se opřel o lenoch židle a čekal jsem.

Krátce po jedenácté hodině se náhle zvedl ze židle. "Zaplaťte," řekl suše, "půjďme!"

"Kam teď...?" podívil jsem se, ale zaplatil jsem.

Vyšli jsme na ulici. Byla pustá a temná, naproti v zahradě se rozštěkal pes.

"Doprovodíte mě laskavě?" zeptal se stařík celkem zbytečně. "Nemám to daleko."

Pokrčil jsem rameny, neboť se mi nezdálo, že by mě mohl ještě někdo něčím překvapit. Tím spíše, že i nyní byl skoupý na slovo. Šli jsme mlčky liduprázdnými ulicemi. Trochu mě překvapilo, když zahrnul ke hřbitovu, ale následoval jsem ho bez odporu. Jen mi začalo o poznání rychleji bít srdce.

Došli jsme k hřbitovní zdi.

"No, já jsem doma," řekl. "Děkuji vám za příjemný večer."

Otevřel jsem překvapením ústa. "Jak to doma? Jste snad hrobník? Nebo...?"

Ale stařík mě nenechal dlouho na pochybách. Jako by neexistovala zemská přitažlivost, přenesl se lehce přes plot a jako nůž do másla vnořil se do hrobu pod mohutným kaštanem. Hlína se za ním zavřela jako hladina jezera.

Zůstal jsem chvíli stát jako přimrazen. Vtom padl na pomník odlesk pouliční lampy a já jsem mohl s námahou přečíst:

MARTIN PATOČKA 16. V. 1952.

SOCHA

Fotograf Reneš se kvapně navečeřel, sbalil do aktovky pyžamo a toaletní potřeby a téměř překotně vyběhl z domu.

Fotoaparát zavěšený přes rameno se pohupoval v rytmu chůze a při každém druhém kroku ho lehce udeřil do žeber.

Venku už byla úplná tma. Kolem blikajících plynových lamp šustivě poletovaly nahnědlé můry a prudce dorážely do světla.

Reneš se podíval na hodinky a přidal do kroku. "Mám nejvyšší čas," pomyslel si, "vlak jede za dvacet minut.

Dost možná, že si budu muset vzít taxi." Jeho tvář byla jaksepatří mrzutá, neboť noční cestování považoval za velice nepříjemnou povinnost. Krajský deník oslavoval deset let svého trvání a redakce si vzpomněla na Reneše, který patřil k prvním redaktorům. Pozvala ho k zítřejší oslavě, na které se měli setkat všichni, kteří se za deset let o krajský plátek zasloužili. Reneš si už sice vysloužil ostruhy v celostátním měřítku, ale nechtěl být považován za náfuku, který zapomíná na své skromné začátky, a tak se rozhodl podstoupit nepohodlnou cestu. Konečně, setká se zase se starými známými a v staré čtvrti města si udělá pár snímků, které jistě uplatní v některém týdeníku.

"Zkrátím si cestu přes park," napadlo spěchajícího Reneše, "ušetřím tak dobré tři minuty."

Vešel do parku a vydal se spoře osvětlenou pěšinkou směrem k nádraží. Park byl téměř prázdný a jen nepatrná část laviček byla obsazena milenci. V křoví cosi zašustilo a fotograf diskrétně zrychlil krok. Ostatně, možná, že to byl ježek, plch nebo kočka, která si vyšla na lov. Ačkoliv na kočku to opravdu nevypadalo.

Reneš docházel do středu parku, kde se běhala nefungující fontána a socha národního buditele. Právě před týdnem oba fotografoval. Nefungující fontánu právě proto, že nefungovala a národního buditele proto, že byl celý znečištěný od holubů. Je trapné, když se neumíme postarat o naše velikány, kteří jsou pak pro smích celé veřejnosti! Čistící podnik hlavního města by měl urychleně zjednat nápravu nebo usvědčí sám sebe z kulturního barbarství!

Reneš, mijeje sochu, na ni letmo pohlédl, ale vtom málem vykřikl a prudce se zastavil. Národní buditel, majestátně stojící na podstavci, mu zvolna pokynul rukou.

Reneš si protřel oči, štípl se do tváře a znovu se podíval na sochu. Nic se nedělo, žádný nový pohyb se neobjevil.

"Že bych měl halucinace?" zabručel. "Ne, to určitě ne. Zdání pohybu zřejmě vzniklo zvláštním lomem světla, vycházejícího z tamhle té lampy. Vráť se a vyzkouším si to!"

Vrátil se do temna parku a zvolna postupoval směrem k soše. V okamžiku, kdy byl od ní deset až patnáct metrů, socha opět zvedla ruku a viditelně Renešovi zakynula. Jakoby ho zdravila nebo mu dávala nějaké znamení.

"Tohle přece nemůže být světlem!" vydechl fotograf. "Buď jsem cvok, nebo se ten buditel opravdu hýbe!"

Přistoupil až k soše a podrobně si ji prohlížel. Neshledal na ní nic zvláštního a naopak se utvrdil, že tato kompaktní masa z mramoru nemůže sama od sebe činit teatrální gesta. To by přece bylo proti všem přírodním zákonům.

Fotograf se znovu vrátil na cestičku do parku a velice pomalu, se soustředěnými smysly se sunul k soše. Byla nehybná a nic nenasevďovalo tomu, že by se měla v příštím okamžiku pohnout. Ale přece! Buditelova ruka se náhle zvedla a pokynula vyjevenému fotografovi potřetí.

"O něčem takovém jsem ještě nikdy neslyšel," šeptal Reneš. "Vlastně slyšel. Socha komturova v Donu Juanovi se rovněž dala do pohybu, když přijala zvrhlíkovo pozvání na večeři. Jenomže tohle je něco úplně jiného. Don Juan komtura probodl mečem, zatímco buditel zemřel přirozenou smrtí. Don Juan svedl komturovi ženu. Mnou svedené dívky nejsou v příbuzenském vztahu nejen k buditeli, ale vůbec k nikomu, kdo něco znamená v kultuře. Don Juan pozval sochu komtura na večeři. Já jsem nic takového neučinil, neboť pospíchám na vlak..." Ted se fotograf zarazil a pohlédl na hodinky... "Pospíchám na vlak..." zamumlal, "jenomže ten vlak už je dávno pryč... Co já těm klukům jenom řeknu! Přece jim nemůžu vykládat, že na mne kývala v parku socha!"

Podíval se vyčítavě na buditele, který už stál zase ve své původní pozici, jen kolem tváře jakoby mu zableskl úsměv.

"Buditeli, tys mi zavařil!" řekl Reneš. "Ted mám najednou tolik času, že bych tě klidně mohl pozvat na večeři. Ačkoliv

raději ne! Jednak mé příjmy nejsou nijak horentní, a za druhé by kolem tvé přítomnosti v hospodě mohl vzniknout pořádný skandál! Bude lepší, když se s tebou rozloučím tady!"

Socha nic nenamítala a Reneš, obdařiv ji ještě jednou vyčítavým pohledem, vracel se parkem k městu, ve kterém znal spoustu příjemných a útulných hospůdek.

V jedné z nich v značně povznesené náladě náhodně vyslechl půlnoční zprávy. A hned první s ním pořádně zacloumala. Hlasatelka hovořila o velkém železničním neštěstí, které postihlo právě ten vlak, kterým Reneš hodlal jet.

"To je... to je..." brebtl fotograf a mačkal v ruce skleničku, "to je..." Pak se ale zničehonic vzpamatoval. "Vlastně je to úplně jasné!" řekl rozhodně. "Díky mé fotografii v novinách se buditel zbavil holubiho trusu, při svém charakteru mi to nemohl zůstat dlužen a učinil to tímto pozoruhodným způsobem. Ať žije buditel!"

A potom se řekne komunální satira!

KVEDLAČKA S PROTEKCI

Když člověk pročítá denní tisk, tak se někdy dočte pěkné věci. Já, příkladně, jsem se dočetl, že personál v obchodech je ochotnější a úslušnější k cizincům než k sebesolidnějšímu našinci. A teď si představte, že jsem se to dočetl právě v době, kdy jsem si potřeboval zakoupit novou kvedlačku! "Je zle," zabědoval jsem, "jako Čechovi mi vnutí nějaký aušus! Buď ta kvedlačka nebude vůbec kvedlat, nebo s ní všechno prokvedlám!"

Kvedlačku jsem však nutně potřeboval, neboť stará prokazatelně dokvedlávala. Ne, že by snad nekvedlala vůbec, ale nebylo to už ono. A tak jsem dostal nápad! Co mi brání v tom, abych ze sebe v obchodě dělal cizince!

Potíž je ovšem v tom, že žádný cizí jazyk neovládám. V naší rodině se to nevedlo. Pouze dědeček mluvil švédsky, ale to jenom proto, že byl Švéd. Kdybych mohl pro kvedlačku poslat dědečka, určitě bych na tom vydělal. Dědeček se však utopil 6. dubna 1927 v Nežárce. Byl to jediný Švéd, který se tam kdy utopil. Alespoň to tvrdil můj otec, který byl Švédem již jen polovičním. Po matce byl Pardubičák a neměl rád Hradec Králové.

Tyto úvahy jsou mi však houby platné při shánění kvalitní kvedlačky. Naštěstí jsem si vzpomněl, že mám doma česko-německý slovník. Dalo se předpokládat, že se z něho dozvím, jak se řekne německy kvedlačka. Zjistil jsem to velice brzy a mohl jsem se tedy vydat k obchodu. Také jsem se tam vydal.

Za pultem stály dvě prodavačky. Jedna starší a druhá mladší. Ta starší se mne zeptala, co si přeju.

"Die Quirl," řekl jsem urputně.

Podívaly se na sebe. "Cizinec," řekla ta starší, "a řekla bych, že Němec. Copak asi chce?"

"V pondělí tu byl jeden Němec," pravila mladší, "a ten chtěl vědět, jak se jede do České Lípy. Vono je u nás málo ukazatelů."

"Tenhle tu není vozem," mínila starší, "a že by chtěl jít do České Lípy pěšky, na to ne vypadá."

"Tak si chce něco koupit," usoudila mladší, "zkus mu něco nabídnout..."

Předložily mi mixer, vodováhu, štípací kleště a žehličku s termostatem. Vrtěl jsem hlavou a tvrdošíjně jsem žádal die Quirl.

"Zavoláme vedoucího!" řekla mladší a rozběhla se do skladiště.

Mezitím se ke mně přitočila nápadně oblečená dívka a zašveholila. "Ich bin frei. Hast du bony?"

"Kdybych měl bony," pomyslel jsem si, "šel bych si koupit kvedlačku do tuzexu a nedělal bych tu ze sebe cizozemce!"

Vtom se přiřítíl vedoucí.

"Němec?" řekl, "tak to chce určitě loveckou pušku. Přijel střílet na muflony za devizy." Popadl brokovnici a podával mi ji se slovy: "Tu má! Moc fajn die Flinte. Pif paf!"

Zavrtěl jsem hlavou. "Die Quirl!" žádal jsem neustupně.

Pokrčil rameny a přinesl rybářský prut štípaný. Odmítl jsem. Naštěstí v tom okamžiku osvítil vedoucího duch svatý.

Vytočil číslo informační služby a otázal se, co je to die Quirl.

"Pán si přeje kvedlačku," řekl potom prodavačkám, "je to první cizinec, který u nás kupuje kvedlačku. Zajímavé!" A odešel opět do skladu.

"Vida!" řekl jsem si, "to znamená, že obdržím tu nejkvalitnější kvedlačku, jaká je na skladě. Žádný šmejda pro cizince!"

Mladší prodavačka mi přinesla kvedlačku, vzala korunu sedmdesát a řekla díky šén, auf vídrzén. Já jsem spokojeně odešel. Získal jsem kvedlačku opravdu kvalitní, že je mi líto ji používat, protože raději kvedlám tou starou, kterou jsem hodlal spálit. Ale teď si myslím, že na to moje kvedlání mi ještě dávno stačí!

HADÍ MUŽ

Slavná pouť ve Velkém Hvozdě pomalu končila. Obchodníci skládali své provizorní stánky a balili neprodané zboží, úspěšní pouťoví střelci rozdali půvabným slečnám poslední navoněné papírové růže a kolotoče se jeden po druhém s definitivní platností zastavovaly. Lochnesce dohořely uhrančivé oči, konící si konečně po celodenní dřině odfrkli a houpačky pomalu přestávaly lákat další zájemce.

Lidé se s rostoucím šerem většinou přemísťovali na taneční zábavu, která už byla v plném proudu. Pochopitelně žádná moderna. V sále U červené labutě zavzlykal saxofon téměř už zcela zapomenuté tango, u něhož si jen pár jednotlivců dokázalo vybavit romantická slova dávno zemřelého textaře, na obloze se producírovaly hvězdy a marně se usilovaly vzbudit pozornost. Ta však byla dnes plně poutána zábavou.

Na balkóně svého domku seděl doktor Otakar Stonek a zvědavě sledoval dění kolem sebe. Přímo do sebe vstřebával

atmosféru veliké pouti i postupnou proměnu divokého vzruchu kolem atrakcí v sladce malátnou ospalost. Pod kaštany se k sobě tulily dvojice, které se předem domluvily někde u houpaček nebo před střelnicí. Nyní kolem nich procházel pár, který byl poněkud staršího data. To korpulentní Marie Šedinová hnala svého podnapilého muže z hospody domů. Nebrala na něho žádné ohledy a tloukla ho do zad rukojetí deštníku. Přitom spílala vyděšenému miláčkovi slovy, která se hodila spíše do úst kvalifikovaného dlužníka.

Doktor Stonek sledoval tuto situaci s mimořádným zájmem. Chtěl nechtěl si přitom vybavoval v paměti událost, která se přihodila na této pouti před pětadvaceti lety. Tato událost hluboce poznamenala jeho život a zpočátku se mu zdála být naprosto tragická.

Doktor Stonek přiskočil v duchu čtvrt století a seděl opět jako mladý a útlý hoch v hostinci U Dandů. Upíjel teplou minerálku a tvářil se ponuře. Nebylo také divu. Za chvíli se měl sejít s půvabnou Maruškou Vlasákovou a doprovodit ji na tradiční pouťovou zábavu U červené labutě. Jeho peněženka však zela prázdnotou. Otcova velkorysost se tentokrát patřičně neprojevila a student Otakar se tím pádem ocitl ve velmi nepříjemné situaci.

Co má dělat? Od koho si vypůjčit? Nesežene-li v krátké době alespoň padesát korun, skončí pouťový večer naprostým fiaskem. Otakar to viděl dokonce jako katastrofu. Maruška Vlasáková, toto něžné a líbezné stvoření, rozhodně nepatřila k dívkám, které platí svým mládcům vstupné na taneční zábavy. A také nebyla zvyklá sedět u stolu při jedné limonádě. Studentovy vyhlídky na zdařilý a rozmarný večer se takto rozplývaly, ačkoli Otakar věděl, že se Maruše líbí. Jak si ale pomoci v této chvíli k penězům?

Šance se objevila zcela nečekaně. Otakar se právě znovu chystal napít odporné minerálky, když od sousedního stolu zaslechl chraplavý hlas souseda Broněka: "Málo platné, ty naše poutě rok od roku upadají. Nezdá se vám? Já vám říkám, že už to není ani zdaleka takové jako dřív. Úroveň klesá a místo senzací se prodávají klobásy. Před padesáti léty prý tady vystupoval hadí muž, který pocházel až odněkud z Madagaskaru. Ten měl tělo jako z gumy a dělal učiněné divy. Na každé noze si udělal dva uzle a v pohodě se protáhl klíčovou dírkou. A dneska? Rekl jsem tomu hubenému cirkusakovi, co si říká Makarón, aby prolezl betonovou rourou, která leží před hospodou. Nabídl jsem mu za ten výkon dvě stovky a on nechtěl ani slyšet. Že prý je umělec a ne blázen! Takoví hadí muži se odvažují vystupovat na našich poutích a ještě si dají za to platit!"

Sousedé souhlasně pokyvovali hlavami a vzpomínali na atrakce, které zde bylo možno spatřit dříve. Například na vrhače nožů Rinaldina, který vážně zranil nevěrnou manželku a soudci se pak nemohli dohodnout, zda šlo o náhodné selhání nervů nebo o zákeřný úmysl.

Otakar Stonek měl však plnou hlavu onoho hadího muže. Při Broněkových slovech nápadně pookřál a nyní zvažoval možnost nenadálého výdělku.

"Pane Broněk," přistoupil konečně k sousednímu stolu, "vy byste dal dvě stovky za prolezení roury? Já bych si na to troufnul!"

A už se viděl, jak kráčí po boku Marušky Vlasákové na taneční zábavu, kde bude moci svou lásku pohostit obloženými chlebičkami a tím nejlahodnějším vínem. Broněk pohlédl na neočekávaného mladého adepta artistického výkonu s patřičným zájmem.

"No, hubený jsi na to dost!" řekl. "A snad i obratnější. Jestli dáš tomu cizákovi pořádně na frak, tak ty dvě stovky velice rád oželím. Co říkáte, pánové?"

Návrh byl okamžitě a hlasně přijat. Přihlásili se dokonce i další mecenáši, kteří taxi zvýšili. Konečný honorář činil rovných pět stovek. Róz jařená společnost vykročila před hospodu, kde ležela asi pět metrů dlouhá betonová roura. Profesionální hadí muž si netroufl ji prolézt, ale pro Otakara to byla jediná příležitost, jak zachránit velkou lásku. Při pohledu na úzký otvor se zachvěl, leč nezaváhal. Odhodlaně se začal svlékat, až zůstal pouze v červených trenýrkách. "Chlapče, rozmysli si to!" varoval Stonka děda Tumlíř. "Pořádně se odřeš a tu rouru stejně neprolezeš!"

"Neberte našemu hrdinovi odvalu!" okřikl dědu Broněk. "Je přece plnoletý a ví, co dělá. Nebo snad ne? Tak, mladej, do toho! Je to pouhejch pár metrů! Na druhý straně na tebe čeká balík!"

Dav přihlížejících se v krátké době pozoruhodně rozrostl, někteří senzacechtiví fandové začali Otakara povzbuzovat. Tady už nebylo možno ustoupit. Student odhodlaně odstartoval. Vsunul do úzké, ale předlouhé roury nejprve ruce a poté i hlavu. Odrazil se nohama od země a vsoukal se dovnitř nakonec celý. Hadovitými pohyby těla se plazil za kýženým cílem. Bylo to velice nepříjemné, neboť vnitřek roury byl pokryt jakýmsi slizem, který nelibě páchl. Jinak ovšem zase při prolézání poněkud pomáhal.

Najednou to však už nešlo dál. Právě uprostřed roury Otakar zjistil, že se nemůže pohnout. Nešlo to kupředu ani zpátky. Otakar se snažil, seč mohl, ale zůstával stále beznadějně trčet na jednom místě. Udýchaný trčel v stísněném prostoru a začínalo mu být úzko. Tělo měl už celé obalené slizkou hmotou a síly mu docházely. Zvenčí slyšel řev davu, ale povzbuzování mu nijak nepomáhalo. Nepohnul se vpřed ani o centimetr. Vidina odměny před jeho očima se rozplývala a teď už ho vlastně ani nelákala.

"Vzdávám to!" vyrazil ze sebe konečně. "Dál už to nejde! Vytáhněte mne ven!"

Místo okamžité pomoci se však dočkal pouze všeobecného veselí. Zoufalý výkřik nikoho nedojal. Mnohé diváky naopak povzbudil k škodolibým a posměšným poznámkám.

"Proč by tě měl někdo tahat?" halekal Broněk, který se radoval, že zorganizoval atrakci, za kterou ne vy solí ani pětník. "My jsme tě tam přece nestrkali. Ani jsme tě nepřemlouvali! Kdybys nepropadl chamtivosti, mohl's teď pohodlně sedět v hospodě!"

Brzy se přidali i další a dav posměváčků rostl tak, že profesionální artisté mohli o takové návštěvě jen snít.

"Prosím vás, pomozte mi!" rozplakal se Otakar v roufě. "Já to tady už nevydržím!"

"Ale vydržíš, mladý organismus dokáže divy!" ujišťovali ho. "Taková zátěž pro něj nic neznamená. Je vidět, že jsi maminčin mazánek!"

Mezi početný dav diváků se dostavila i sličná Maruška Vlasáková. Hluboce se jí dotklo, že její nápadník dělá ze sebe šaška před celou vesnicí. Už ho nechce ani vidět! Do nejdelsí smrti s ním nepromluví ani slovo!

Otakar se zmítal v hrůzné pasti téměř dvě hodiny. Obecenstvo sice stále ještě nemělo zábavy dost, ale hostinský měl prázdný lokál a tak se rozhodl k aktu milosrdenství. Přinesl dlouhý smeták, podal jej nešťastníkovi a úplně zdevastovaného ho vytáhl mezi chechtající se zlomyslníky. K nepoznání špinavý hrdina se překulil do travnatého příkopu a omdlel. Bylo třeba zavolat lékaře a za pár minut už houkala před hospodou sanitka.

"Zdá se mi, že jsme to trochu přehnali," konstatoval Broněk. "Sám si o to ale řekl! My teď uděláme nejlépe, když se půjdeme pořádně napít na jeho zdraví!"

S tímto nápadem všichni velice ochotně souhlasili.

Otakar se po dvou dnech vrátil z nemocničního ošetření, ale zdálo se mu, že tu ostudu nikdy nemůže přežít. Kdekdo se mu poškleboval a Maruška mu vůbec neodpověděla na pozdrav. Opovržlivě se od něho odvrátila a dala mu najevo, že její láska definitivně skončila.

To všechno se však odehrálo už tak dávno, strašně dávno.

Nyní po pětadvaceti letech se Otakar Stonek spokojeně, ba přímo slastně usmíval. Tehdejší tragické události se mu jevily ve zcela jiném světle. Díval se pobaveně z balkónu, jak kdysi půvabná a dnes silně obézní Maruška žene deštníkem svého muže z hospody a mnul si ruce. Tvářil se přitom dost zlomyslně.

"Kdybych tenkrát nenaletěl na Broněkův nápad, mohl jsem dnes být na Šedínově místě!" říkal si. "Neprožil bych klidný a úctyhodný život, ale poznal bych muka pekelná. Tenkrát v té rouře jsem si odtrpěl očistec, ale zato teď si žiju jako v ráji. Šťěstí, že jsem se tenkrát v té rouře zašprajcoval a nedohrabal se na druhý konec!"

VRAŽDA SLEČNY ŠVEJDOVÉ

"To snad nemohl udělat člověk," se širokým gestem pronesl doktor Válek a trochu bezradně zamrkal na kapitána Vápence. "Slečna Švejdova byla zardoušena s použitím tak obrovské síly, že se to vymyká všem mým dosavadním zkušenostem. Navíc má několikrát zlomeniny končetin a podlitiny po ranách, které vesměs byly vedeny s nebývalou a téměř neuvěřitelnou razancí!"

"Ale doktore," usmál se Vápenec, "přece dnes nezačneme věřit na King-Konga!"

"Jistě jste četl Vraždy v ulici Morgue," řekl doktor Válek, "a řeknu vám rovnou, že jsem si na tu povídku vzpomněl v okamžiku, kdy jsem spatřil slečnu Švejdovou. Edgar Allan Poe vysvětluje onu bestialní vraždu jako čin uprchlého orangutana a jsem na mou duši zvědav, co objevíte vy!"

"Nevím ještě, co objevím," pokrčil rameny Vápenec, "ale pokud vím, naši občané chovají místo opic spíš kanadské křečky nebo řecké želvy. Dva lidé v Praze mají zakrslou kamerunskou kozičku, ale ta to zřejmě neudělala. Jediný orangutan v pražské ZOO je ještě příliš mladý na to, aby vyhledával bestialní vraždy. Prozatím by měl co dělat, aby přemohl slepici. A tak se domnívám, vážený doktore, že budeme přece jen hledat mezi lidmi."

"Mezi obzvláště zdatnými a silnými muži," opravil ho doktor, "řekl bych tak od sto kilogramů nahoru!" Ještě jednou zakroutil hlavou a opustil kancelář.

Vápenec se zamyslel, chvíli váhal a pak vytočil číslo zoologické zahrady. Oddychl si, když se dozvěděl, že všechny opice včetně gorily a šimpanze Hurvínka mají neotřesitelné alibi.

Pak se dostavil poručík Mihule. "Mám dva podezřelé," spustil, "první je milenec zavražděné Hugo Bašta, povoláním artista."

"Kolik váží?" zeptal se Vápenec.

"To nevím," řekl bezradně Mihule, "a pak je tu ještě její zhrzený nápadník, který bydlí v sousedním domě. Je to rezník Jáchym Krajsa, přeborník ve volném stylu."

"A hrome!" vydechl Vápenec.

"Navíc nemá pořádné alibi," pokračoval Mihule, "říká, že trénoval, ale to mu nikdo nemůže potvrdit."

"Přijde na to, čemu se říká trénink," řekl Vápenec zlověstně. "Podíváme se mu pořádně na zoubek. Ale napřed zajedeme za tím artistou. Máš adresu?"

"Tu nám řeknou na jejich ústředí na Valdštejském náměstí," informoval ho Mihule. "Mám tam zavolat?"

"Ne," řekl Vápenec. "Podíváme se tam."

Sedli do vozu a zamířili k Valdštejskému náměstí.

"Co myslíš," vrtalo hlavou kapitánovi, "může mít artista doma cvičenou opici?"

"Co, prosím tě, blbneš s opicí?" podivil se neuctivě poručík.

"Taký se divím," řekl kapitán, "to ten zatra... doktor! Dneska přece nejsou takové platy, aby člověk mohl uživit kromě rodiny ještě orangutana!"

Mihule se na něho útrpně podíval. Ale to již byli na Valdštejském náměstí před Ústředím čs. cirkusů a varieté.

Vystoupili do druhého patra a zamířili přímo do sekretariátu. V ústretu jim vyšla usmívající se slečna a otázala se jich, má-li tu čest mluvit s hudebními klauny z Frankfurtu nad Mohanem. Když se legitimovali, přestala se poněkud usmívat.

"Ano, pan Hugo Bašta u nás pracuje," odpověděla na jejich otázku. "Jeho původní jméno je Josef Mouteliček a bydlí v Horymírově ulici číslo devatenáct. Je to náš nejlepší rychlomalíř a každý večer vystupuje u Drahoňovských."

"Kolik váží?" zeptal se kapitán a slečna to silně překvapilo. Leč zamyslela se.

"Asi šedesát kilo," pravila po chvíli, "ale na to byste se mohli zeptat spíše jeho paní, která sedí vedle v kanceláři."

Bývala to vynikající artistka! U nás je teď ovšem zaměstnána jako účetní."

Paní Mouteličková byla korpulentní, upravená dáma s mírně prošeďivými vlasy. Netajila se překvapením z policejní

návštěvy. "Můj muž určitě nic neudělal," tvrdila rezolutně. "Je to poctivý člověk a na Západ ho pouštěli i v době kultu osobnosti. Jestli s ním potřebujete mluvit, přijďte večer k Drahoňovským. Určitě tam bude."

"Myslím, že za ním raději zajedeme domů," řekl Vápenec. "Bydlíte v Horymírově ulici, že ano?"

"Není doma!" zvolala paní Mouteličková úzkostlivě. "Určitě není doma! Před chvílí jsem mu volala a nebral telefon!"

"Třeba se už vrátil," mňnil Mihule. "Takové věci se stávají."

"Ne, ne," bránila se dáma. "Říkal, že se možná podívá k sestře do Kralup. Určitě se tam vypravil! Jestliže mi nevěříte, zavolejte si k nám sami! Tady je číslo!"

Vápenec zavolal a telefon u Mouteličků opravdu nikdo nebral. Poděkovali dámě, marně usilující o klidné vzezření, a odešli.

"Proč je asi tak vyplašená?" zajímalo Vápence. "Šedesátikilový rychlomalíř přece tu Švejdovou nezabil!"

"Jezdí často na Západ - budou v tom nějaké pašované šustáky," hádal Mihule. "O co se vsadíš, že za chvíli vyběhne, vezme si taxi a pojedou ty věcičky uklidit!" Postavili se za sloup v podloubí a čekali. Za necelou čtvrt hodinu se z budovy vyřítla paní Mouteličková a rozběhla se k parkovišti taxíků na Malostranském náměstí.

"Jedeme!" rozhodl Vápenec. "Ať jsme tam dřív než ona!"

Měli malý náskok, který značně zvýšili nerespektováním dopravních předpisů. Dvakrát přejeli křižovatku na červenou. V Horymírově ulici zaparkovali na rohu, aby jejich vůz nevzbudil pozornost a vešli do domu číslo devatenáct. Na tabulce v přízemí zjistili, že pan Josef Mouteliček, umělec, bydlí v prvním patře.

Zazvonili, ale zevnitř se nikdo neozval. Postavili se tedy ke dveřím a čekali. Za chvíli se ozvalo zavrčení auta, otevřely se domovní dveře a do schodů supěla paní Mouteličková.

"Už na vás čekáme," pravil jí kapitán v ústřety. "Asi vás to poněkud překvapuje!"

"Do bytu vás nepustím," vykřikla, "a vy tam nesmíte vstoupit bez povolení k domovní prohlídce!"

"A jak víte, že ho nemáme?" zeptal se Vápenec bříčce, i když si v duchu myslel, že se zbytečně zaplétá do aféry, která je pod jeho roven. On je přece na vraždy a ne na šustáky.

"Otevřete, paní Mouteličková," vyzval ji Mihule, "a nedělejte hlouposti!"

"To je konec," pravila prošedivělá dáma pro sebe a vsunula klíč do dveří.

Vápenec a Mihule vstoupili dovnitř a málem vykřikli překvapením. Na bytelném věšáku s rukama spoutanýma za zády visel pan Hugo Bašta alias Josef Mouteliček přesně po vzoru potrestaných rakouských c. k. vojínů. Byl zřejmě v hlubokém bezvědomí. Když ho Vápenec osvobodil, sesul se mu bez hlesu k nohám.

"Co to má, k sakru, znamenat?" vyrazil ze sebe Mihule.

"Měl tak viset až do večera," pravila dutě paní Mouteličková, "za to, že se zahodil s tou courou! On - takový umělec!"

"Takhle zacházíte s manželem často?" zajímal se kapitán.

"To je různé," odvětila dáma. "Někdy ho zavírám do bedny, někdy mu dávám čichat čpavek. Jindy ho zase bičuji nebo mu sypu sůl do očí. Nejčastěji od každého trochu."

"Znamenité," pochválil ji Vápenec. "Vidím, že tu máte na stěnách zajímavé fotografie!"

Paní Mouteličková hrdě přikývla. Měla také být na co pyšná. Na prvním obrázku stála rozkročena v přiléhavém zápasnickém triku, na každém rameni jí stáli dva svalnatí muži, kteří nad hlavou drželi třetího. Na druhé fotografii paní Mouteličková lámala železo, na třetí zápolila s medvědem.

"Dovedla jsem zvednout pivovarského koně," pochlubila se nyní, "a proslavila jsem se pod jménem Melanie Lamželezo. Nikdy jste o mně neslyšeli?"

"Bohužel až nyní," řekl zarmouceně Vápenec, "a hned mám tu smutnou povinnost zatknout vás pro vraždu slečny Blanky Švejdové."

"Zřídila jste ji tedy pořádně!" pravil uznale Mihule. "Podezírali jsme přeborníka ve volném stylu."

"To jsou dneska žabaři!" řekla opovržlivě zdatná vražedkyně, "to když já jsem zápasila v arénách..."

Vtom se probral z bezvědomí rychlomalíř Hugo Bašta a rychle odhadl situaci. "Ona za nic nemůže, pánové!" vykřikl zoufale. "Já jsem Švejdovou zabil! Slyšíte? Já!"

"Je to od něho dojemné, že se mě pokouší zachránit, vidíte?" obrátila se siláčka na kriminalisty. "On byl vždycky taková dobrá duše! Ach Hugo, Hugo! Co z tebe teď bude, když tě nebudu moci cepovat?"

Žalostný vzlykot jí zazněl v odpověď.

"Neprodlužujme to, pánové," řekla paní Mouteličková a chystala se vykročit ze dveří. Kapitán jí obratně nasadil pouta.

"Zdá se, že o mně máte velice špatné mínění," urazila se dáma, "a já nesnáším, když mě někdo podceňuje!"

Napjala svaly a jediným prudkým škubnutím přerвала pouta. Pak vyšla ze dveří a oba kriminalisté s otevřenými ústy za ní.

DOKONALÁ VRAŽDA

U stolu seděl pan Murný, paní Murná a pan Holeš. Pan Murný byl živý človíček, stále čtverácky pomrkávající po svém okolí, paní Murná působila dojmem klidné, ba téměř netečné ženy, zatímco pan Holeš byl zřejmě povahy hloubavé a zádušné. Nyní seděli u stolu, jedli slané tyčinky a pili mavrud.

"Co říkáte panu Hazurovi?" zeptal se pan Holeš hlasem plným tragiky a vzápětí dodal: Ubít vlastní ženu kladivem, k tomu je třeba notná dávka špatnosti. Vlastně ji ubít čímkoli je hanebné. A nejen ženu! Ubít kohokoli je zruční. Jsme přece lidi a každý člověk je náš bližní. A nejbližším nám má být pochopitelně ten, s kým jsme vstoupili v posvátný svazek manželský! Což je možné zapomenout na chvíli mladistvé lásky, na první starosti manželské, na léta společného úsilí a lopotení! Je možno všechno to učinit takovým drastickým způsobem?"

"Copak ženská," řekl pan Murný a šibalsky zamrkal, "ta už to má za sebou a slyší toliko kůry andělské! Té je houby zle. Ale jeho, Hazuru, čeká postih! Tvrdý, leč spravedlivý trest. Patnáct let, ne-li dokonce špagát!"

"Je to docela bezcharakterní člověk," informoval manžele pan Holeš, "neboť se pokoušel vraždu zamaskovat, příslušníkům bezpečnosti tvrdil, že paní Hazurová uklouzla po kousku mýdla a padla hlavou na roh psacího stolu. Ovšem nepochodil a jeho lest byla odhalena. Přišli odborníci z kriminálky a prohlásili, že by nešťastnice musela upadnout asi sedmáctkrát za sebou. To se jim nezdálo, proč začali intenzivně hledat tupý předmět. Do deseti minut objevili kladivo v nočním stolku mezi rodinnými klenoty."

"Hazura je packal," mnil pan Murný, "břídil a zločinecký diletant. Utloukl ženu zřejmě v náhlém afektu a to se nedá promyšleně vraždit. Když chce člověk spáchat dokonalou vraždu, musí zapojit mozek na plné obrátky. Kdepak popadnout kladivo a praštit! To může udělat jen takový primitiv jako Hazura. Když něco dalekosáhlého dělám, tak to zvážím ze všech stran! To by bylo, aby to potom nevypadalo jako nešťastná náhoda!"

Paní Murná na něho překvapeně pohlédla, ale neřekla nic.

"Promyšlení není nic platné," tvrdil pan Holeš, "protože co zmůže i vzdělaný jedinec proti celé mašinérii! Moderní kriminalistika je, jak jsem slyšel, na samé hranici dokonalosti! Já jsem například sledoval kriminalistické případy v televizi a hned jsem si řekl, že je lépe pohybovat se v mezích zákona. Já, pane Murný, nemám zapotřebí utloukat ženu kladivem. To si radši čtu nebo pěstuju tulipány a nikdo na mne nemůže! Ale takový vrah rozhodně nemá na různých ustláno. Chytnou ho, i kdyby byl nevím jak geniální. Mají na to prášky, přístroje, filmy, zvětšovací skla a kdovíco ještě. Jo a taky detektory."

"Důmysl je nad detektory," mnil pan Murný. "Detektor je pomůcka, nemyslicí přístroj, ale člověk - to je něco jiného. Lidský důmysl, inteligence, kombinační schopnosti - to vše je nenahraditelné. Člověk je schopen zkonstruovat dokonalou vraždu a dokonalou vraždu nelze odhalit. Když si promyslím, naplánuju a nakonec skutečným vraždu, tak jim budou všechny ty serepetičky starou belu platný!"

"No, no!" řekla paní Murná nijak zvlášť důrazně. Rozhodně přitom nevypadala, že by svého titěru brala příliš vážně. Ale pan Holeš se neklidně vrtěl na židli a protestoval oběma rukama.

"Na všechno se přijde!" volal. "Nic nezůstane utajeno! V každém plánu se objeví nějaká chybička, každý zločinec se jednou zmýlí."

"Průměrný zločinec snad," připustil pan Murný. "Pokud budou vraždit Hazurové a jim podobní, bude kriminálka slavit úspěchy. Tak jako instalatér nemůže upéct dobré dalaňky a stokilová dáma vás neoslňuje při striptýzu, dokonalou vraždu nemůže uskutečnit průměrně nemyslicí člověk!"

"Chcete snad tvrdit," vybuchl pan Holeš, "že vy byste dovedl uniknout trestající spravedlnosti? Že byste dokázal provést dokonalou vraždu?"

"To bych řekl!" kasal se pan Murný.

"No, no," udělala znovu paní Murná a vypadalo to, že se začíná nudit. Vražednické choutky živě gestikulujícího manžela ji zřejmě neuchvacovaly.

"Tak ven s tím!" pokřikoval. "Když jste chytřejší než kriminálka s detektory, tak se pochlubte! Budu vás pozorně poslouchat a milostivá paní jistě rovněž."

"Ani ne," řekla milostivá paní a provokativně zívla.

Pan Murný si toho nevšímal a pohodlně se rozvalil na židli.

"Dejme tomu," deklamoval, "že bych začal jako ten packal Hazura. Dovedu si představit atraktivnější způsob vraždy, ale chci zůstat co nejbližší dané realitě. Zkrátka a dobře, praštil bych ženu kladivem. Ne sedmáctkrát, ale jednou. Rána by byla pochopitelně smrtelná, a aby byla, k tomu je důležitá znalost anatomie. Když udeřím, musí to mít stoprocentní úspěch. Rána musí, jak my zločinci říkáme sedět. Výhoda této v podstatě primitivní vraždy je v tom, že se odehrává beze svědků. A taky, že je přitom minimum hluku. Tak tedy pozor: až by klesla mrtvá k zemi, zbavil bych se kladiva. Topůrko bych spálil a zbytek bych hodil do řeky v místech, kde se předloni bagroval písek a je tam tudíž největší hloubka."

"No, no," řekla paní Murná. "Nakonec se tě ještě začnu bát!"

"Kladivo sem, kladivo tam," mávl rukou Holeš, "jsem bezúhonný, mírný a spravedlivý člověk bez zvláštních kombinačních schopností, ale vražedný nástroj do řeky bych dovedl hodit taky. Je dokonce pravděpodobné, že bych k tomuto řešení dospěl vlastními úvahami. Ale co dál? Co mrtvola vaší paní? Myslíte, že byste kriminálce namluvil nějakou nehoráznost? Jsem přesvědčen, že odborníci by bezpečně zjistili, že smrt nastala po úderu tupým předmětem. Vaše znalost anatomie by vám nepomohla ani v nejmenším!"

"Odborníci by nezjistili vůbec nic," usklíbl se spokojeně pan Murný. "Ne proto, že by byli špatnými odborníky, ale proto, že režii celého případu by neměli oni, nýbrž já. Dávejte pozor, přáteli, a oceníte mou genialitu! Jak jste si mohl povšimnout, opravuje se právě před naším domem silnice. V provozu jsou tři parní válce. Proč by žena nemohla lehkomyšlně vběhnout pod parní válec?"

"No, no," řekla paní Murná. "Nakonec se tě začnu bát!" "Moc pravděpodobně to nezní," mnil pan Holeš, "parní válec se neřítí fantastickou rychlostí a milostivá paní je známá jako rozvázná žena." "Kriminálka by byla v každém případě v koncích," triumfoval pan Murný. "Z manželky je jednou perfektní placka a žádný felčar na světě už nevyšetří, jakou smrtí vlastně sešla se světa. Vzniknou dohady, podezření, hypotézy, ale nakonec se všichni svorně shodnou, že to byla nešťastná náhoda. Takhle bych si počínal já na místě Hazury a jestli popřete, že jsem vymyslel dokonalou vraždu, tak nejste přítel naší rodiny!"

Druhý den volal k Murným rozřeseným hlasem pan Holeš. "Proboha, milostivá, je to pravda? Donesla se mi strašlivá zvěst a nemohu tomu uvěřit!"

"Bohužel," zaplakala do telefonu paní Murná. "Vůbec nechápu, jak se to mohlo stát! Jak se takový obezřetný a opatrný

člověk mohl dostat pod parní válec!"

OHNIVÝ KROCAN

Strašidla bývají různá. Známe trpaslíky i obry, bezhlavé mnichy, bílé paní, rytíře, ohnivé muže, rarachy, potvory propadající se do země nebo hříšníky, proměněné v rozličná zvířata. Mohli bychom ve výčtu pokračovat, ale soudím, že to není nutné. Spíše je na místě objasnit existenci ohnivého krocana, který se zjevoval ve mlýně nebo na přilehlé louce u Libomyšle na Hořovicku.

Ze vzteklého krocana jde hrůza vždycky, ale když tuče ohnivými křídly právě o půlnoci a klove kolem sebe zobákem, ze kterého šlehají plameny jako z dračí tlamy, to už je na pováženou. Kdo krocana viděl, byť jen z velké dálky, trásl se strachem několik dní a v noci mívával divoké sny. Ani se tomu nemůžeme příliš divit.

V Libomyšli neviděli tyhle půlnoční výtržnosti rádi. Starosta vyzýval ponocného, aby krocana podřízl, ale ponocný se oháněl tím, že louka patří k mlýnu a on že na cizí pozemek v nočních hodinách nikdy nevstoupí. Krocana se samozřejmě nebojí, ale nemůže porušit své zásady. Odmítl i obecní strážník a vyhlášený silák, jemuž nebylo zatěžko vyházet o posvícení celou hospodu ven.

Ohnivý krocán řádl dál podle libosti a v mlýně se obávali, že jedné noci zapálí hospodářské budovy. Netušili, že tím strašidelným ptákem je sám zesnulý mlynář, který zemřel právě o velikonocích.

To bylo tak: pan otec, jak se mlynáři říkalo, byl nesmírný žrout a téměř si nezadal s pohádkovým Otesánkem. Tátu a mámu sice nespokl, ale jinak před ním nic neobstálo. Klidně zbaštil na posezení celou husu a ještě si dal jako moučník pekáč makových buchet. Zapil to džbánem smetany a už se zase rozhlížel, kde by co zbodl. Jeho bezmezný žaludek se stal terčem posměchu, ale mnozí mlynářovy výkony obdivovali. Říkali, že by se měl zúčastnit nějaké velké soutěže žroutů a proslavit nepatrnou Libomyšl třeba i za hranicemi. K tomu se žravý mlynář nikdy neodhodlal.

Každý si ale jistě dovede představit, jak těžce pan otec snášel velkopáteční předvelikonoční půst. To byla pro něj učiněná pohroma. Ale pan farář byl přísný, rodina i chasa měla oči všude a dostat ke slušnému soustu bylo takřka nemožné. Mlynář z té hrůzy div nebrečel a hladu málem okousal vantroky.

Teď se zase blížily velikonoce a mlynář nebyl daleko zhroucení, pan farář z kazatelny pohovořil o významu postní doby. Mlynář se rozhodl k velice ohavnému činu. Na Zelený čtvrtek si zajel do Hořovic a koupil tam velkého krocana. V hospodě si ho nechal upéct a v pytli ho přepravil do svého mlýna. Schoval si ho do sklepa a tam pak po celý Velký pátek tajně debužiroval. Obrovského ptáka slupl jako malinu a to byl skutečně výkon mimořádný.

Jenomže potom se panu otci udělalo špatně. Chytil ho žlučnickový záchvat a přivolaný doktor nad ním jenom kroutil hlavou: "To jsem blázen," říkal, "jak je možné, že právě při půstu máte takové potíže? Nechci se vás dotknout, ale tohle vypadá, jako byste se přecpal!"

"Jak vás tohle mohlo napadnout?" vzdychal z postele mlynář. "Celý den jsem nevzal do úst! Ale co se děje v mých vnitřnostech, to si vůbec nedovedete představit. Jako by mě tam něco klovalo! To je učiněná hrůza! Klov! Klov! Klov!"

"Ty pocity budou zřejmě z hladu," usoudil doktor. "O velikonocích si dáte pěkně do nosu a bude zase všechno v nejlepším pořádku!"

Jenže nebylo. Mlynář se neuzdravil a ráno na Bílou sobotu vypustil duši, aniž se k něčemu přiznal.

Měl krásný pohřeb, všichni ho litovali a příběh mohl skončit. Neskončil. Mlynář neměl v hrobě klidu a začal se na louce před mlýnem zjevovat v nové podobě. Strašil a každý před ním zděšeně prchal.

Pouze jeden pacholek se odvážil vyjít ven a ohnat se po krocانovi klackem, ale to si dal! V tu ránu ležel na zádech a krocان ho kloval jako pomínutý. Ráno pacholka odvezli do špitálu s popáleninami třetího stupně.

Výtržnosti před mlýnem pokračovaly. Libomyšlský starosta, který už nevěděl, kudy kam, napsal okresnímu hejtmanovi do Hořovic. Aby jeho dopis neskončil v koši, prohlásil, že ohnivý krocان provolává na louce protistátní hesla a ostouzí císaře pána.

Tohle nemohl hejtman nechat bez povšimnutí. Nařídil odstřel nepohodlného ptáka a tak se k mlýnu vypravila celá četa ostrostřelců. Byla z toho mírná ostuda. Ostrostřelci stříleli celou noc, ale ohnivý krocان mezi jejich kulkami doslova tančil. Ani jednou nebyl zasažen. Když svítalo, krocان rozverně zakřičel, zapálil ostrostřelcům uniformy a zmizel neznámo kam.

Okresní hejtman se ocitl v tísní. Hleděl na popálené ostrostřelce a mumlal, že tohle není samo sebou. Také uvažoval o tom, že se dá přeložit na nějaký méně nebezpečný okres. Pak ale dostal nápad a šel se poradit s panem děkanem, s nímž hrával v hostinci karty.

"Důstojnosti," pravil, "tohle je malér, který nespadá do mé kompetence. Jsem strážce veřejného pořádku, ale nikdo mě nemůže donutit, abych bojoval s ďábelskými potvarami. Mí ostrostřelci vypadají jako topinky!"

"Ruka satanova je zde zcela patrná," připustil děkan, "ale nehodí se, abych nedodržel služební postup. S krocانem si musí poradit místní farář."

Ten příliš nadšen nebyl, ale co měl dělat? Litoval, že nemá nějakou nehořlavou sutanu, ale příkazu neodporoval.

"Dcero," pravil hospodyně, "připrav nějakou mast na spáleniny. Snad třezalku a také syrová vajíčka, zřejmě se vrátím v dezolátním stavu!"

Vydal se k mlýnu, pohovořil s jeho obyvateli a o půlnoci vykročil na louku. Téměř současně se tam snesl i ohnivý krocان.

Farář se spěšně pokřičoval. "Ptáku neblahý," oslovil ohnivé zjevení. "Proč rušíš klid nás, smrtelných hříšníků?"

Poněkud při tom couvl, neboť čekal, že se naň krocان vrhne. Ale nevrhl. Ohnivec zakvokál jako slepice a přicupital

farářovi k nohám. Plameny z něj nešlehaly, ale jen blikaly jako kostelní svíčky.

"Velebný pane," děl krocan lidským hlasem. "Jsem velice nešťastné strašidlo. Přežral jsem se na Velký pátek masem a teď zde musím celé noci plápolat. Připadám si jako šašek, ale co mohu dělat? Pokud mi vy, nebo jiný kněz nedá rozhrěšení, nebudu mít v hrobě klid až do konce světa!"

"Synu!" vyrazil ze sebe farář. "Je ti odpuštěno! Odleť s pokojem!"

Krocan vydal radostný skřek, zasyčel jako oheň politý vodou a v tu ránu zmizel. Navždy.

Upřímně řečeno, je to škoda. Alespoň z hlediska cizineckého ruchu. Ohnivý krocan by byl dnes znamenitá atrakce.

Nimrodi z devizové oblasti by si chodili do Libomyšle zastřílet a doma by pak pyšně kdekomu ukazovali utržené popáleniny. Jenomže to my už dnes nenapravíme. Mlynář byl vysvobozen a není naděje, že by se na strašidelnou louku ještě někdy vrátil.

PÁTÝ MANDEL PŘÍJEMNÝ PODZIM

KDEŽE JE NAIVNÍ DĚTSTVÍ

Snad vás to taky někdy napadne. Podíváte se na člověka, dejme tomu na lysého kmeta s neuspořádaným vousem, a žasnete, že tento životem poznamenaný jedinec býval také kdysi nemluvnětem nebo batoletem. Prostě se vám nechce tomuto nespornému faktu uvěřit.

Nebo si vezměme vdovu Babulovou! Typická žena od rány, před kterou se chvěje celá ulice, včetně řezníka Roubala, který šel o půlnoci sám na hřbitov. Nebožtík Babula mi vždycky připomínal uštvaného zajíce, ačkoliv měl mroží kníry ryšavé barvy a na každém z nich by unesl kropici konev. Zesnul na příušnice na samém počátku jeseně, ale mezi sousedy se špitalo, že už nevydržel týráni své ženy, která záhy po pohřbu náramně okřála a ještě ve smutku zpohlavkovala cizí dítě jedoucí na tříkolce. Vdova Babulová by se velice dobře uplatnila v boxerském ringu nebo při pacifikaci obzvláště agresivních lidožroutů. A přece prý to bývala dívenka, na níž bylo radost pohledět! S něžným úsměvem pásala beránky, v šatíčkách bílých jako padlý sníh recitovala verše na školní akademii, v růžovém kráčela k prvnímu přijímání a v bledě modrém byla představena zemskému inspektoru Kornoutovi. Byla ozdobou baletní školy Cecilie Hubené, pýřila se, kdykoliv měla potkat významnou osobnost, a ve vlasech mívala kytičku sněženek.

Jak se mohla vyvinout v dnešní štekavou a očima nenávisťně koulející vdovu Babulovou, je pro všechny pamětníky učiněnou záhadou. Ale takový je život, s tím už se asi musíme smířit. A když se nesmíme, vyjde to zřejmě nastejno. Často o podobných případech přemítám a přemítal jsem o nich i minulý čtvrtek odpoledne, když jsem krácel k domovu od městského soudu. Cítil jsem se tehdy náramně dobře a bylo taky proč. Když člověk zvítězí, je mu téměř vždycky báječně a já jsem svou bývalou ženu porazil na celé čáře. Za ta léta manželství mě zřejmě nepoznala do všech detailů a nyní podcenila mé schopnosti. Předpokládala, že vysoudí značnou část majetku a předpokládala špatně. Byla naivní a prostoduchá. Zvolila špatnou taktiku, měla špatného advokáta a na soud učinila velice nepěkný dojem. Působila jako chamtivá hysterka, která chce svého odpůrce za každou cenu zničit. Naproti tomu já jsem se stoprocentně vytáhl.

Choval jsem se jako neprávem napadený gentleman, který je za svou dobrotu nespravedlivě šikanován. No - a vyšlo mi to! To, co bývalá manželka vy soudila, nestálo vůbec za řeč.

Není tedy divu, že jsem byl v nádherné náladě. Mé schopnosti se zaskvěly tak, že jsem se musel chtít nechtě sám sobě obdivovat. Málo platné, jsem kabrňák! Tvrdý a snad i trochu bezohledný chlap! Drsník! Je to úžasné, jak jsem se pěkně vyvinul a rozvinul!

V dětství jsem totiž býval takové plaché a dobrosrdečné nedochůdce. Plakal jsem, když jsem šlápl štěněti na nožičku a s každým jsem se dělil o bonbóny. Kdekdo si o mě myslel, že to nikam nedotáhnu.

CHLAPÁK PEPA UJEČEK

Pan Josef Uječek nedávno oslavil sedmdesátku. Se vší pompou a v hostinci čtvrté cenové skupiny, jak se na starého mládence jeho pověsti sluší. Zavzpomínalo se na staré chlapácké doby a Pepa byl po delší době opět středem pozornosti. Však také bylo na co vzpomínat!

Před Pepou Uječkem prý neobstála jediná sukně a celý Lhotec s širokým okolím byl prošípován milostnými aférami a následnými násilnostmi jako málokteré městečko ve střední Evropě. Uječek řádl a nezřídka platil za své odvážné zálety. Jen málo manželů mělo pro Pepu pochopení. Sedlář Kudelásek ho shodil z mostu do řeky, drogistka Plavec ho zmydlil tyčí na stahování rolet, sklenář Titěrec ho pořežal diamantem a úskočný pokrývač Ijvl natáhl přes vozovku provaz, aby se Pepa jedoucí potmě na neosvětleném velocipedu přizabil, což se také stalo. To je jen nepatrný výčet úrazů, kterým se záletník nedokázal vyhnout a které provázely jeho dobrodružný život téměř po tři desetiletí.

Dnes je pochopitelně po všem. Josef Uječek, bývalý chlapák a vyhlášený svůdce, sedává v parku na lavičce, pokouje fajfku a klepe si popel na mimořádně vyvinuté břicho, které jakoby pověst nositele popíralo. Ale Pepa je na svou minulost hrdý. Ještě dnes vám ochotně a podrobně vyličí, kdy a komu nasadil parohy.

"Já už budu ležet na hřbitově bradou vzhůru," vykládá šťastně, "ale ve Lhotci na mne budou vzpomínat a dohadovat se, kolik tady a v okolí vlastně běhá mých dětí! To je hlavolam, který nikdo ne vyřeší!" A chlapák se usměje jako ten, kdo ví, že tvoří dějiny. Naposledy jsem vyhlášeného dobrodruha spatřil u řeky, kde jsem byl na procházce s doktorem

Bejvlem, zasloužilým lékařem v důchodu. Pepa seděl na pařezu, břicho mu přetévalo až k hladině a v ruce třímál prut s udicí. Zřejmě se pokoušel rybařit.

"No vida," poznamenal jsem. "Žáby už neberou; tak snad bude mít štěstí u ryb!"

Starý doktor se suše zasmál. "Vidím, že vás staré pověsti lhotecké zasáhly jako nějakého tuzemce," řekl, "ale měl byste je brát s rezervou."

Zaregistroval můj nechápavý pohled a pokračoval. Slastně bych o tom neměl mluvit, protože je to do jisté míry stále lékařské tajemství, ale vzhledem k vaší profesi... no, poslouchejte: tenhle vyhlášený Pepa Uječek byl mým pacientem už před padesáti lety. Potíže s děvčaty. Impotence. Chlapák od pohledu, ale byly tu nějaké nepřekonatelné zábrany, nebo co. Poslal jsem ho na odborné vyšetření, ale ani tam ho nedali dohromady. Nesl to velice těžce. No a pak začaly ty jeho slavné milostné aféry. Skládaly se vlastně vždycky z toho, že nějaký žárlivý manžel dostal anonymní dopis, v němž stálo, že jeho žena mu je nevěrná s Pepou Uječkem, načež došlo k střetu, ve kterém obyčejně viník přišel o pár zubů nebo byl jinak poškozen na zdraví. Ty anonymy psal ovšem sám Pepa. Strach, že se všichni dozvědí o jeho nedostatku mužnosti, ho inspiroval k tomu, že o sobě rozšířil pověsti přímo fantastické. Něčemu se věřilo, nad něčím se mávalo rukou, ale jak je vidět, mnoho z toho přetrvalo dodnes. Vy jste u nás koupil chalupu před sedmi lety a to už Pepa Uječek dávno nedivočel."

Zatvářil jsem se zklamaně, neboť přes svou profesi jsem normální člověk. Pěkná legenda je mi milejší než nanicovatá nebo dokonce trapná pravda. Přece jen si měl ten zatracený doktor nechat své lékařské tajemství pro sebe!

PŘÍLEŽITOSTNÝ REVMATIK

Snad se vám to bude zdát divné, ale opravdu velice nerad jezdím na služební cesty. Kolegové žasnou, kamarádi se diví. Služební cesta je v jejich představách Sodoma a Gomora. Jenže já nemám na nějaké extravagance ani pomyšlení.

Jsem, abych tak řekl, příležitostný revmatik. Jsou chvíle, kdy mě nesnesitelně dloube v levém koleně a pravém rameni. Je to něco, co snad ani nelze popsat. Naříkám, sténám, převaluji se v posteli a poté s hekáním belhám k nejbližšímu lékaři, abych na něm vyžebroval nějakou uklidňující injekci. Hrůza hrůzoucí!

Doma jsem celkem pašák. Ústřední topení, pravidelná strava a laskavý úsměv milující manželky dělají právě divy. O levém kolenu takřka nevím, na pravé rameno ani nevzpomenu. Dá se říci, že vedu šťastný spokojený život.

Jenže pak musím jet na služební cestu. Hotelový pokoj, guláš podivného původu a přirozená nervozita vykonají své. Záhy si uvědomím existenci levého kolena. Vzápětí se přidá pravé rameno. Zdá se, že to dloubání prostě nemohu přezít. Hekám a běduji. Krátce po půlnoci se vydám za lékařem, který se jmenuje Žluva.

Nějak mu nejsem sympatický. Sotva ho probudím, už na mne křičí: "To jste zase vy? Že já jsem vám posledně tu haxnu neuříz! Byl byste v invalidním důchodu a bolelo by vás nanejvýš to rameno! Ale to by mi bylo jedno, protože by vás už neposílali na služební cesty!"

"Pane doktore," úpím, "doma mi bylo do tance a teď jsem úplný mrzák. Jestli mi nedáte něco pro utišení bolesti, rozkoušu vám rohožku, nebo si něco udělám!"

"Jste rozmazlenec," zavrčí, "který si myslí, že lékaři trpí chronickou nespavostí! Kdykoliv jste u nás na služební cestě, přijdete mi to oznámit uprostřed noci! To byste to nevydržel až do rána?"

"Vy loučeno!" hekám, "jsem na pokraji sil tělesných i duševních. Každou chvíli se vám tady položím. Jestli mi nepomůžete..."

Pomůže, ale velice nerad. Považuje mě za dotěrného cizince, ačkoliv už jsem vlastně pravidelným návštěvníkem jeho obydlí. Nakonec mi přece jen píchne injekci, po které se mi poněkud uleví.

Dobelhám se zpět do hotelového pokoje a pokouším se usnout. Marně. Po nějaké chvíli se bolesti ozvou znovu.

Tentokrát už nemám sílu cokoli podniknout a tak až do rána trpím jako zvíře. Koušu polštář, osušky a dokonce i rukáv u pyžama.

Ráno jdu navštívit pobočný závod. Jsem bledý, zpocený a motám se tak, že mě všichni podezírají z účasti na nějakém flámu, nebo alespoň rozverném večírku. Nemám ani sílu to popřít.

Večer jsem opět doma. U manželky. Vypadám, jako bych prošel nějakou strašlivou bitvou. Vzdychám a prosím o špetku pochopení - marně.

"Takhle se vracíš ze služební cesty vždycky," dí manželka rozzlobeně, "a nemysli si, že ti naletím na nějaký příležitostný revmatismus! Buď aspoň chlap a přiznej se, že tě takhle zdevastovala nějaká vášnivá milenka!"

Už mi opravdu docházejí síly. Bude-li ještě chvíli naléhat, tak se jí přiznám!

NÁMĚT NA ROMÁN

Co se dalo dělat, navštívil mě pan Trkouš. Bydlí v naší ulici, má dobrou pověst, nepije ani nekouří, takže nebyl po ruce dost dobrý důvod ho vyhodit.

"Snad příliš neobtěžuji," pravil, "ale sleduji vaši tvorbu a napadlo mě, že máte nouzi o náměty. Naproti tomu já jsem prožil tak vzrušující život, že by rozhodně stál za literární zpracování. Myslím, že to je námět pro román!"

V té chvíli jsem pochopil, že vyprávění neuju. Nemýlil jsem se. Pan Trkouš se zhluboka nadechl a spustil: "Narodil jsem se před padesáti lety v chudé, leč poctivé rodině, matka se jmenovala Anna, otec Jaromír. Bydleli jsme v Benešově, později jsme se přestěhovali do Tábora. Měl jsem ještě mladší sestru, která se nyní jmenuje Pavoukova." Když jsem to nekomentoval, pokračoval zaníceným hlasem: "Dětství jsem měl šťastné, i když jsme nežili v nadbytku.

Prospíval jsem průměrně a dokončil se zdarem měšťanskou školu. Pak jsem se šel učit zámečnickem. Po vyučení jsem ale přišel na nápad stát se něčím na dráze. Od té doby jsem posunovačem."

"Zajímavé," řekl jsem.

"Vidíte!" zajásal. "Ale to není zdaleka všecko! Tohle by vydalo asi tak na prvních patnáct kapitol. Ve dvaceti letech jsem se zamiloval do Růženy Poplužákové. Její otec měl holičství a proti našemu sňatku nic nenamítal. Byl to hodný člověk, který si přivydělával stavěním kuželek. Jeho žena měla štítnou žlázu a dělala si starosti, abych nepil."

"Zbytečně," podotkl jsem.

"Ovšem," souhlasil, "ale tento úsek by mohl být nesmírně dramatický. Jistě by se dal rozvést do pěti až šesti kapitol. Ale to nejzajímavější přijde nakonec. Žili jsme s Růženkou střídavě a spořili jsme. Pak jsme si postavili malý domek se zahrádkou. Zde jsme vychovali dvě děti: Pavla a Zdeňku. Já jsem zůstal u dráhy, manželka má kantýnu. Není to obrovské?"

"Přímo senzační," řekl jsem.

"Když to všechno pěkně hodíte na papír," radoval se, "a dáte si na tom záležet, budou lidi vyvalovat oči! Kde by je napadlo, že jsem něco takového prožil! Kdekdo mě tady pokládá za obyčejného člověka, ale zdání klame. Jenom tu historii neodflákněte, ať si čtenáři počtou. Až budete mít pár kapitol, dáte mi to přečíst!"

Od té doby mě ustavičně upomínal o román na svůj námět a ujišťoval mě, že čtenářstvo bude jeho dramatický život hltat jako nejlepší lahůdku. Vyčítal mi, že jsem líný a nakonec ještě propasu svou největší životní šanci. Jestli se hodně rychle nerozhoupám k rozhodnému činu, zajde do televize, aby z jeho života udělali oblíbený seriál.

Ale jednoho dne se všechno změnilo. Pan Trkouš mě potkal a byl nápadný pobledlý. "Nic nepište," zasyčel, "protože všechno se pokazilo. Žena mi utekla s hajným Šavrdou. Pavel se v práci popral s mistrem a Zdeňka se musí vdávat. Takové věci do literatury nepatří. Když se ten můj život takhle zkazil, nemám zapotřebí to roztrubovat do světa!"

A zasmušile odcházel k svému rodinnému domku. Ani nevím, jestli mi v té chvíli nebylo líto čtenářů, kteří se tím pádem nedočkají vzrušujícího bestselleru.

ČTENÍ PRO BABIČKU

Babička ráda čte. Vzhledem k tomu, že nemá dobrý vztah k současné literatuře a zbytky Červené knihovny jsem nedávno vyměnil za pleny, otiskl jsem v populárním deníku tento jednoduchý inzerát.

KOUPÍM KNIHY zn. PRO BABIČKU

Doufal jsem, že majitelé brakové literatury zjihnou a potěší bábušku odloženými knihami. Za necelý týden jsem obdržel tyto dopisy:

Vážený pane!

Neráčil jste udati speciální zájmy Vaší ctěné babičky, a tak nevím, zdali by ji zajímaly knihy o otorinolarinologii. Můj zesnulý bratr byl známý otorinolarinolog, vědecký pracovník, přednosta otorinolarinologické kliniky, předseda otorinolarinologického sdružení v Cechách a na Moravě. Jako nejbližší příbuzný jsem zdědil 116 otorinolarinologických knih značné hodnoty. Jakkoli si jich velice vážím, nejsem otorinolarinologicky vzdělán a můj zájem o otorinolarinologii jest nehluboký. Proto bych všechny otorinolarinologické knihy rád prodal, popřípadě i vyměnil za knihy o polarografii. Má-li Vaše ctěná babička zájem o otorinolarinologii, napište mi laskavě na adresu: Michael Pudl, Zeměsuky, Adláskovo nám. 19

Ty starej lumpě!

Jak jsem přečet ten tvůj podařený inzerát, tak jsem věděl, kolik uhodilo. Já ti dám babičku! Skupuješ červenou a modrou knihovnu, abys mohl šmelit a mastit si kapsu! Dej si na mne bacha! Jestli mi polezeš do zelí, uvidíš, jak dopadneš! Neznámý přítel

Pane

i já jsem již několik let babičkou a jsem pyšná na své tři vnuky. Ve volných chvílích ráda čtu, avšak patrně ne onen druh literatury, o který máte zájem. Půjčuji si hodnotné knihy ve veřejné knihovně a totéž doporučuji i vaší babičce. Není přece nutné, abychom my, starší ženy, byly zaostalé a četly literární paskvily a pahodnoty. Jsem ochotna se s Vaší babičkou seznámit a vysvětlit jí své názory podrobněji. Terezie Uškrtová, učitelka v. v., samota Žluté maso, obec Nynšprt

Milý pane!

Jako skauti-junáci děláme dobré skutky a staráme se o staré lidi. Nepodařilo se nám sehnat knihy pro Vaši babičku, ale jsme ochotni ji navštívit a potěšit ji písní. Máme nacvičenou trojhlasně píseň "Stály báby u silnice, divily se převelice." Za tuto kulturní činnost nic nežádáme, pouze úhradu jízdného a potvrzení o dobrém skutku. Buď připraven! Bobří, Vydří, Jaguáři a Rysové z oddílu v Klempři-Žilavsi

Vážený pane!

Zajisté obdržíte mnoho knih pro Vaši milou babičku. Jelikož jsem sama zcela nemajetná babička, která sobě literaturu

zakoupiti nemůže, neb důchod jest malý a syn to dotáhl na alkoholika, prosím Vás a babičku, jestli by mi některé ze zmíněných knih po přečtení nepůjčila.

Předem uctivě děkuji. Magdalena Sůvidlová, Tichá Skalice, Na Vidrholci 17

Ctěný pane!

Jsem vdovec a můj důchod činí 780 Kčs měsíčně. Krom toho pletu košťata a chovám činčily. Jsem čistotný a přičinlivý. Do svého rodného domku se zahrádkou hledám inteligentní a šetrlou ženu, jakou jest Vaše paní babička. Z tohoto důvodu prosím o laskavé seznámení. Cyril Kšác, Dolní Muk č. 229

Což je prozatím všecko. A babička, která ráda čte, denně se naléhavě ptá, kdy už dostane ty knihy.
KOFRDOVÉ

Buch! Buch! Buch!

Žádná odezva.

Poštovní doručovatel Kofrda Jindřich zbrunátněl. Takové jednání mu bylo proti mysli.

"Kofrdo Václave," zvolal, "otevři! Vím, že jsi doma! Zaplať sružené inkaso, je to tvoje povinnost!"

Odpovědi se nedočká

"Kofrdo Václave," zahřímá, "nedělej mi z toho galimatyáš! Jestli okamžitě neotevřeš, vykopnu ti z moci úřední dveře!"

"To bych se na to podíval!" ozval se konečně Kofrda Václav. "Něco takového si nemůže dovolit ani hlavní poštovník, natožpak ty! Posadili ti na kebuli placatou čepici a už roupama nevíš, čím seš!"

"Vidíš, že jsi doma!" zajásal Kofrda Jindřich. "Prozradil ses a teď pěkně otevřeš!"

"Tůdle!" zněla odpověď. "Jsem nakažlivě nemocnej."

"Co ti je?"

"Po tom je ti houbes!"

"Nevykrucuj se a otevři!"

"Nemám peníze!"

"Jak to, že ne?"

"Včera mě jeden gauner obehral v kartách!"

"Kdo je u tebe gauner?"

"To nebudu komentovat. Prostě jsem dutej!"

"Odpojíme ti proud!"

"Na to seš krátký! Až budu mít, zaplatím!"

"Nebudu k tobě chodit desetkrát!"

"Tak mi půjč prachy! Ses můj brácha a navíc jsi mě včera stáhl z kůže!"

"Dobrá, půjčím ti. Ale napišeš mi úpis!"

"Od vlastního bratra chceš úpis?"

"Jo. Jinak bych ty peníze neviděl."

"A co chceš dělat s úpisem? To bys, kryso, žaloval vlastního bratra?"

"To jsem neřek."

"Tak žádný úpis nepotřebuješ. A běž už o dům dál, tady zacláníš moc dlouho!"

"Takhle bych přišel na mizinu! Před chvílí jsem půjčil Kofrdovi Josefovi!"

"Však je to tvůj rodný bratr. A potom: Když jsi půjčil Josefovi, proč bys dělal fóry u mne? To by byla divná spravedlnost!"

Kofrda Jindřich vzdychl. "Tak já ti bratrsky vypomůžu," kapituloval, "ale ať se s těma prachama někdy shledám!"

"Máš moc řeči. Ta tvá podezřívavost se mi nelíbí!"

Kofrda Jindřich mávl rukou a jen s nevelkou dávkou optimismu v pohledu pokračoval v pochůzce. Zastavil se před dvěma přízemního domku a zabušil na ně.

"Kofrdo Matěji!" zaúpěl vzápětí. "Nezapírej se! Tys byl přece vždycky útlocitnej a dokonce jsi chtěl jít studovat na faráře! Tak mi přece neodmítneš zaplatit sružené inkaso! Kofrdo Matěji, dokaž všem těm banditům, že aspoň ty jsi charakter!"

KDYŽ JE DĚDA NA TVAROHU

Pracující důchodce a můj tchán Josef Plamandr jedl tvaroh. Od té doby, co je na tvarohu, tváří se kysele, loupe po nás očima a kritizuje poměry v rodině.

"Všechno prožerete!" tvrdí neúprosně, "a nejste hospodáři! Neudržíte korunu a nic nemáte! Kdekdo si pomůže, akorát na vás je neutěšený pohled! Kam to takhle povede, to namouduši nevím!"

Strčí do úst lžici nakyslé poživatiny, zasmuší se a okázale obrátí oči v sloup: "Kdybyste se aspoň snažili!" huhlá, "ale to ne! V tomhle domě není žádná hospodárnost a nic se neplánuje! Mít za rukou peníze, to je pro vás neznámá věc! Na něco šetřit? K smíchu! Co se vydělá, to se zbaští, i kdyby členové rodiny měli puknout! Dcera je jako bečka a tebe by mohli pomalu ukazovat ve varieté! Sejdou se vám dva pěkný platy a řekni mi, co za ně pořídíte?"

"Nic," uznal jsem.

"Správně," zamlaskal popuzeně. "Nic! A to je podle tebe v pořádku? Žít uprostřed vědecko-technické revoluce a z

ruky do huby a kde nic, tu nic? Nemohli byste mít auták?"

"Po tom neprahne," řekl jsem. "Nejsme technické typy a určitě bychom se někde potloukli!"

"No jo," zlobil se děda, "a chatu mít nemůžete, protože byste si při údržbě mohli štětcem vypíchnout oko! Tak si radši nacpete nácka! Tuze pěkný ideály, jen co je pravda!"

Nekomentoval jsem to, protože na tom něco je. V naší rodině se jí chutně, vydatně a kaloricky!

"Nejhorší je," pokračoval tchán, "že jste pořád na mizině! Zrovna včera Jituš povídala: "Táto, mrskní po mně stokorunou, beztak to nemáš za co utratit! Potřebuješ akorát na ten tvaroh a sem tam na biograf! Takovou mám, prosím, dceru! Dělá si šoufky z mejh neduhů a potřebovala by mít příjmy královny ze Sáby!"

"No, vždyť vy se nás moc nenapodporujete!" utrousil jsem, "každou stovku omelete, jako by to byl majlant!"

"Protože to je, jako když ji hodím do studně!" vyskakoval. "Hospodyně každou korunu dvakrát obrátí, ale Jituna jí utrhne drápky jedna dvě! Jak to tak vypadá, nejspíš vás úplně vydědím! Koupím si obraz od Mánesa nebo od Alše a po smrti ho odkážu Národní galerii. Tam si ho budou vážit a nikdo ho neprožere!"

"No," usmál jsem se, "a víc nám toho asi neuděláte! Když se to vezme kolem a kolem, tak jste za ta léta usilovné práce taky mnoho nepořídil. O autu a chatě se vám vždycky akorát zdálo!"

"To jo," připustil, "protože mi od samého začátku bylo jasné, že by majetek přišel do nepovolaných rukou, který by si ho nedovedli vážit! Já vás měl, milánkové, přečtený už dávno! Byl jsem, zaplať pámbu, dobřej psycholog a vždycky jsem věděl, co ve vás vězí! Že jste rozhazovačný nehospodáři, kterejm je hřích něco dát!"

Pak se tchán téměř slastně usmál a pravil: "Měl jsem zkrátka rozum! Věděl jsem, co a jak, a dokud jsem ještě nebyl na tvarohu, tak jsem radši všechno prožral!"

CO S CHUDOU HOLKOU

Starý, šedivý pán, který psával pod pseudonymy Zorka Čahounova a Lydie Vožňáková, má období své literární slávy dávno za sebou. Věnoval mi dva svazky Červené knihovny s vlastnoručním podpisem a konstatoval, že jeho svět se zhroutil v sutiny.

"Ale proč byste to nemohl zkusit v nových podmínkách?" zeptal jsem se, "píší se detektivky, díváme se na westerny, tak proč by nemohl vyjít divčí nebo ženský román?"

"Jste naivní chlapec," usmál se smutně. "Detektivky se psát mohou, protože změna společenské struktury je nemůže ohrozit. Někdo někoho zavraždí a kapitalistický detektiv nebo socialistická bezpečnost po něm pátrá, až ho vypátrá. Major nebo kapitán může být stejně přitažlivý jako komisař Maigret. Ale co je základem řádného románu pro paní a dívky? Dobrá partie! Atraktivní, bohatý a oslňující ženich!"

"No a?"

"Dobré partie už něj sou," řekl rezignovaně starý pán, "o oslňujících ženiších už vůbec nemluvíme! Dříve mohla chudá, leč poctivá dívka volit mezi bohatým průmyslníkem a finančním magnátem. Když měla trochu štěstí, ulovila mladého feudála, měla-li smůlu, spokojila se s vlasteneckým statkářem nebo mlynářem. Ale co dneska? Chudé dívky nevymřely, leč jejich mohovitě protějšky naprosto. Pokoušel jsem se nahradit továrníka ředitelem nebo vedoucím cechu. Ale to je bída, milý příteli! Chudá, leč poctivá dívka by se za takovou partii pěkně poděkovala! Průmyslník měl čtyři vily, lesní zámček, stáj ušlechtilých plnokrevníků, vlastní letadlo a jachtu, zatímco vedoucí za tři tisíce plus prémie poletuje z porady na poradu. Můj průmyslník Benda vozil slečny mercedesem z loveckého zámčku přímo do Splitu nebo na Riviéru, zatímco ředitel Šouhal, kterého jsem studoval, vlastní zřuřovanou chatu na Brdech. Podezdívka z dlažebních kostek, střecha z vlnitého eternitu! Copak uzavření sňatku s takovým člověkem je happyend?"

"Vaše chudé hrdinky jsou příliš náročné," podotkl jsem.

"Cožpak by se nemohly trochu uskrovnit?"

"Vyloučeno!" pravil starý pán. "V dívčím románu má chudá holka udělat štěstí, jinak je to hodnotná literatura, a do těch výšin jsem jaktživ nesměřoval. Dupal jsem nad možnostmi, které skýtá dnešek, hodně dlouho, ale je mi jasné, že se neprosadím. Jednu chvíli se mi zdálo, že bych mohl pochodit na venkově, ale posléze jsem zamítl i to. Když můj hrabě pozval vychovatelku Marii na projížďku koňmo a ukazoval jí své panství s lesy a rybníky, to bylo něco! Každá žena, která můj románek četla, chápala, že ta dívka vkročila rovnýma nohama do nebe! A jak má udělat štěstí dneska? Má si vzít předsedu JZD, který místo šampaňského a tokajského vína pije kyselou desítku a klidně si poručí v zaplivané hospodě zavináče nebo olomoucké syrečky? Mám ji vrhnout do náruče ředitele státního statku, jež běhá po katastru v holínkách a v jednom kuse se stará o výnosy obilovin? Kdepak, příteli, dneska si s chudou holkou neporadíte! Ať jí přihrajete tomu nebo onomu, vždycky to vypadá spíš jako rána osudu, než jako životní štěstí a úspěch! Bez toho je divčí románek nemyslitelný a na tragédie nejsem!"

"To víte," řekl jsem, "dnes máme rovnoprávnost..."

"Chudá, leč poctivá dívka nemůže být nikdy rovnoprávná. ^ hájil svou hrdinku. "A já nikdy neklesnu tak hluboko, abych ji vrhnul do náruče hajného nebo zvěrolékaře!"

"Ten zvěrolékař by mohl vyhrát 300 000 Kčs ve sportce," pokoušel jsem se radit.

"Tři sta tisíc nejsou pro chudou, leč poctivou dívku žádné peníze!" mávl opovržlivě rukou. "a pro tento mizerný pakatel nepověším té chudince na krk někoho, kdo celý život pára kozy! Tři sta tisíc, milý příteli, dostával můj zhýralý a posléze polepšený baronet jako týdenní kapesné!"

Pak se trochu zarazil. "Když už jsme u těch peněz," zamumlal, "mohl byste mi do úterka půjčit padesát korun!"

ŠTAFLE

Když jsem panu Hašťabovi půjčoval štafle, netušil jsem, že se blíží pohroma. O něco později se pan Hašťaba zřítíl z mých štaflí, při čemž zlomil dvě příčky a po jedné ruce a noze.

Sotva ho pustili z nemocnice, dobelhal se ke mně a pravil: "Teď se podívejte, jak jste mě zřídil! Vaší vinou je ze mne troska!"

"Ještě mi vyčítejte mou dobročinnost!" zvolal jsem. "Lajte mi za to, že jsem se nad vámi smíloval a s nevšední ochotou vám zapůjčil svůj majetek!"

"Vaše ochota a dobročinnost se rovnají promyšlenému atentátu!" soptil Hašťaba, "žádal jsem vás o štafle dřevěné a vy jste mi půjčil perníkové! Jen jsem na ně stoupl, už praskaly příčky!"

"Mé štafle byly zhotoveny pro normální lidi," vysvětloval jsem, "a nikoliv pro obézní nemotorné baňousy! Vy, jak na vás koukám, byste potřeboval štafle z nerezavějící oceli!"

"Teď nejde o mé rozměry," pravil, "ale o výši bolestného. Buď se rozumně dohodneme, nebo to poženu vejš!"

"Není o čem se dohadovat," odušil jsem, "leďa o tom, kdy mi koupíte nové štafle! Kdyby mi měl každý všechno zničit, to bych daleko nedošel!"

"Zřejmě jste toho názoru, že drzé čelo je lepší než poplušní dvůr!" odhadl mě, "ale tahle taktika vám nevyjde! Na mne si s ní nepřijdete a platit budete jako mourovatej! Chápete vůbec při své chabé inteligenci, že jsem se mohl nakrásně zabít?"

"Nechte laskavě na pokoji mou inteligenci," poradil jsem mu, "to je věc, kterou vy těžko můžete posuzovat!"

"V každém případě je pro vás typické," křičel, "že vidíte svoje zatracené štafle a nevidíte těžce zraněného člověka, který jedva belhá."

"Jedva belhá, ale už otravuje," děl jsem. "Vážený pane, já jsem vám své štafle nevnucoval! Vy sám jste za mnou přišel a div jste přede mnou neklekl, abych vám je půjčil! Chtěl jste si vybilít sklep, tuším."

"A vybilil jsem ho?" otázal se a vzápětí si odpověděl. "Nevybilil! Dvě končetiny jsem si zlomil, páteř si narazil a nervově se dočista zhroutil. Doktorům jsem nacpal do kapes bůhvíkolik stovek a teď abych si ještě zjednal řemesníka! A to všechno proto, že nejste tak seriózní, abyste půjčoval kvalitní štafle!"

"Nejsem půjčovna štaflí," bránil jsem se, "a když někomu něco půjčím, tedy pouze z čistého srdce. Jenomže jsou lidé, kteří si toho nedovedou vážit!"

"Čeho si mám vážit?" řval na mne, "toho, že ze mne bude mrzák? Toho, že budu mít nadosmrtní strach z věj šek? Toho, že mi manželka, mezi tím, co mě doktoři dávali dohromady, zahrnula s dentistou Kadlušákem? Vy jste mě, pane, úplně zničil. To je jako kdybyste mi půjčil odjištěnej handgranát!"

"Pane," řekl jsem, "není mojí vinou, že jste motovidlo, které se při první příležitosti zřítí ze štaflí. Neříkám, že moje štafle jsou nějaký výstavní kousek, ale sklepů na nich vybilím, kolik budete chtít!"

"Mně by úplně stačil jeden," prohlásil, "a vás bych strašně rád viděl, jak byste se na tom vašem zatraceným vercajku pohyboval!"

"Rád vám to předvedu," honosil jsem se. "Koukejte, jen co si převléknu kalhoty!"

Hodil jsem se do pracovního a sebevědomě jsem kráčel vedle belhajícího Hašťaby do sklepa. A těšil jsem se přitom, proč si to nepřiznat, jak mu zase jednou pořádně vytřu zrak.

"Tak, a teď se dívejte," řekl jsem posměšně, "jak si počíná na štaflích opravdový řemeslník! Taková věc chce fortel a nemůže se do ní pustit každý nedouk!"

Po těch slovech jsem namočil štětku do vápna a počal jsem bít strop. V tom okamžiku praskla u štaflí příčka. A vzápětí druhá. Dál nic nevím, probral jsem se až v nemocnici. Zlomená noha, zlomená ruka, odražená žebra a sebevědomí nadranc.

No ale už jsem z nejhoršího venku a začínám jakžtakž belhat. Právě se chystám navštívit soudce Hašťabu, abych na něm tvrdě vymáhal bolestné.

JO JO

Sedíme u táboráku a přivoláváme mládí. Vzpomínáme na staré, zašlé časy, kdy romantika nebyla pouhé prázdné slovo. Instalátér Vakous se jemně dotýká prsty strun staré kytary a slyší v tom dusot mustangů na prérii.

"Jo jo," řekne a všichni mu rozumíme. "Pamatujete na ten přecpaný sázavský Pacifik? To už se nevrátí!"

Vakous jezdí na chatu saabem a přestože přibral na váze dobrých padesát kilogramů, na stísněné prostory si nemůže stěžovat. Vozí s sebou pouze vdovu Pudlovou, které jsme před mnoha desetiletími říkali Buclatá Maud. Vzala si Pudla Jaromíra, zvaného Rumajzl, ale ten zahynul pod lavinou. Sesypaly se na něj krabice margarinu a on se s tím psychicky nevyrovnal. Naštěstí pro Vakouse.

"Jo, jo," vzdychne uzenář Poštolka a je to víc, než kdyby nám vykládal celé romány. Všichni tady víme svoje. Poštolka jezdíval do otlučeného srubu na starém bicyklu a jednou nezvládl řízení, takže vjel přímo do včelího úlu poštmistra Vokáčka. Dva dny neviděl na oči a když šel do lednice pro zadní hovězí, musela mu manželka říkat "samá voda" nebo "přihořívá". Poštolka býval prominentem osady, poněvadž nosil k posvátnému ohni vuřty, za což jsme mu odpouštěli, že krákal melancholické songy neuvěřitelně falešným hlasem.

"Jo jo," zaúpěl sentimentálním tenorem automechanik Dartl, který měl nyní, spolu s Poštolkou, nejluxusnější chatu v širém okolí. Jeho oči bloudily a těkaly po vrcholcích stromů, jako by tam hledaly překrásné doby, kdy mu dala košem sličná prodavačka Rosita a on se kvůli tomu pokusil utopit v potoce, v němž bylo toho roku osmnáct centimetrů vody.

Ta Rosita potom příšerně ztloustla, tloukla hodináře Bezradu a posléze se propracovala na vedoucí sběrný starého papíru.

"Jo jo," řekl jsem já a měl jsem k tomu právě tak dobrý důvod jako ostatní. Protože: kde jsou ty časy, kdy mi pod stanem nasydly ledviny tak, že nade mnou lékař MUDr. Voblíba starostlivě pokyvoval hlavou? Nebo když mě plešatý revizor jízdenek honil kolem nábreží, jelikož jsem cestoval sázavským pamíkem načerno! Dá se něco takového ještě prožít?

Táborák dohořival a my, čtyři sentimentální dědci, jsme museli pomýšlet na rozchod. Nasbírali jsme toho večera příliš málo dřeva, protože naše rozměry kolem pasu vylučují, abychom se často ohýbali. No, co se dá dělat. Každý máme svou chatu, kde je pohodlí a nikomu tam nic neschází. Až na to, že už tu není romantika a legrace, jako bývala před lety. Často přemítám, čím to asi bude, že se ty rajske doby tak pokazily a pořád na to nemohu přijít. A ostatní zřejmě také ne. Tak jsme si řekli ještě jednou "jo jo", pokývali šedivějícími hlavami a rozešli se do měkkých, zdravotně nezávadných postelí.

PYGMEJSKÁ DÍVKA

Snad celá desetiletí mi Marie vyčítala, že nechávám na půdě hnít Pygmejskou dívku. Pygmejská dívka je loď, na které jsme kdysi sjeli Malši se Stropnicí a Nežárkou, Lužnici, Otavu s Volyňkou i Blanici, Vltavu, Berounku, Sázavu a vůbec kdejakou strouhu, ve které byla špetka vody. Nejméně pětkrát za sezonu jsme se pokoušeli Pygmejskou dívku se slevou prodat nebo alespoň za něco rozumného vyměnit. Nepodařilo se, a tak nám zůstala.

V počátcích našeho šťastného manželství jsme se snažili občas vyplout, ale comeback způsobil spíše trapně. Zejména já jsem se rozšiřoval, mohutněl a košatěl, takže další vodáctví nepřicházelo do úvahy. Na plynoucí řeku jsem nostalgicky zíral z břehu a jen zcela výjimečně jsem vyrazil na Vltavu jako účtyhodný mastňák z pamíku. To jsem sedával blíže kapitánského můstku a ládoval se kotletami.

Pygmejská dívka putovala na půdu a vzpomínala na doby zašlé slávy. Doufal jsem, že ji zdědí děti, ale nevyvedly se. Jsou z nich suchozemští červové, vytloukající diskotéky. I kdyby se jim prý zachtělo na vodu, daly by přednost loďce laminátové, protože je bezpečnější. Což je pochopitelně nesmysl. Tak jsme občas zakopli na půdě o kus svého mládí.

"Jsme jako ve vetešnictví," říkala Marie, "půda je plná haraburdí, které by každý rozumný člověk vyhodil. Podívej, co ta zatracená loď zabírá místa! Není tu kvůli ní k hnutí!"

"Huňáček má na půdě totem," zadekloval jsem, "a ten je ještě větší! Vyřezával ho jeho otec, který v Hercegovině přišel o nohu. My jsme pod posvátným totemem zapalovali posvátné táboráky a pěli posvátné písně jako "Stály báby u silnice, divily se pře velice." Pokud máš dobrou paměť, tak víš, že jsme se při druhé sloce této krásné písně poprvé políbili.

"Při třetí," opravila mě. "Ale to, že je Huňáček sentimentální cvok, neznamena, že ho musíme následovat. On přece byl vždycky pozer. Schovává si každé husí brko, které nosíval v čelence, a vypravuje o tom vnukům. Podle mne je to nedůstojné a směšné. Kdybych řekla babám v samoobsluze, že na půdě přechováváme loď, jako bychom čekali na novou potopu světa, tak bych byla všem pro legraci!"

Pygmejská dívka jí ležela v žaludku a spíjala jí tak dlouho, až jsem její argumenty, i když s bolestí v srdci, posléze uznal. Připravil jsem si pilu a sekýru. Pak jsem chtěl jít pro pomoc k sousedovi.

"Kam jdeš?" vybafla na mne Marie. "Zase s Huňáčkem na pivo?"

"Huňáčka ti přivedu do stavení," řekl jsem. "Sneseme loď dolů na dvůr a tam ji roztípí. Za chvíli z ní bude hromada třísek."

"Cože?" vyjekla. "Ty chceš roztípat Pygmejskou dívku?" Žasl jsem, jak upřímně se zděsila.

"Na půdě překáží," pokrčil jsem rameny, "a kdo ví, jestli už se do ní nedaly myši!"

Hleděla na mne s krajním opovržením.

"Vždycky jsem věděla, že jsi cynik bez kusu srdce," ocenila mě, "ale teď jsi tomu nasadil korunu! Chtěl bys roztípat Pygmejskou dívku! Cožpak si nevzpomínáš, jak jsme s ní dojeli málem k pramenům Vltavy? Jak jsme se topili u Kořenska a za Pískem lovili škeble v naději, že v nich najdeme perly? Nevzpomínáš si na rýžování zlata, sbírání vltavínů a rdoušení cizích slepic? Na všechno to krásné, co jsme při tom užíli? Zničit Pygmejskou dívku by byl stejný zločin jako spálit Huňáčkův posvátný totem! Jenomže Huňáček by takovou hanebnost nikdy nespáchal, zatímco ty jsi schopen všeho! Ale to ti říkám: Pygmejské dívky se ani nedotkneš a na půdu půjdeš jedině přes mou mrtvolu!"

Uznal jsem její argumenty a dal se přesvědčit. Ještě chvíli jsem poslouchal, jak běduje nad mou nečitelností, a pak jsem šel s Huňáčkem na pivo.

LEPŠÍ VDOVCI

Hráli jsme s Doušovcem šachy.

"Poslyšte," povídá Doušovec, "nebylo by na čase začít nový život? Vy jste vdovec, já jsem vdovec, mládí prchlo do dále - co budeme dělat?"

"Taky jsem nad tím uvažoval, pane Doušovec," zachmuřil jsem se, "a říkal jsem si, že by vdova bez závazku docela bodla. Ale na druhé straně se člověk zase nechce napálit. Vdova je třeba bez závazku, ale má zně tě něčím na to tata! Pročetl jsem tisíce inzerátů, aniž bych se odhodlal k rozhodnému kroku!"

"I já čtu inzeráty," přiznal se Doušovec, "a často se nad nimi zamýšlím. Nejdu po mamonu, ale po charakteru. Vdovy s

domkem a autem mě nezajímají. Bůhví, jak k majetku přišly a nakonec třeba manžela utýraly k smrti!"

"Utýrat chotě může i žena zcela nemajetná," prohlásil jsem. "Od paní Kordušákové by nechytla sirka a se svým druhem zacházela jako s onucí!"

"Svatá pravda," přikývl Doušovec, "proto veškeré obyčejné vdovy škrtám! Teprve když si přečtu inzerát: Lepší vdova hledá inteligentní a vzdělaný protějšek, začnu uvažovat o možném seznámení."

"Jenomže výraz "lepší vdova" je značně nekonkrétní," namítl jsem, "nevím, co si pod ním mám představit!"

"Správně," přikývl Doušovec. "A proto preferuji zcela jasné nabídky, nezahalené do mlhavých pojmů. Vdova po lékaři hledá přítele. Vdova po inženýrovi by se ráda seznámila. Vdova po učiteli touží. Vdova po statistikovi čeká. To už je přece něco docela jiného!"

"Je," připustil jsem. "Ale já bych se na to nenachytil. Lékař mohl mít docela klidně megeru, která po něm házela hrnce. Inženýr se oženil pro peníze s ošklivou ženou svého zaměstnavatele. Učitel si vzal z pedagogických důvodů nemravnou dívku pochybné pověsti. Stavitel žil ze soucitu s alkoholičkou, která navíc trpí kleptománií. Kdepak, vážený pane, vdova po někom pro mne není žádná záruka!"

"Neberte mi iluze," chmuřil se Doušovec. "Jste takový skeptik, s jakým jsem se dosud nikdy nesetkal!"

"Člověk, který se chce oženit, nesmí mít iluze!" poučil jsem ho. "Pro mne za mne si vezměte vdovu po lékaři a ve zdraví si prožijte nový očištěc! Já na tuhle návnadu neskočím!"

"Tak co chcete dělat?" vykulil oči Doušovec. "Máte vůbec nějaké konstruktivní řešení?"

"Ovšem!" přikývl jsem. "Pro mne jsou ženské inzeráty pouze studijním materiálem. Až se rozhodnu s konečnou platností do toho praštit, až dojdou k přesvědčení, že je to nezbytně nutné, nezaváhám a podám si inzerát sám!"

"Na tom něco je," zamumlal Doušovec, "ale jak bych ten inzerát měl stylizovat! Musí být přece přitažlivý pro vzdělané ženy z řádných rodin! Asi bych napsal: Lepší vdovec po cirkusové tanečnici..."

"Tu cirkusovou tanečnici bych tam nedával," přerušil jsem ho, "lepší vdovy by se mohly domnívat, že bazírujete na ženě z manéže. Rozumnější by bylo napsat: Lepší vdovec po umělkyni..."

"Výborně!" zajásal. "A co napíšete vy?"

"Moje žena v útlém mládí prodávala sirky," řekl jsem, "ale potom dlouhá léta nedělala nic, proto napíši: Lepší vdovec po ženě v domácnosti hledá sympatický a vzdělaný protějšek."

Uznale pokýval hlavou. "Vy se vyznáte v tlačeni, příteli! Na to vám přijde nejméně dvě stě odpovědí. Mně se ovšem zdá, že bych měl poznamenat, že jsem lepší vdovec po umělkyni s rodinným domkem."

To byla naše poslední šachová partie.

Od té doby se scházíme výhradně proto, abychom si navzájem předčítali tklivé dopisy od lepších vdov.

TVRDOHLAVÝ KMET ČRHOLA

Dědeček maluje již šedesát let obrazy. Oleje, pastely, akvarely, dělá lepty a kdovíco ještě. Pochopitelně ve volném čase, neboť jinak hlídá vodovodní trubky. A předtím dělal pojišťovák. Ale to s jeho uměleckou tvorbou vůbec nesouvisí. Jisté je, že až dědeček na věky usne, nezdědíme po něm nic než několik stovek obrazů. Olejů, pastelů, akvarelů, leptů a kdovíčeho ještě. Snad to má úroveň, ale možná taky ne. Mrzuté je, že neznámého malíře, který se jmenuje Črhola, těžko zpeněžíme.

Naštěstí mám chytrého syna Lojzu. "Črhola je neprodejný," připustil, "ale kde je psáno, že musíme prodávat Črholu? Podívejte se: Josef Mánes byl veliký malíř. Jeho bratr o něco menší. Strýc Václav ještě menší. A pak tu byli další Mánesové, kteří rovněž malovali. Po jejich smrti se všechno snadno prodalo, protože Mánes je Mánes, i když to není zrovna Josef. Lidem imponuje značka a z toho musíme vyjít."

"Mám dojem, že ti nerozumím," řekl jsem.

"S těmi Mánesy se možná svezl nějaký Mánes," pokračoval syn, "který třeba ani nebyl z příbuzenstva. A kdoví, jestli dovedl malovat. Proto je třeba vyjít z lidské mentality. Dědečka zkrátka přejmenujeme."

"Co je to za nápad!" vykřikl jsem. "Žádné podvody podporovat nebudu!"

"Proč podvody?" žasl syn. "Naše zákony dovolují, aby občan změnil jméno. Není důvod, proč by majitel pitvorného příjmení Črhola nemohl přijmout nové jméno, kupříkladu Švabinský, Zrzavý nebo Spála. Budeme-li mít doma tisíce Spálu, tak je to úplný majetek! Samozřejmě nemůžeme vydávat dědečka za národního umělce, ale proč by se nemohlo tradovat, že je to někdo z příbuzenstva? Někdo sice méně úspěšný, ale nicméně také hodnotný? Spousta lidí, kteří nemají bůhvíkolik tisíc na olej od Spály, rádi koupí dílo synovcovo za pár stovek! Uvidíte, že po dědečkově smrti bude z naší rodiny prosperující podnik s uměleckými díly!"

Když jsme se nad Lojzíkovým návrhem zamysleli, uznali jsme, že má něco do sebe. Jenomže jsme nepočítali s dědečkovou tvrdohlavostí. Zní to neuvěřitelně, ale nechtěl se dát přejmenovat, ani když mu žena slíbila k obědu zajíce na černo.

"Črhola jsem a Črhola zůstanu!" prohlásil pateticky. "Dědek byl Črhola, táta byl Črhola a já to krásné jméno vezmu s sebou do hrobu!"

"I když nás tím ožebračíš," posteskl jsem si.

"Považ, dědo," naléhal Lojza, "co je li nás zvučných a znělých jmen, která by ti padla jako ušitá: Kremlička, Blažíček, Rabas, Průcha, Filla, Kubista! Copak se ti žádné z nich nelíbí?"

"Líbí nelíbí," řekl kmet, "já zůstanu Črhola!"

"A co Slaviček?" lkal syn. "Nebo Sedláček?"

"Črhola," drnčel tvrdohlavý stařec. "Dycinky Črhola a při tom zůstanu, i kdybyste do mě hučeli až do aleluja! Kdo se za

své jméno stydí, hoden potupy všech lidí!"

Lojza zalomil rukama a manželka pravila, že jak dědu zná, nehne s ním ani pár volů. Taky nehnul.

Kmet Črhola zvítězil a nadále chodí hlídat vodovodní trubky. Po návratu z práce intenzivně tvoří.

Rodina nemá nejlepší náladu. Spíše naopak. Jak má člověk mít radostné perspektivy, když ví, že bude mít plnou půdu i plný sklep neprodejných Črholů! A přitom přece stačilo tak málo!

DĚDA SE NEDÁ

Člověk dneska nemůže vstoupit do hospody, aby se ho někdo nezeptal, jestli prodá chalupu k rekreačním účelům.

"Dědo," říkají mi, "máte příležitost zbohatnout! Zešedivěl jste uprostřed vesnické dřiny, ale teď můžete rázem hupsnout mezi horních deset tisíc! Matinoha prodal kozi chlívka a jede se povalovat na Balkán! Patlechovi vynesla stodola tolik, že se chystá na cestu kolem světa! Beznoska dostal za pastoušku pomalu jako za Karlštejn a ze samý pejchy začal nosit brejle se zlatou obroučkou! Přece vy, takový písmák, vesnický vzdělanec a bývalý pokladník kampeličky, byste nezůstal na chvostě události! Udělejte na starý kolena kariéru a předvedte širokému okolí, jak český zemědělec dovede obchodovat s nemovitostma."

Občas za mnou přijde zájemce až do chalupy, pomlaskává, kroutí očima a vzdychá: "Tady bych postavil anglickej krb, tady bych to vydřevil modřínem a tady by musela stát malovaná almara! Řekněte cenu a já budu smlouvat!"

"Milej zlatej," ošiju se. "Tahle chalupa je album celého našeho rodu z matčiny strany! Postavil ji Cyril Forejt, kterému u Králového Hradce ustřelili ucho, protože stál blízko kanonýra Jabůrka. O druhý ucho přišel, když se bál jít po půlnoci domů z hospody a lezl psovi do boudy. Pak se léta soudil s nějakým Janečkou, kterej o něm roztrušoval, že mu uši uřezali u soudu pro pytláctví. Že byl Forejt Bezuchej pytlák, to je ovšem pravda a tuhle neblahou vášeň po něm zdědil i jeho syn Matěj. Ten si při čištění kvěru vystřelil zuby, musel si vzít místní hrobnici a byl potom takovej divnej. Říkali, že se pomátl, protože spatřil na hřbitově ducha řídícího učitele Samečka, ale to není doložený a já bych tomu žádnou váhu nepřikládal. Jistý je, že měl s hrobnicí dceru Terezu, která byla tak ztepilá, že kvůli ní mlynář Pánek skočil do náhonu a černej myslivec Vaňouch do vápna. Přesto si ji vzal a tím pádem se taky do tyhle chalupy přiženil můj otec Adolf. Dvakrát ji propil, dvakrát prohrál v kartách, ale vždycky ji znovu vykoupil zpátky. Já jsem zde prožil radostný dětství, tady z ty pece jsem příkladně sebral sirky, abych zapálil stoh u Drobínků, posléze jsem si sem přivedl Marii Houskovou až od Ledče nad Sázavou a tam v tom kamrlíku spatřil poprvé světlo světa můj syn Václav. Vnuk se pochopitelně narodil už v porodnici, ale támhle na sebe převrhl necky a na půdu nám ve škatuli od bot nanosil z pole myši. Já jsem v ty době zrovna pálil slivovici, takže se mi zdálo, že jsem dostal delirium tremens.

Jo jo, milej pane, tudy kráčela historie našeho rodu a já jsem povinně j chalupu za každou cenu udržet. Možná, že si o mně pomyslíte, že jsem sentimentální dědek a já vám to nebudu vyvracet. Jenomže já taky dovedu kapánek počítat! Syn s vnukem zůstali na vsi, ale vím já, jak se zachová pravnuke? Třeba se mu zalíbí ve městě a za deset patnáct let bude shánět rekreační chalupu. Dovedete si představit, jakou v té době budou mít nemovitosti cenu? A já rozhodně nehodlám připustit, aby ten chlapec jednou mohl říct, že měl krkavčího a neprozřetelného pradědečka!"

ZCELA IDEÁLNÍ DĚDEČEK

Nepamatuji se, že bych měl v mládí či mužném věku sklony k producírování. Tíhl jsem spíše k skromnosti, anonymitě a korektnímu chování. Ale pak jsem se stal, nikoliv vlastní vinou, prarodičem.

Vnuk se jmenuje Bohoušek a je nesmírně roztomilý. Daleko roztomilejší než ostatní děti. Předstihuje je i intelektem a celou škálou rozličných talentů. Rodiče a zejména já máme z Bohouška radost. Osobně jsem přesvědčen, že to ten kluk dotáhne jednou hodně daleko.

Před normálním, nebo dokonce podprůměrným vnukem bych se patrně neproducíroval. Ale Bohoušek je dítě, které vás ustavičně zkoumá, takže se musíte snažit mu nějak imponovat. Chtěl jsem, aby se pro něho dědeček stal idolem a jakýmsi životním vzorem. Jedině proto jsem se tak snažil.

Přál jsem si, aby mě Bohoušek upřímně obdivoval a tak jsem předstíral, že na rozdíl od jiných dědečků umím úplně všechno. Předváděl jsem mu hlasy rozličných tuzemských i zahraničních zvířat. Seznamoval jsem ho i s jejich chováním, i když se to tu a tam neobešlo bez obtíží. Když jsem coby klokan skákal přes příkop, poranil jsem si vazivo v koleně a dva jiní dědečkové mě museli dopravit do domácího ošetření. Ani ve šplhu jsem příliš neuspěl. Předváděje veverku, usedl jsem na tenkou větev, což posléze skončilo otřesením mozku. Podobně to dopadlo, když jsem předváděl Bohouškovi, jak visí netopýr během zimního spánku.

Naopak některé ukázky se mi docela povedly. Když jsem předváděl plížení indiánského zvěda nebo kouření dýmky míru, obešlo se to bez nehod. Při vrhu tomahavkem jsem ovšem zasáhl sadaře Karpíška do holeně a jen tak tak se mi podařilo uniknout z dosahu jeho hněvu.

V každém případě se mi však zdálo, že Bohoušek je s mými výkony stoprocentně spokojen. Vždycky se na procházky se mnou těšil a kvitoval je radostným dětským smíchem. Pouze jednou, když nade mnou v cukrárně zvítězil v pojídání rakviček se šlehačkou, skončil s bolestmi břicha v nemocnici a o radostném smíchu nemohlo být ani řeči.

To však byla pouhá výjimka a já jsem byl přesvědčen, že není lepšího dědečka nade mnou. I když, přiznávám, i jiní se snažili. Dědeček Kocmoušek vyřezával vnukovi velbloudy z lipového dřeva a prarodič Minčálek sušil dětem křížaly. S mými výkony se to ovšem nedalo ani zdaleka srovnávat. Mé dědečkovství mělo rozlet, fantazii i náležitou cíle vědomost. Jen jednou jedenkrát jsem Bohouškovi nevyhověl. To tenkrát, když mě požádal, abych dělal škebli a ležel

dvě hodiny na rybníčním dně.

Splňoval jsem ta nejnáročnější kritéria pro ideálního dědečka a proto jsem očekával nejen obdiv, ale i náležitou úctu. V tom směru mě Bohoušek ovšem do značné míry zklamal. Soudím tak dle rozhovoru s vnukem prarodiče Boukala, který se mi podařilo vyslechnout za plotem.

"Heč!" slyšel jsem líbezný hlásek svého milovaného Bohouška. "Můj dědeček je stejně větší cvok než tvůj!"

HUMOR O LIDECH A PRO LIDI

"Lidový humorista satirik" praví se v jednom spisovatelském slovníku o Miloslavu Švandrlíkovi. Je to charakteristika, která se však týká jen části jeho díla. Cyklus započatý Černými barony (1969) jde mnohem dál. V románech Poručíme větru, dešti a Říkali mu Terazky, které přímo navazují na Černé barony, rozvíjí společenskou kritiku oblečenou do humoristického pláště. Jde v ní pod povrch viděného a vyzývá k odporu proti tuposti, omezenosti i krutosti znetvořujícím život člověka, jak to známe i z díla Jaroslava Haška nebo Josefa Škvoreckého.

Cyklus krátkých povídek shromážděných v knize Sexbomba na doplňkovou půjčku vychází v první části nazvané Dítě, hlava rodiny z úsměvných pohledů na tuto "problematiku doby", v další se autor rozhlíží po "základech státu", což má tvořit podle mnohých rodina, Lidé kolem nás se jmenuje soubor črt a povídek obrácený na všechny strany, legrační horory a detektivní zkratky nabízí autor ve čtvrtém mandelů a knížka se pak uzavírá jakýmsi "oddílem v. v.", který se věnuje podzimu našeho života. Autor se tu vrací do úsměvné krajiny svých příběhů, v nichž nastavuje zrcadlo spíš tolerantní než kritické. Vše lidské je mu blízké, což je ostatně jakýsi trvalý znak celé jeho tvorby. V pěti oddílech tu sleduje drobné maléry i radosti lidí a lidiček a oboje črtá se spisovatelským zalíbením. Proto se tyto drobné prózy čtou jako dobromyslná vyprávění o obyčejných událostech života s přízvukem herrmannovského i haškovského koloritu.

Od své prvotiny v roce 1960 sleduje Švandrlík - a často v úzké a tvůrčí spolupráci s ilustrátorem Jiřím

Winterem-Nepraktou - život kolem sebe jako rozvážný pozorovatel, který má smysl a pochopení pro všechny lidské nedostatky, průšvihy a legrace. Tak také navazuje na nejlepší tradice české humoristické literatury, která víc než škodolibá je spíš chápající a která i sama se zúčastní hry se svými postavami a začleňuje se s chutí do ní.

JAROMÍR HOŘEC